

COLOCVII

DESPRE ȘCOALĂ, FAMILIE ȘI SOCIETATE

ANUL II

6 (12)

iunie

1967

lei 3

Biblioteca Centrală
Regională
Hunedoara-Deva

A sigurarea condițiilor care să permită copiilor patriei — cel mai prețios capital al poporului — să-și formeze o cultură bogată și profundă, să-și însușească știința și tehnica cea mai înaintată, să crească în spiritul nobilelor idei ale patriotismului socialist, ale comunismului, este o îndatorire primordială a partidului și statului nostru, a întregii societăți“

NICOLAE CEAUȘESCU,

secretar general al Comitetului Central
al Partidului Comunist Român

(Din cuvântul rostit la Consfătuirea de constituire a Consiliului Național al Organizației
Pionierilor din Republica Socialistă România)

DIN SUMAR:

- O NOUĂ SĂRBĂTOARE
- ÎNVĂȚĂTORII
- ÎN CASA LUI H.C.ANDERSEN
- INTERNATELE ȘCOLARE
- BAZELE TURISTICE PENTRU EXCURSIILE
ELEVILOR ÎN VARA ANULUI 1967

MATERNITATE

de GH. D. ANGHEL

CASA CU VRĂBII

de Mihai NEGULESCU

*Printre vișini și gutui,
Împrejurul casei mele
Zboară, ale nu știu cui,
Ziua vrăbii, noaptea stele...*

*Cuiburi mari de vrăbii mici
Dunga streșinilor poartă;
Tabăra să nu le-o strici —
Doar n-au lacăte la poartă.*

*Ceruri largi, cu stele maci
Peste casa mea s-adună
Cu un șuier să nu spargi
Luminoasa lor cunună.*

*Printre vișini și gutui
Umbă vrăbii, umbă stele,
Umbă cerul albăstrui
Al copilăriei mele.*

ȘTEFAN
LUCHIAN

Copii de țărani

O NOUĂ SĂRBĂTOARE

Copilăria este festivă în sine. Ca orice start. Este star'ul perpetuu — exploziv reînnoit — al copilăriei spre orizonturi neconținut noi, încorporate doar pentru a fi depășite, cu acel miracol al unor muguri care ar rămâne muguri oricât și pe măsură ce s-ar desface.

Copiii sînt steagurile vieții noastre de toate zilele, pavoazul permanent înălțat deasupra cetății, imbold al visurilor și strădaniilor noastre. Încorporăm, concret, în fericirea spre care tindem, imaginea copiilor noștri. Firavi încă, ei reprezintă unul din izvoarele puterii noastre, încă micuți, ei sînt chezașii măreției la care conlucram.

Poate că prima togă cetățenească a copiilor noștri este — simbolic vorbind — cravata roșie. Le-am văzut adunîndu-se toate la 4 iunie, în piețe, pe stadioane, sub faldurile tricolorului arborat pe catarge... Din piepturile copiilor izvorau urale, cîntecele lor răsădeau aripi inimilor mulțimii, trompetele își întretăiau chemarea argintie. Era mișcare și solemnitate, vibrație profundă dar și neastîmpăr în dumbrava mișcătoare de tinere corole.

...Copilăria este festivă. Dar pionieria o înobilează, îi dă blazonul primei cumpăniri și cernerii. Sclipirea e a unor grăunțe de aur. I-am văzut în careurile lor, sacralizați parcă de ridicarea lentă și sigură a drapelului, — am văzut ieșind din baladă între umbra codrului și flăcăruia focului de abară, i-am văzut revărsîndu-se pe străzi în acea zi și am avut senzația directă a unei bogății fără de preț, cu adevărat incalculabile, tocmai pentru că, îngemănată cu viitorul, — corolarul firesc al tuturor desăvîrșirilor, — această avuție nu are margini. Era, sub ochii noștri, speranța în veșmintul

ei cel mai glorios: acela al certitudinii. Această speranță — certitudine am celebrat-o la 4 iunie, alături de pionieri, și îi vom reînnoi ghirlandele în fiecare an, ca pentru ziua celei mai nobile recolte de pe aceste plaiuri.

Copiii-pionieri au comunicat patriei cu acest prilej mai mult, mult mai mult decît o vîrstă fericită. Ei au demonstrat concomitent, pe plan național, prima afirmare a idealurilor de care au luat cunoștință, care s-au topit în sîngele lor tînăr, nutrind fiecare fibră a ființei lor. A fost spectacolul de gală al inițierii lor cetățenești această luare în posesie a unei zile din calendar. Și ei au făcut-o în cadențe imnice, dar cu dezinvoltură, zburînd în marș, mărșăluind zburdalnici, cu voioșia gravă a descoperirii că o zi, o zi întregă, li s-a acordat, în avantscenă absolut liberă, inima întregului popor.

Sute de mii de cravate roșii au poposit în rada primei sărbători a pionierilor. Se vor avînta toate, pe rînd, an de an, în largul acelei mărețe expediții spre viitor la care istoria a chemat poporul român. Și nu se vor pierde în vînturi și valuri.... Dimpotrivă, se vor uni la fel de înflăcărat dar din ce în ce mai pline de bărbăție, pe măsura apropierii de steagul partidului, sub fluturarea căruia s-au înclinat și în această zi.

A răsărit o nouă sărbătoare. Acestea și sărbătoriiilor, noi toți, părinți și dascăli, reînnoim urarea pe care, poate, în acea duminică am îngînat-o doar cu ochii umeziți de emoția uriașei premiere: LA MULȚI ANI!

Mircea SÎNTIMBREANU

Datorită acestui scriitor nordic, încă destul de tânăr la vremea aceea (număra 36 ani), dar ajuns de pe-atunci la celebritate în țara lui și pe cale de-a deveni notoriu prin alte locuri ale lumii, *știm și vedem* cum arătau unele așezări românești în urmă cu un veac și-un pătrar. Mai precis, în vara anului 1841 când, după o îndelungă călătorie prin Germania, Italia, Portugalia, Spania, Grecia, Turcia se-ndrepta, cu o ambarcație pe Dunăre, spre Austria.

Debarcând la Constanța, el notează o geamie căzută în ruină, „case sărăcuțe, multe dintre ele dărăpănate“, o cafenea și oameni zdrențuroși; descrie, apoi, drumul străbătut într-un car tras de boi prin pustietatea Bărăganului, pînă la Cernavodă, uimirea stîrnindu-i-o faptul că păstorii cu care se întâlnea purtau cojoace rupte, lungi, de oaie și căciuli sau pălării gigantice, deși soarele ardea năpraznic. Cîț privește Cernavoda, ea i se înfățișa ca „un model de oraș în paragină“, cu copii pe uliți fără nici un veșmînt pe ei, așîderea împăratului dintr-o plină de tîlc, și de toată lumea cunoscută, povestire a lui: „unul avea o căciulă pe cap asta era toată gătea-lui“.

Cu foarte atentul călător, ajungem la Giurgiu, aci plăcîndu-i mult luminile amurgului răsfrînte asupra unei biserici și amuzîndu-l stolurile de mii de păsări care, la apropierea vaporului, se înalță speriate din stuful și bălților.

Mai departe, la Orșova, reședința unei pașale, rămîne, potrivit regulilor, zece zile în carantină — prilej, deci, de odihnă agreabilă, instructivă, căci țînutul e însoțit și îl interesează vestigiile dominației romane, pe care le păstrează; îl interesează deopotrivă țărani valahi în îmbrăcămîntea lor pitorească, precum și soldații austrieci. Cîț rămîne la Orșova, ia parte și la o petrecere populară: „În dreptul bisericii — notează Andersen (ne-am trădat: despre el este vorba) — sub teii înfloriți e joc mare pentru bătrîni și tineri. În mijlocul cercului sînt lăutarii; unul cîntă din cimpoi, altul scîrție dintr-o scripcă. Hora merge întii spre dreapta, apoi spre stînga. E duminică și toți sînt în straie împodobite cu ciucuri și cu flori, dar... desculți“.

În tovărășia scriitorului danez, ne aflăm peste o săptămînă, în ajunul călătoriei lui mai departe (carantina se încheia) la Mehadia, uimiți, dimpreună cu el, de frumusețea zilei și-a locului. „Ce profuzime de flori în iarba verde și înaltă! — auzim exclamînd. Ce lumină de soare pe coastele împădurite ale muntelui! Aerul e atît de albastru, de străveziu! Azi e duminică și de aceea lumea pe care o întîlnim e îmbrăcată sărbătorește“.

Fusesem pentru întia oară în Danemarca în toamna anului 1962 și, evident, mă dusesem, așa cum fac mult-numeroșii, permanenții vizitatori ai, sub atitea aspecte, fermecătoarei țări scandinave, în orașul unde a venit pe lume Andersen. Te îndeamnă, în primul rînd, să mergi la Odense recunoștința pe care o porți povestitorului care a încîntat copilăria ta și a tuturor copiilor lumii; care a încîntat copilăria înaintașilor și continuă să-și exercite vraja asupra vlăstarelor venite după tine. Dar te sfătuiesc să mergi acolo persoanele cu care vii în contact la Copenhaga, la Aarhus, în orice altă parte a Danemarcei; te îndeamnă prospectele care ți se dau la aeroport cînd sosești, la hotel și la restaurant. „Fiți bineveniți în Danemarca!“ ți se spune. „Fiți bineveniți în arhipelagul Fioniei și-n insulele sale! citești în ademenitoarele tipărituri. Aci e grădina Danemarcei — e locul unde s-a născut Andersen“.

Indicatoarele străzilor au scrise pe ele, cînd vii la Odense, cuvîntul: „Hus (casa) Andersen“, iar săgețile lor, într-un sens, într-altul te îndreaptă, fără să mai fii nevoit a pune vreo întrebare unui agent de circulație sau unui trecător, spre ulița și căscioara sub al cărei acoperămint s-a născut fiul unei spălătorese și al unui meșter cizmar cu existența plină de ciudățeniei și aventuri, cu numele Hans Hansen.

„Viața mea a fost o poveste frumoasă“, va spune totuși mai tîrziu scriitorul, evocîndu-și

ÎN CASA LUI H. C. ANDERSEN

de ION PAS

trecutul implotit, pînă la dobîndirea gloriei și a tuturor cînstirilor, din grele încercări. A fost pentru el o poveste frumoasă deoarece tocmai foamea, frigul, strădaniile la-nceput, eșuate, i-au întărit voința și au sădit în sufletu-i iubirea pentru oameni — cu deosebire pentru copiii care nu mai trebuiau nicăieri, niciodată, să se nască și să trăiască în condițiile de care avusese el parte.

Din epoca Vikingilor pînă-n zilele noastre filele calendarului poporului danez sînt pline cu evenimentele, unele luminoase, altele întunecate, care i-au întretăiat frămîntata istorie; aproape fiecare filă consemnează și data aniversării a personalităților ilustre care au creat patriei lor un loc de primul plan în prețuirea lumii: astronomi, exploratori, teologi, filozofi, economiști, compozitori, sculptori și scriitori. Sînt sărbătorii toți în școli, în presă, la Radio, prin adunări, în fiecare an, la data care amintește venirea lor în viață.

Un cult deosebit se păstrează memoriei lui Hans Christian Andersen, iar ziua de 2 aprilie, cînd povestitorul s-a născut, e sărbătorită în toată țara prin arborarea steagului național și prin manifestări de respect și iubire — emoționante.

Forme deosebite ele capătă la Odense prin depunere de coroane la monumentul care i-a fost ridicat încă pe cînd trăia, prin pelerinaje la casa-muzeu și la cealaltă unde a trăit cu părinții săi pînă la vîrsta de unsprezece ani cînd, în saboți, cu o traistă la subsuoară, a pornit pe jos spre Copenhaga să cucerească lumea și viața, prin dăruirea unui premiu fondat de el pentru răsplătirea la învățătură a celui mai sărac și mai sîrguincios elev din orașu-i natal.

A intrat în tradiție ca, în ziua aceasta, un scriitor și un artist dintr-o țară străină să fie invitați la Odense și să citească în limba proprie, la casa-muzeu, în camera de lucru, reconstituită, a povestitorului, la masa de lucru, pagini talmăcite în țara respectivă. Momentul e radio-televizat și difuzat nu numai în Danemarca, dar și în țările învecinate.

Mi s-a făcut cinstea, și-am avut bucuria, să fiu, la 2 aprilie 1963, oaspetele forurilor locale și să citec în cadrul acela (eram întiiul scriitor invitat dintr-o țară socialistă) în traducerea mea cunoscuta povestire „Straiete noi ale împă-

ratului“ Lecturi din Andersen a făcut, tot atunci, în suedeză, un actor de la Teatrul Regal din Stockholm.

Aveam în fața mea (descrierea am mai făcut-o cîndva) uneltele de lucru ale povestitorului: călimara, pana, cîteva foi de hîrtie — vreo două dintre ele acoperite de un scris nervos, cu multe ștersături. Aveam, într-o latură și alta a biroului, două sfeșnice zvelte de metal, cu două luminări; un toc de piele cu creioane de mai multe culori; o foarfecă; un borcan cu lipici; o scrumieră. Dinapoi, în dreapta și în stînga, ferestre cu ochiuri mici de geam, încadrate cu perdele albe de dantelă, două peisaje înrămate. Pereții — cu tapet înflorat de hîrtie; lipit de unul dintre ei — un dulap cu multe sertare, cu încrustături de sidex, cu o vază de porțelan deasupra. Lingă peretele celălalt — o canapea de piele, scundă, îngustă; la un capăt al ei — un dulăpior cu cărți, și deasupra — un bust de bronz: bustul lui Andersen, arătîndu-l în anii tinereții; iar de jur împrejur — trei medalii; suprapuse, alte două peisaje de proporții reduse ca și celelalte. Andersen era nu numai scriitor, dar și desenator și pictor. În stînga dulapului — o pereche de cizme cu carimb scurt, încrețite, uzate; în capătul din dreapta al canapelei — două cufere masive, din piele cărămizie; peste ele — unul mai mic, asemănător și, pe podea, alături, altă geantă de mînă. Rezeimate de cufere — un baston lung și gros (un toiag) și o umbrelă care, deschisă, înfrunta desigur cele mai arzătoare săgetări ale soarelui, cele mai îndîrjite răbufniri ale ploilor.

Sînt mijloacele de drum ale neostenitului călător care, de-a lungul a zeci de ani, pînă în ceasul bătrîneții înaintate, a străbătut dintr-o parte într-altă Europa și Orientul. Stăruia în sufletul său, permanentă, nevoia de a cunoaște cît mai multe locuri, de a crea cît mai multe legături, cu oamenii, de a innoda cît mai strîns și temeinice prietenii. Impresiile, contactele îl ajutau să-și sporească experiența de scriitor. „Lumea este atelierul meu“, spunea.

CONSTANTIN

BRĂNCUȘI

Bust de copil

In lumea satelor noastre se păstrează și astăzi obiceiul ca la împlinirea vârstei de un an să se prezinte copilului, pe o tavă, un număr oarecare de obiecte. Se spune — dar nimeni nu crede — că pr mul obiect spre care întinde mîna și pe care îl apucă copilul ar semnifica viitoarele sale inclinații și chiar... profesii. Cu toate că în zilele noastre comă ține mai mult un pretext pentru glume și risete, un mijloc de a colora și de a înviora petrecerea, obiceiul are și o valoare simbolică. După ce timp de un an de zile și-a demonstrat aptitudinea de a trăi, puțului de om i se oferă — și încă pe tavă — lumea, iar gestul de apucare a unui obiect, unul dintre primele pe care le face copilul, semnifică începutul cucerii rai lumii. Viitorul om bate la poarta lumii, întinzînd spre ea o mîna de cuceritor. Dar, deși simbolică, încă de la început cucerirea lumii are un caracter selectiv: cu un singur gest nu se poate cucerii întreaga lume, ci numai o parte din ea!

Ceea ce se întâmplă simbolic la vârsta de un an, se repetă apoi de nenumărate ori de-a lungul anilor, cu deosebirea că gestul concret de apucare este treptat înlocuit cu actul mental al alegerii, al optării. Gestul, dirijat inițial de împlinirea sau de strălucirea momentană — și înșelătoare — a obiectelor, este sau, mai precis, trebuie să fie tot mai mult determinat de *sensul* ascuns, — dezvăluit prin cunoaștere și înțelegere — al lucrurilor și al lumii. De aceea, istoria transformării gestului inițial de apucare în act de alegere conștientă reprezintă poate dimensiunea cea mai autentică a dezvoltării sufletului a individului.

Să urmărim puțin această istorie. Încă din primii ani de viață, omul începe să se diferențieze de animal chiar în ceea ce privește modul de rezolvare a „problemei” legate de satisfacerea trebuințelor biologice și fizilogice. În vreme ce la animal obstacolul este de cele mai multe ori fizic, confruntarea cu acesta avînd un caracter concret și imediat, la om — chiar la vârste mici — obstacolul este învins înainte, în gînd.

„Locul geometric” în care se realizează anticipativ depășirea obstacolelor, a limitelor situației prezente, nu poate avea însă de la început un caracter abstract. Permanenta nevoie de concret a omului în genere, și a omului mic în special, face ca spațiul de „dincolo de opreliști” să se „materializeze” printr-o bogăție de imagini puternic colorate și de aceea foarte vii. La fel ca într-o soluție chimică saturată, se produce și aici un fenomen de cristalizare: din fluxul imaginilor ce revin mai des, se desprinde și se impune treptat una reprezentînd un personaj care, în imaginația copilului aduce soluții pentru toate „marile” lui necazuri. Acest personaj în care se transpune copilul și cu ajutorul căruia el „cucereste” anticipativ lumea este eroul.

La început, eroul este un om concret: unul dintre părinți, un frate mai mare, sau un alt om din anturajul imediat. Pe măsura creșterii în vîrstă, a dezvoltării imaginației, varietatea personajelor cărora li se conferă calitatea de erou crește și ea. Basmele, legendele, întâmplările „aceoa” povestite de bătrîni, iar mai tîrziu operele literare fac să treacă prin fața copilului nenumărate personaje pe care el le „judecă” în primul rînd efectiv

TREPTELE IDEALULUI

(„Eroul” și „modelul”)

atitudinile sale polarizîndu-se în forme foarte nete: adesea admirativă sau respingătoare vehementă. Desigur, erou nu poate fi decît un personaj care stîrnește o profundă admirație.

Să stăruim acum puțin asupra legăturilor dintre omul aliat la început de viață și eroul său. Ce înseamnă pentru el eroul?

Cred că trebuie spus din capul locului că alegerea eroului constituie unul dintre primele semne de dedublare a individului. Eroul este de fapt el însuși, dar un alter-ego investit cu calități și forțe nebănuite, care învinge tot ceea ce i se opune. Conversația cu acest ins care sare cu ușurință „dincolo de opreliști” este de fapt o conversație mascată cu sine însuși. Dedublarea în erou marchează astfel începutul gîndirii despre sine și în cele din urmă al conștiinței de sine. În neputința de a opera suficient cu noțiuni, copilul operează cu imagini și el nu ajunge la conștiință, la consolidarea unui „eu” autentic decît după ce a dat acol lumii — și, într-un fel, a cucerit lumea — cu ajutorul eroilor. Pentru a ajunge la „persoana I”, pentru a se constitui ca subiect, individul trece mai întîi prin „persoana a III-a”, prin faza de obiect exterior materializat prin erou.

De-a lungul anilor copilăriei și la începutul adolescenței principalele atribute ale eroului rezidă în mișcare, exprimînd astfel una dintre cele mai acute trebuințe ale organismului tînr. Eroul este un tip care prin excelență acționează și anume, în modul cel mai concret cu putință. De aceea, secolle de-a rîndul, eroul preferat al copilăriei a fost „viteazul din poveste”, căruia nimic nu-i rezistă, nici oamenii răi, nici vrăjitoarele și nici balaurii cu șapte capete. De la o epocă la alta și, mai ales, de la o vîrstă la alta, eroul se „modernizează” și el — la aceasta contribuind din plin și tehnica, sub forma ilustrațiilor de carte, a filmului, a imaginii televizate etc. Astfel, chiar și în zilele noastre, un erou preferat al vîrstelor mici, cu o anumită putere de atracție și asupra vîrstelor adulte, este cavalerul neînfriecat, care, învîlînt în mantie, minulește cu egală măiestrie cuvîntul și spada. Pe această nouă treaptă, alături de mișcare încep

să fie apreciate, admirate și anumite calități sufletesti: cinstea, curajul, isfecimea. Cîțiva ani mai tîrziu copilul, ajuns adolescent, este impresionat de detectiv, un personaj care, plasat în lumea modernă, descoperă și pedepsește furtul, crima, fărdelegea, nu atît prin forță cît prin inteligență. În sfîrșit, un tip de erou care intru-nește o adeziune din ce în ce mai largă este astronautul, omul care, cu ajutorul științei și al tehnicii, învinge spațiile și cucereste lumi noi.

Astfel, pe măsura trecerii anilor, eroul pierde din însușirile sale de mișcare concretă, acestea cedînd locul altora care exprimă cerințe de un ordin superior. Dacă pînă la o anumită vîrstă, eroul se constituie în punctul de convergență al liniilor de forță care își au originea în trebuințele și impulsurile fizilogice, în continuare se afirmă tot mai mult influența aspirațiilor: setea de cunoaștere, nevoia de a construi, de a crea noi valori materiale și spirituale. Eroul din această perioadă, pe care am putea-o numi a adolescenței avansate, sînt alții din lumea savanților, a filozofilor, a artiștilor, inventatorilor, a marilor creativi de cultură și civilizație.

O dată cu această vîrstă erou capătă trăsături noi pînă într-ait încît uneori cu greu mai poate fi recunoscut. Datorită dezvoltării conștiinței de sine, eroul încețază de a mai fi un alter-ego autentic, un partener pentru conversația mascată cu sine însuși. El devine un model. Începem să avem de-a face cu un *alt om*, „cu care individul în creștere nu se mai identifică total.

Deși în posesia unor instrumente noi de cunoaștere și deci a unor posibilități mai largi de acțiune, tînrul din pragul vîrstei adulte nu este capabil — și în genere știe aceasta — să prevadă și mai ales să răspundă adecvat la toate situațiile sau problemele de viață ce i s-ar putea pune. Dar alți oameni au făcut-o, într-un mod care rămîndu-le propriu, satisfacese totodată și înălcunțele, aspirațiile tînrului. În mod firesc, tînrul încearcă să acționeze la fel, chiar dacă situațiile sau problemele ce i se pun nu sînt întru totul asemănătoare cu cele inițiale și, chiar dacă uneori are impresia că imită, el rămîn convins că în realitate se exprimă el însuși. Ceea ce stîrnește acum admirația și adeziunea lui nu mai este propriu-zis un om, ci un anumit tipar de acțiune, un drum posibil pentru satisfacerea propriilor aspirații.

În comparație cu eroul vîrstelor anterioare, căruia înălțarea imaginației îi acorda importante atribute de realitate, modelul este mai puțin „real”, chiar dacă inițial a fost inspirat de un om concret. El, poate, nu mă înălțărează, așa cum o făcea eroul, dar convinge. Pentru că în adeziunea pe care i-o acordă tînrul, alături de vechile elemente afective se recunosc acum tot mai multe elemente raționale. Transformîndu-se în modelele vechi erou ajunge astfel o ficțiune. Dar aceasta nu-nu-se, ci dimpotrivă îi sporește influența asupra modelului de a simți și a gîndi al tînrului. Conversația sa cu sine, însuși devine mai directă, avînd drept rezultat creșterea conștiinței de sine, cunoașterea mai largă a lumii și viații, dublată de creșterea sentimentului propriilor forțe. Elanurile tînrului își modifică și ele „structura” alături de trebuințele naturale, de tributul plătit trecutului speciei începînd să acționeze anumite „chemări”, atracția viitorului.

Chiar dacă se deosebesc ca structură „eroul” și „modelul” exprimă, ca notă comună, identificarea copilului, iar mai tîrziu a adolescentului cu valorile Binelui, Adevărului, Curajului etc. Nici un copil nu-și alege drept erou pe „Omul rău” din poveste și nici un adolescent normal nu-și propune ca model, de exemplu, un criminal, chiar celebru. Poate exagera Rousseau atunci cînd spunea că „omul este bun prin natura sa”. Sigur este însă faptul că el nu este, sau cel puțin nu în naștea rîu. Bun sau rău — el devine mai tîrziu, în și în funcție de contextul social, de împrejurările prin care trece, de educația pe care o primește etc.

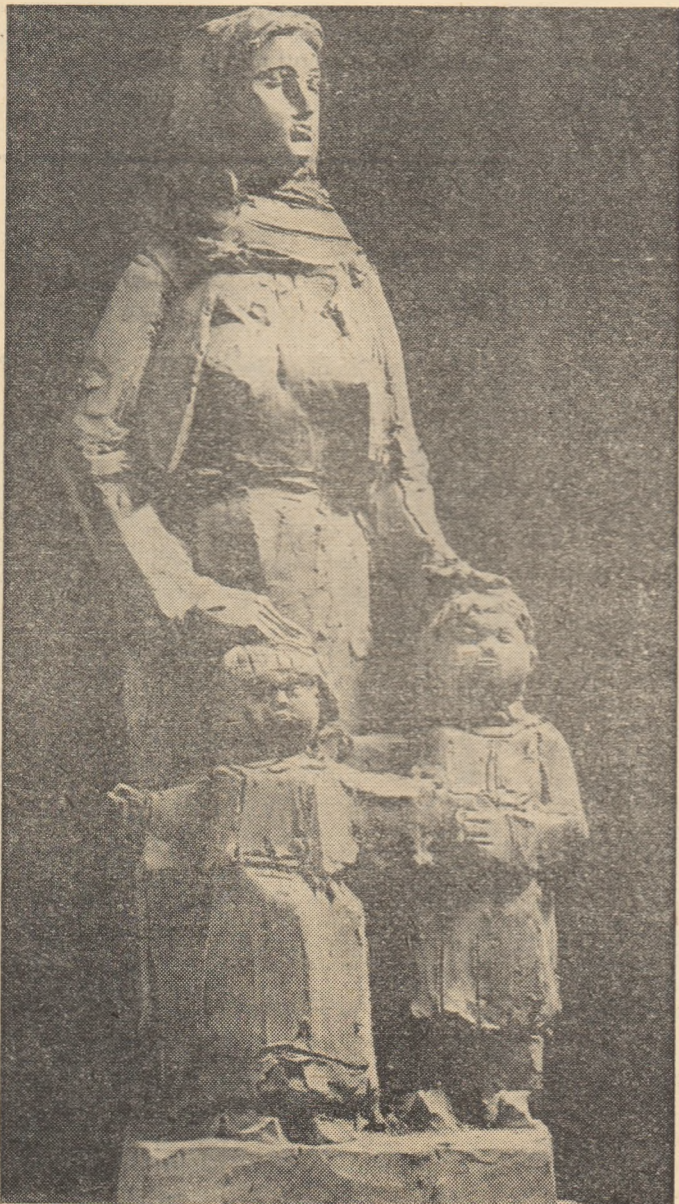
Eroul și modelele nu trăiesc prea mult, viața lor subțindu-se treptat, pe măsura consolidării noii personalități. Ajuns la vîrstă adultă, omul se dezbară de modelul și cu atît mai mult de erou, ca de o pleie care nu-l mai poate cuprinde. Ceea ce subsistă totuși sînt trăsăturile disparate împrumutate de la o serie de oameni, ce se organizează treptat nu într-o imagine, ci într-un complex de idei și sentimente, mai puțin intuitiv, mai abstract, dar cu o forță mobilizatoare și mai mare, pentru că el exprimă convingerile adînci ale individului, expresia supremelor sale aspirații. Este vorba de ideal.

Tot așa, după cum eroii sau modelele nu pot reprezenta forțe ale rîului, idealul nu poate reflecta valori pozitive. Ceva mai mult, dacă prin erou și erou prin model individul se plasează într-o relație înfructivă antagonică cu lumea, în ideal individul se contopește cu lumea, pe treapta înaltă a desăvîșirii. Nu se poate concepe un ideal egoist. Prin ideal individul își exprimă adeziunea profundă la valorile cele mai înalte ale umanității, cele care din totdeauna i-au asigurat propășirea. Omul autentic nu se poate mărgini la a trăi, pur și simplu, nu poate să-și transforme viața într-un scop în sine. El trebuie să trăiască pentru ceva, să-și considere viața ca un instrument, ca un mijloc de a împinge cu un pas mai înainte viața omului de pretutîndeni.

A trăi și a lupta pentru un ideal — și de-a lungul istoriei nenumărați oameni, cunoscuți sau necunoscuți, au făcut-o — constituie cea mai puternică replică pe care o putem da teoriilor psihologice și filozofice potrivit cărora viața omului ar fi determinată exclusiv de așa zisele impulsuri primare — semne ale trecutului speciei. Este adevărat că omul este tributul trecutului — al său și al speciei. Dar cel puțin în aceeași măsură el trăiește, sau trebuie să trăiască, sub semnul viitorului, care se exprimă prin aspirații, prin ideal. Aceasta presupune luptă, pentru că viitorul nu se oferă singur, ci trebuie cucerit. Iar lupta se dă în primul rînd cu sine însuși, în propriile trebuințe și impulsuri. Este de fapt singura luptă a omului în care propria înfrîngere înseamnă victorie. În această luptă, ciocnirea cu adevărat dramatică nu se dă — așa cum susțin reprezentanții așa zisei psihologii abisale — între impulsuri și obstacolele, mai ales de ordin social, care stau în calea satisfacerilor, ci între impulsuri și aspirații, între trecut și viitor. Lupta este adesea grea și, ca orice luptă, se soldează cu învinși și învingători.

Într-un fel sau altul, mai mult sau mai puțin, noi, adulții, sîntem toți implicați în procesul de educare a generațiilor tinere și de aceea cu toții sîntem răspunzători de sădirea în sufletele lor a celor mai înalte idealuri ale umanității. Nu se poate da o rețetă unică și infailibilă pentru însuflarea idealului, aceasta reprezentînd încununarea unui dificil și îndelungat proces, rezultatul aplicării cu măiestrie, talent a numeroase metode de educație. Dar și cel care nu se consideră angrenat direct, activ în procesul de educație a tinerilor își pot aduce o contribuție la reușita acestuia: cel puțin străduindu-se de a nu constitui „modele” negative.

Valeriu CEAUȘU

ION VLASIU

Maternitate

ÎNVĂȚĂTORII

— Liniște copiii!

Și copiii dau drumul păsărilor. Fiecare are în colivia sufletului, în plîlpierea crengilor lui, cîte șapte păsări aduse de acasă, și păsările se uită prin ochii copiilor, licărind, și aripile li se așează neliniștite pe bănci, dar s-a petrecut ceva, cineva a spus să fie liniște și păsările ascultă mirate, apoi își iau zborul, toate, peste case și peste grădini, și afară e un cer frumos și în clasă a rămas o liniște deplină. „...pasăre dragă joacă te cu mine!” — oftează poetul, dureros, dar păsările au zburat departe, ca să revină chemate de clinchetul clopoțelului.

Așa începe școala. Așa ori altfel. Dar tot în liniște. Altfel nu se poate adăuga ființei noastre ceea ce ne face oameni, cunoașterea lucrurilor, puterea de a le stăpîni și modifica. Și în această liniște, prin geamurile întredeschise, numai dascălii și dascălițele, învățătorii și învățătoarele, profesorii și profesoarele, oricum le-ai spune, numai ei se aud. Pentru că fiecare ființă se naște într-un fel. Numai noi ne naștem a doua oară, și-i o naștere lungă, ce ține pînă la moarte. Învățăm, și prin noi istoria se repetă, civilizația se reconstituie. Legea ontogeniei devine o permanență, un atribut, vrînd, nevrînd.

— Liniște copiii!

Așa au început oamenii, așa începem și noi: cu o linie dreaptă, înclinată, culcată, cu niște cercuri, cu niște cîrlige, din care se vor alcătui niște semne așa cum s-au scris odată pe tăblițe de argilă, cum le-au îngropat nisipurile și apele. Și semnele acestea ne apropie de tot ce știm și sîntem, prin ele ne putem oferi gîndurile, să rămîna mai mult decît un cîntec de pasăre. Și așa am învățat să scriem.

Și oamenii au mai luat două pietre, apoi trei, și nu știau cum să le spună, acelor pietre, mai multe. Și noi, să luăm două bile, ca o dată, cine știe cînd, la marginea unui pîrîu, și mai multe, și să învățăm cîte bile am luat, — și să scriem ceea ce învățăm, ca să rămîna mai mult decît zvirilitura unei pietre ori rostogolirea unui prundiș — și așa am învățat să socotim.

Și oamenii au văzut că răsare soarele și că apune, urmînd aceleași căi, că ajunge undeva deasupra capului, și ocolește mereu o parte a lumii — au așteptat ploaia și au văzut curcubeul, și au văzut că apele duc undeva, și munții sînt altfel decît dealurile, și mai departe se întinde pămîntul și apele mari, au mers pînă la un loc și s-au oprit. Tovarășa învățătoare le știe pe toate! Păsările, chemate de clopoțel, n-au mai zburat! Totul era plin de lumină și de verdeață în ochii copiilor. Așa am învățat geografia.

Și oamenii au văzut că în ape alunecă peștii și au urmărit zborul libulei, și s-au speriat de-o jînivă, și s-au uitat la copaci, în care cîntau păsări, și erau toate în ape, și pe pămînt, și în văzduh, le-am mai întîlnit odată și de mai multe ori, apoi le-am cunoscut bine — Păsările au cîrîpit, cele șapte păsări, și așa am învățat ce e natura, și științele naturii.

Și oamenii au îmbătrînit și-au murit, alții, fiii lor și urmașii acestora, au zidit alte case, alte cetăți, pentru că au venit alții, mulți; din alte părți, și s-au apărut, — și-au făcut unelte — și a început o poveste lungă, cu un fel de început și fără nici un fel de sfîrșit, la care tovarășa învățătoare îi spune istorie. Și așa am început să o învățăm, ca pe o poveste.

Așa începe școala. Învățătorii sînt lîngă părinți și lîngă prietenii copilăriei. Ei sînt și oprirea dureroasă a gestului necontrolat a ceea ce instinctiv credem, atunci, că ar fi bine și n-ar fi bine; mai tîrziu ne dăm seama. Cu ei drumurile duc peste pămînturi și pămînturile se adună în țară, și țara se continuă în timp, ca o fîntînă în pămînt, și dacă te uiți în această fîntînă te vezi pe tine însuși. Cu învățătorii, pămînturile și apele alcătuiesc continente și lumea se rotește undeva într-o constelație și stelele au nume ori sînt o pulbere fără margini în rotirea ei, la care te uiți cu mirare pînă la moarte. Cu ei cîntecul auzit în leagăn devine baladă și doină, și elegie. Cu ei gîndurile tale devin ecuații și ipoteze, brațele tale devin pîrghii și întreaga ta ființă se alcătuiește și se numește anatomie. Și niciodată nu ajungi să știi cît ei, chiar dacă din această suferință treci, cu anii, într-o bucurie, un fel de a te ști mereu copil, un fel de a ocoli învățăturile severe și grave ale vieții.

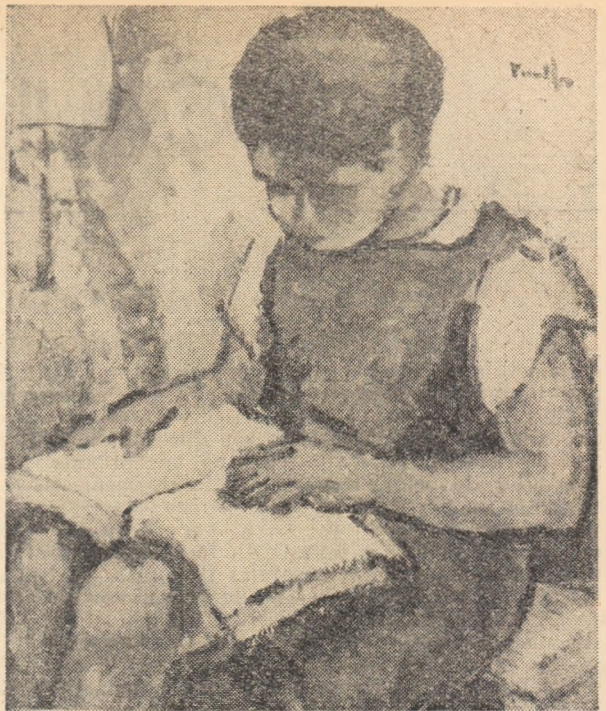
Și școala nu se sfîrșește niciodată. Învățătorii și profesorii te-au învățat ce e bine și ce e rău, și părinții au spus că așa trebuie să te învețe. Te-au învățat că aparții acestui popor, și că ființa ta vine de undeva de departe, și părinții au spus că așa trebuie să te învețe. Te-au învățat ce pare a fi viața și cum să urci pe treptele ei, și părinții cu o bucurie ascunsă te-au lăsat să mergi mai departe și ei au rămas acasă, la treburile lor de totdeauna.

Și învățătorii, adăugați ființei noastre, devin amintiri, ca să nu-i mai uităm niciodată. Asprimitile rămîn, învățătura o ducem mai departe. Cele șapte păsări s-au înmulțit și stolul lor s-a ridicat undeva în văzduh. Cine a spus că învățătorii au numai o zi? Ale lor sînt toate zilele și toți anii. Fără vacanță.

Ion HOREA

N. TONITZA

Copil în roșu citind

RECUNOȘTINȚĂ

Ziua copilului. Ziua pionierului. Toată lumea își concentrează sentimentele — bineînțeles — înții asupra copilului. Și, pe lîngă el, asupra acelor care ajută într-un fel la formarea și desăvîrșirea lui — mai ales asupra dascălilor săi.

Recunoștința noastră, a părinților, față de acești oameni minunați — căroră, uneori, copilul le datorează mai mult decît nouă înșine — nu poate fi exprimată niciodată îndeajuns, oricît am încerca.

Nu putem răsplăti în nici un fel munca aceasta, creatoare, a dascălului — alăturată cu atîta devotament și modestie muncii noastre — deși îi simțim aceeași grijă și preocupare, aceeași pasiune și dăruire. Singură, satisfacția sa personală, în împlinirea acestei munci, îl poate răsplăti cu adevărat: acele „cărți nescrise ale profesorului” — despre care scria în coloanele acestei reviste prof. Gheorghe Ghiță în acea serie „apreciabilă de ediții înregistrate de opera mea didactică: numărul promoțiilor de elevi”, din toți anii „de strădanie în școală”. Și felul cum a reușit — adaug eu — să și fixeze propria sa imagine morală în sufletul copilului, astfel ca acesta s-o poarte toată viața, ca pe o amintire scumpă — ca pe un suport, ca pe un îndreptar, ca pe un refugiu, în clipele de cumpănă sau reculegere.

Deși, în anii copilăriei, nu-și dă seama decît prea puțin de marele rol al dascălului în viața sa, acesta crește în conștiința lui o dată cu el și atunci cînd propriile-i gînduri și simțiri s-au limpezit și statornicit, dascălul — dascălul bun, drept și drag — își are conturul împlinit și locul său lîngă cel al părinților, cu aceeași aureolă de duioșie și îndatorire.

Cît este încă mic, judecata copilului — inclusă și predominantă fiind de sentiment — este scurtă și necruțătoare: „il iubesc”, sau „nu-l iubesc”. Deocamdată aceasta ține loc și de critică și de apreciere. Dar, cu fiecare an care se adună, rațiunea ieșind de sub tutela sentimentului, spiritul critic al copi-

lului scormonește tot mai pătrunzător printre toate lipsurile și defectele celor care-l instruiesc și-l educă — căutînd justificări pentru propriile-i lipsuri și defecte.

(Fericit dascălul care iese cît mai desăvîrșit din acest examen de zi de zi — și fericit copilul care are un asemenea dascăl!). Am urmărit această evoluție la copilul meu, încă de la prima zi de școală — de la prima impresie pe care mi-a împărtășit-o. Mi-amințesc de acea zi, cum s-a întors — încă emoționat de marele eveniment din viața lui — abia așteptînd să-mi spună „cum a fost”. După ce l-am ascultat, pînă la cele mai mici și naive amănunte, l-am întrebat: „Cum îți se pare învățătorea ta?” — „Frumoasă!” — mi-a răspuns prompt. Simțeam însă că în acest cuvînt, impresia lui cuprindea ceva mai mult decît aspectul fizic al învățătoarei — probabil și cea răsfîngere morală pe care el nu o putea defini. „Bună?” — am stăruit eu. A stat o clipă în cumpănă, apoi a răspuns aproape sigur: „Da. Cred că da. Dar știi ce mai cred eu? Cred că e chiar foarte bună, dacă te ții de treabă — dar dacă nu, e primejdie!” Și nu a greșit. Așa a fost. Doar doi ani l-a avut elev — dar urma i-a rămas pentru toată viața.

Zilele acestea, pentru el ultimele ale primului ciclu școlar, într-ună din nesfîrșitele noastre convorbiri, am căutat — și eu și el — să stabilim „cît” și „cui” datorează mai mult, pentru tot ce-a realizat în acești patru ani. Desigur, o dată cu intrarea și-a altor profesori în viața lui de școlar, datorile sufletuștii s-au înmulțit — dar prima și cea mai mare și-o simte tot față de prima lui învățătoare. Învăluită și în farmecul acelor zile de început, ca și de al emoției coplesitoare a momentului cînd i s-a legat prima dată cravata la gît — nimic și nimeni nu i se va mai putea suprapune, ci numai adăuga poate. Era firesc și mă așteptam.

Monica MACOVEI

DASCĂLII

În temelile trainice ale istoriei învățămîntului, culturii, artei, științei și literaturii românești, stă o jertfă absolut necesară, precum aceea din mitul Mesterului Manole, figura dascălului de la oraș sau de la țară, din umbra unei mănăstiri sau din tinda unei biserici, unde copiii învățau să scrie pe nisip, cum ne mărturisește Ion Ghica: figura dascălului de pe o stradă a vechiului București, care, în copilăria lui Ion Heliade Rădulescu, citea tinerilor *Alexandria și Esopia*, a aceluia din chiliile de la Sfântul Sava, unde a oficial Gheorghe Lazăr, a acelora din școala de la Golești, din încăperile modeste ale școlilor transilvănene din perioada curentului iluminist, ilustrat de Samuil Micu, Petru Maior, Gheorghe Șincai, ori de urmașii acestora care cu cărțile lor în desagi colindară Transilvania ori trecură munții în Moldova și Muntenia, afirmîndu-se ca eminenți profesori la școli înalte și universități, în care predară Odobescu, Hașdeu, Titu Maiorescu, Xenopol, Philippide, Iorga, Sextil Pușcariu, Vasile Pirvan, Ovid Densusianu, N. Cartoian, I. Simionescu, I. Cantacuzino, C. Racoviță, Bacaloglu, Spiru Haret, Spacu ori atîtea figuri de neuitat ale învățămîntului nostru.

Aceștia au pus bazele arheologiei, istoriei, criticii și esteticii românești, filologiei și lingvisticii naționale, geografiei moderne de la noi, ca și unor școli matematice proprii, unor științe necunoscute, ca speologia, unor descoperiri de renume mondial.

Dascălul, de la modesta catedră din scînduri de brad dintr-un cătun de munte și pînă la cel de la catedra universitară, a fost și este un educator al conștiinței naționale, al mindriei patriotice, pe baza cunoașterii trecutului nostru istoric, a pămîntului patriei cu toate bogățiile lui, a trăsăturilor specifice ale omului acestor plaiuri, a felului său propriu de a concepe lumea și viața. Dascălii noștri au trecut, ca niște lampadafori, făclia culturii din generație în generație, cultivînd în conștiința tineretului idealurile etice și estetice ale poporului român și — adeseori ei au fost înainte mergătorii peste momentele mari de răscruce.

În condițiile istorice atît de specifice în care poporul român și-a desfășurat neînterupt existența pe aceste plaiuri strămoșești, dascălimea de toate gradele n-a fost numai un propagator de cunoștințe, numai un agent activ al civilizației și al progresului cultural, ci și un pedagog dăruit al întregii națiuni, un ctitor modest, adeseori anonim al spiritualității noastre, dar de o inegalabilă frumusețe morală. Dascălimea a lucrat cu abnegație, aproape neobservată în rîndul maselor muncitoare de la sate și orașe, străduindu-se în condiții grele pentru luminarea lor, pentru cucerirea unor drepturi sociale, politice și naționale, cu riscul libertății și al situației ei materiale. În ochii ei osteniți deasupra cărților și a bucoavelor vechi a strălucit în întunericul vremii, nu odată, ca o lungă pleasnă de fulger, acea scînteie miraculoasă: „Din focul mare-al dragostei de lege /Ce prin popolul veacurilor negre /Ne-a luminat cărările pribegilor“.

Între dascăl și popor s-a statornicit de-a lungul vremii o solidaritate profundă, o osmoză sufletească încărcată de mari semnificații. Așa de pildă, în regiunile țării oprimate de o stăpînire străină, o dascăliță îi apare lui Goga „vremii noastre dreaptă muceniță“ pură, sfioasă, cuminte, de o desăvîrșită generozitate în stare să se jertfească îngrijind „copiii altor mame“. Ea este un permanent sprijin moral al colectivității îndurerate, ea constituie un model de viață, de solidaritate înaltă cu destinul, cu existența amară a maselor asuprite:

„La tine vin nevestele să-și plîngă
Fectorii duși în slujbă la mpăratul,
Și tu ascunzi o lacrimă-ntre slove,
În alte țări cînd le trimiți oftatul...
Și fete cînsă le-nflorești alțița,
La pragul tău e plină ulicioara,
Și fetele își șoptesc în taină:
„Ce mîini frumoase are domnișoara!“

În lupta națională și socială dascălul, în cele mai frecvente cazuri, e de partea celor mulți. Nu e așa pînă la urmă învățătorul Herdelea din *Ion* al lui Liviu Rebreanu, nu e oare un erou al răscoalei din 1907 învățătorul Dragoș din romanul aceluiași autor, nu e Apostol din romanul cu același titlu al lui Cezar Petrescu un erou al visului de puritate și lumină și alțiția și alțiția alții, din timpul revoluției de la 1848, al unirii și al războiului de Independență, al Răscoalei țărănești din 1907, al Eliberării patriei de sub jugul fascist?

Ce impresionantă activitate extrașcolară de pedagogi ai națiunii au desfășurat învățătorii și profesorii care au realizat monografiile ale satelor sau orașelor unde lucrau și au scos reviste pedagogice, literare sau pentru publicarea folclorului. Îmi amintesc, în primul rînd, de Ion Pop Reteganul, de *Revista ilustrată*, de *Șezătoarea*, *Izvorușul*, *Blajul*, *Revista Bistriței*, și-atîtea publicații ale dascălimii. Am reținut cu emoție strădania de pe vremuri a învățătorului Voinea Nicolae din comuna Vaidei regiunea Hunedoara, care a tipărit o bună revistă de apicultură. Să nu uităm că toate marile reviste de la noi, de la *Curierul românesc* al lui Heliade și *Albina românească* a lui Asachi la *Convorbiri literare*, al căror mentor a fost marele profesor Titu Maiorescu, la *Viața românească* în fruntea căreia au fost dascăli renumiți ca G. Ibrăileanu, Paul Bujor, M. Ralea, G. Călinescu, la *Zburătorul* lui Eugen Lovinescu, el însuși pro-

CATUL BOGDAN

Copii din Bistra

fesor de liceu, ori la *Jurnalul literar* al lui G. Călinescu — au fost conduse de profesori. Dar revistele editate de ilustrul dascăl N. Iorga, de M. Dragomirescu, de P. V. Haneș, Vladimir Streinu, Al. Rosetti, ori atitea ziare dintre care ne amintim de *Avîntul* (1900) de la Galați în care profesori și învățători ca Spiridon Popescu, Ion Adam, M. Pastia, V. Cosmin (Bogdan Sirbabauc) desfășoară o vie activitate socialistă cu bune rezultate, căci ziarul „încet, încet... a început să fie gustat nu numai de intelighenții locali, ci și de lucrătorii din port, din gară, din docuri și de mulți plămărași din marginea orașului“. În spiritul acestor tradiții, dascălii noștri și-au adus o contribuție însemnată, în anii puterii populare, la lichidarea analfabetismului, tristă moștenire din vechile regimuri, la răspîndirea unei concepții științifice despre lume și societate, la valorificarea comorilor artei și literaturii populare, la dezvoltarea învățămîntului, la transformarea întregii țări într-o imensă școală în care toată lumea, cu mic cu mare, învață cu sete pentru a fi cît mai folositoare patriei, poporului și partidului nostru, triumfului socialismului și păcii.

De aceea statul și partidul acordă o înaltă prețuire muncii lor creîndu-le condiții din ce în ce mai bune, de aceea întregul popor îi cinstește și-i înconjoară cu dragoste.

Cine nu poartă în suflet imaginea dascălului său, așa cum îl purta Mihael Sadoveanu pe domnul Trandafir, cel ce le citise întîia oară o povestire din Creangă: „Îmi aduc aminte... Într-o seară ne strînseserăm la școală, la împletit panere. Ședeam în cerdac la Domnu, și unul spunea o poveste. Era o liniște mare în împrejurimi, primăvara aceea, de departe spre Siret, se auzea, abia se auzea un cîntec de fluier. Umbrele înserării ne învăluiră, povestitorul tăcu, și noi rămăseserăm fără vorbe, cu Domnu în mijlocul nostru, ascultînd adierea depărtată a cavalerului.

— Mă băieți, stați, c-am să vă citesc și eu o poveste...

Și a așezat în geam, pe dinăuntru, o lampă, și în lumina ei, acolo între noi, ne-a cetit Harap-Alb a lui Moș Creangă. Glasul lui curcea ca un cîntec frumos. Povestea mi-a rămas adînc săpată în suflet, și mai tîrziu, cînd am cetit-o într-o odăiță scundă, în Iași pe cînd făceam liceul, am stat mult și mi-am gîndit la sara cînd o citea învățătorul, mi-am gîndit ca la o altă poveste senină a copilăriei mele“.

Toți avem asemenea povești senine ale copilăriei pe care le datorăm învățătorului nostru. Toți am ascultat din gura lui pentru prima dată o poveste care ne-a zguduit, ni s-a săpat în suflet și o purtăm, ca pe un simbol de-a lungul întregii vieți. Așa am ascultat și eu într-o iarnă geroasă, în jurul unei sobe în școala din satul natal, „Povestea lui Stan Pățitul“ de la învățătoarea mea Victoria Urian, pensionată anul acesta, căreia i-aduc de Ziua învățătorului prinusul recunoștinței mele și prin ea, întregii dascălimii.

Ion Dodu BĂLAN

COPIII ÎN FILM

Dacă aducerea copiilor pe scenele de teatru — încă de la Astyanax din Troienele lui Euripid — echivala și echivalează cu căutarea unor efecte de melodramă, de imediată înduioșare a auditoriului, și în orice caz cu o alterare, prin dilettantism, a artei dramatice, — filmul i-a acceptat cu generozitate pe copii, ca personaje (uneori principale) cu drepturi depline, fără să se teamă de o diminuare a eficacității artistice. Desigur că pericolul cabotinizării, al transformării din ființe vii în artificiale figuri de ceară, îi pîndește și pe copiii-minune ai cinematografului, dar, de altă parte, nu se poate nega că filmul dispune de multiple și unori subtile mijloace pentru a pătrunde în universul delicat și ingenuu al copilăriei și pentru a-l exprima. De asemenea, prin însăși modalitatea sa de „așezare în imagine”, filmul are capacitatea unei „munci cu actorul-copil” care înlătură dilettantismul sau contrafacerea.

Un exemplu strălucit, cel puțin în direcția obținerii de rezultate artistice din colaborarea cu un copil, îl constituie celebrul *The Kid* (Piciul, 1920) al lui Chaplin. Fericit inspirat în alegerea micuțului Jackie Coogan, Chaplin ne-a oferit un personaj de neuitat, pentru multă vreme un simbol al ștregarilor isteți și inocenți de pretutindeni. Dincolo de situația melodramatică în care e pus — și pe care, de astfel, o ignoră cu desăvîrșire: fiu al unei mame sărace, este abandonat încă în fașe, apoi femeia devine bogată și-l recunoaște etc. Piciul un personaj deosebit de viu, cuceritor, plin de nerv și de farmec, emoționant prin felul în care se adaptează — instinctiv și în același timp înțelept — la viața vagabondului Charlot. Nevoia de afecțiune, simțul de solidaritate, gravitatea unei răspunderi precoce, umorul spontan, — toate aceste trăsături fac din micul erou al lui Chaplin o creatură mereu proaspătă, mereu actuală, a cinematografului universale.

După Chaplin, în ordine de timp, cineaștii sovietici sînt cei care au acordat o atenție specială atît filmului pentru copii, cît și filmului cu copii. Cine poate să uite evocarea tandră și viguroasă, aproape violentă, deopotrivă, a *Copilăriei lui Gorki* din trilogia închinată ilustrului scriitor de către Marc Donskoi? Din aceeași perioadă (1938) e și admirabilul *O pînză în depărtare* al regizorului Vladimir Legocin, unde eroii literari ai romancierului Kataev — fii de muncitori și de intelectuali — trăiesc la nivelul psihologiei și al sensibilității lor pline de acuitate, cîteva momente patetice ale revoluției din 1905.

E ușor de înțeles cum un curent ca neorealismul nu putea să ocolească lumea vîrstei celei mai fragile. Încă în *Copiii ne privesc* (1942), premergător al noii școli cinematografice italiene, Vittorio De Sica introduce o optică inedită în problemele vieții de familie, așa cum se reflectau în opera de artă. Spărgînd desueta schemă a „triumfului” burghez, regizorul atrăgea atenția asupra responsabilității părinților prea ușuratici față de „copiii care-i privesc” și îi judecă. De la un caz asemănător avea să plece mai tîrziu (1959) și François Truffaut în *400 de lovături*, cu semnificativa fugă de-acasă a micului Antoine, care acuză sentimentul culpabilității proprii sale mame. Întorcîndu-ne la De Sica, trebuie să amintim că el a repetat, cu multă bravură, turul de forță al lui Chaplin, în *Hoți de biciclete*, unde „piciul” Enzo Stajola l-a egalat ca expresivitate, în anumite momente, pe Jackie Coogan. Adăugînd la aceste exemple *Sciuscia* (Lustragii) al aceluiași De Sica, ni se rotunjește — prin însăși prezența micilor eroi — chipul unei copilării triste, așa cum o determină modul de viață capitalist, ale cărui contradicții atacă temeliiile familiei, lăsînd tinerelor generații „libertatea” de a participa la mizeria materială și morală a părinților.

În ceea ce privește felul de a lucra cu copiii-actori, ni s-a părut interesantă mărturia adusă de Vittorio De Sica în legătură cu filmările la *Sciuscia*: „.... i-am urmărit de cîteva ori, ca să aud ce anume își spun și ce proiecte au pentru viitor. Dar n-am putut să aud mare lucru, deoarece, în zilele noastre, copiii vorbesc în șoaptă. M-am apropiat de ei și i-am întrebat dacă vor să se lase fotografiați. „E vorba de un film?” „Da de un film”. „Nu cumva să ne dai la țiar? Așa ceva nu ține”. I-am amă-

git. Le-am spus că e vorba de un film și aceasta îi atrăgea. Nu puteam să le explic că studiez posibilitatea de a face un film despre ei. L-am întrebat pe Giuseppe: „Faci pe codoșul?” „Nu”. „Vinzi țigări la negru?” „Nu”. „Atunci, ce faci?” „Nimic”. Luigi, cel mai mic, mi-o ia înainte, nu-mi dă răgazul să-l întreb: „Eu spal vase într-o ospătărie din strada Lombardia”. Apoi urcă amîndoi pe un cal și mă părăsesc, la galop. Au fugit de întrebările mele plicticoase. Spre deosebire de cei mari, copiii se rușinează. Întrezăresc în ochii lor un fel de pudoare care-i irită și care-i silește să vorbească despre altceva... Ideea unui film ar fi următoarea: numai copiii simt că viața pe care o duc nu e cea pe care ar trebui s-o ducă. Trebuie să nădăjduim pentru ei!”

Firește, nici cinematografia românească n-a stat departe de universul copilului, iar o tînră regi-zoare ca Elisabeta Bostan s-a specializat chiar în acest domeniu, dîndu-ne un Naică nostim și inteligent, reprezentativ. Dar punctul maxim atins pînă acum de realizatoarea noastră îl constituie adaptarea pentru ecran a *Amintirilor din copilărie* de Ion Creangă. Chiar dacă n-a reușit să obțină un echivalent filmic al inegalabilei arte narative a clasicului nostru, Elisabeta Bostan și-a dovedit îndemnarea de a lucra cu actori-copii.

Episodul colindului, de pildă, care angajează o scară variată de vîrste, de la școlari mai răsăriți pînă la copilașul de-o șchioapă ce de-abia se ține pe picioare, purtînd o cușmă mai mare decît el și o trai-stă și mai mare. Lumea satului moldovean de pe malurile Ozanei revine, colorată și emoționantă, privită prin ochii zvăpăiatului tovarăș de șotii al Smărăndiței, pentru o clipă înlocuți de obiectivul magic al aparatului de filmat.

Toate aceste filme, și multe altele încă, au — se înțelege — și o înaltă valoare educativă.

Fără să țină seama de loc și de timp, copilul și-a făcut definitiv intrarea în cinematografie. De altfel, nici nu se putea imagina o întîlnire mai fericită, mai potrivită, decît aceasta dintre universul plin de fantezie și de prospețime al copilăriei și universul miraculos al povestirilor proiectate pe pînză. Această fuziune va produce, și de acum înainte, încîntătoare opere de artă, în care vor răsună tot mai cristaline vocile „conștiinței cinematografice” a celor mai mici eroi și spectatori.

Florian POTRA

ION ANDREESCU

Copil de țăran, în picioare

PROFESORUL ION FODOR

Acest omuleț distrat, cu mișcări iuți, deținătorul unei grandioase conjunctivite, care avea să-i primejduiască, mai tîrziu, viața, mi-a fost profesor din primele clase ale liceului pînă mi-am luat bacalaureatul.

Am fost elevul liceului „Mircea cel Bătrîn” din Constanța unde, înainte de ultimul război, se adunaseră o mîndă de eminenți profesori, minți luminate și suflete alese.

Directorul liceului era pe atunci învățatul istoric și latinist Gheorghe Coriolan.

Ion Fodor mi-a fost profesor de geografie și economie politică și apoi diriginte în ultimii ani de liceu.

Pînă prin clasa a III-a, (astăzi cl. VII-a) ne-copti și prinși cu joaca, n-am izbutit să deslușim bine trăsăturile acestei puternice personalități care ar fi trebuit să primească în fiecare zi omagiul nostru.

Acest mare dascăl, deși meticulos, era distrat și fiind pe deasupra holtei, uneori se întîmpla să vină la școală încălțat cu ciorapi de culori diferite. Se speria teribil cînd observa și rămînea toată ora țintuit pe scaun protejat de catedră. Dacă tocmai în asemenea ocazii avea loc o teză sau un extemporal, leșenilor clasei le puneă Dumnezeu mîna-n cap: manevrau fără grijă caietele și cărțile, pe sub bancă. Dacă nu, se distrau de minune.

Lecțiile lui de geografie erau niște fascinante, tulburătoare călătorii în jurul lumii, dar totodată un sumbru tablou al relațiilor sociale și raporturilor de producție, pline de sarcasm și de inconformism.

Creionul lui chimic, un chiștoc de creion care-i mînjea buricele degetelor, puncta, ca un tam-tam de negri, popasurile acestor lungi călătorii.

Nu era un pedagog în înțelesul obișnuit al cuvîntului și nu se erija niciodată în monitor acerb al memoriei noastre. Dar nu era nici un Cripure (de la raison tique).

Bagaful de date și nume pe care ni-l cerea era minim, căci el rîvnea să ne deschidă ochii și să ni-i populeze cu imagini de multe ori violente, adică să ne deschidă o perspectivă asupra lumii în care raportul de forțe funcționa după codul implacabil al materialismului istoric.

Cînd ne-am făcut mai mari ne-am dat seama (nu toți, desigur) cît îi era de pătrunzătoare și de bine mobilată mintea, cîtă secretă pasiune îi conțineau vorbele și atunci felul lui distrat de a fi a început să-i împrumute aura exploratorului temerar.

Din acea zi nici unul dintre impulsivii și prea gălăgioșii noștri colegi n-au mai îndrăznit să-i deranjeze prelegerile. Nici unul, pentru că, fără știrea lui, organizasem o gardă care să-l protejeze de atacurile lor gratuite.

Înainte de a intra el în clasă, deschideam larg ferestrele, orice exces rebarbativ era stăvilit, fiecare se așeza la locul lui și în timpul lecției se păstra o liniște desăvîrșită. Astfel mica lui ființă delicată și scăpărătoare se agita în voie și bucățica de creion chimic își vedea de treabă, mînjindu-i degetele.

Cînd eram în ultimul an de liceu i s-a întîmplat un lucru extraordinar. Se întorcea de la Viena unde fusese să-și îngrijească ochii, cînd, în urma atentatului lui Matuska, trenul în care se afla s-a prăvălit în gol la Bia Torbágy. Locomotiva și vagoanele au devenit, jos, o masă informă. Doar vagonul în care luase el loc s-a poticnit de parapetul podului, s-a încurcat între fiarele răsucite și-a rămas suspendat deasupra prăpăstiei. A scăpat cu viață și frumoșii lui ochi bolnavi și-au mai aruncat încă mulți ani privirile sarcastice și blînde peste capetele tunse ale elevilor.

Iubitul nostru profesor Ion al Feodorăiei, cum îi spunea Jean Bart foarte de mult, într-un medalion, a apucat să iasă la pensie purtînd ochelari negri.

Pe urmă, după cîteva ani, a murit.

Virgil TEODORESCU

Se trezi.

Stătu așa, buimac, câteva clipe, cu ochii închiși și sub pleoape îi mai stăruiau încă, nedefinite, învâlmășindu-se, verzele câmpiei din vis, luminițele multicolore, jucăușe ale fluturilor și flacăra aceea fierbinte. Auzi sunetele îndepărtate ale unei melodii și se încordă puțin, să audă mai bine. Cineva tuși lângă el, strident, enervant...

Deschise ochii. Se trezi de-a binelea. Se întinse puțin după masă și adormise. Se ridică brusc în capul oaselor, se frecă la ochi, se uită în jur. În salon nu era decât el și vecinul din patul alăturat, care stătea cu fața în sus, cu două perne sub cap și citea. Se mai frecă o dată la ochi și privi afară, pe fereastră. Se înseninase și soarele strălucea puternic, după două zile de ploaie aproape neîntreruptă. Vecinul lăsă cartea și întoarse capul spre el. Îl întrebă:

— E trei jumătate?

Pavel ridică mâna și-și privi ceasul.

— Aproape. Trei și... șaptesprezece minute...

Da, era zi de vizită. Uitase... Adică, de fapt, nu uitase, pentru că nici nu încercase să țină minte. Pentru el zilele de vizită treceau neobservate. N-avea cine să-l viziteze. A, da... câte-un coleg, un prieten... încolo nimeni. Nimeni! Ar fi vrut s-o vadă pe fetiță, pe Olgața, da, ar fi vrut mult. Își propusese, cu o zi înainte, să-i dea un telefon Lenuții, fostei lui soții, să o roage, poate ar fi convins-o să vină cu fetița la spital, la el, măcar pentru câteva minute... Își propusese, da, dar... ah, nehotărîrea asta a lui! De ce nu i-a dat telefon? De ce? Poate de teamă că va fi refuzat? Poate... îi părea rău acum și, pe neașteptate, se întristă. Se hotărî să nu se mai gîndească la asta. Dacă n-a făcut-o, n-a făcut-o, ce rost mai are să-și facă probleme? Acum, oricum e prea tîrziu, poate data viitoare, dacă nu cumva iese din spital pînă atunci...

Era acum singur în tot salonul. Vecinul se dăduse jos din pat, își luase halatul albastru și ieșise schiopătînd din salon. S-a dus în balcon sau, mai degrabă — cum aștepta să-i vină cineva, jos în curte. Și sigur că aștepta, altfel nu l-ar fi întreat cît e ceasul. Se gîndi că dacă s-a dus jos, cu siguranță că nu i-a fost tocmai ușor la coborît scările. Îi părea rău că nu s-a gîndit să meargă cu el, să-l ajute... dar acum ce folos, că uite, și la asta s-a gîndit prea tîrziu... De ce oare i se întîmplă lui mai întotdeauna așa? De ce nu-și dă seama atunci, pe loc, ci mereu după, cînd e prea tîrziu, cînd nu mai are nici un rost să se gîndească? Numai așa, ca să-i pară rău? Și-n fond la ce folosesc părerile de rău? Ce bine ar fi să poată să stea și el în pat, tot timpul cu nasul într-o carte, să citească, să citească, să nu se mai gîndească la nimic... Uite-așa cum face, de trei zile de cînd a venit, vecinul de pat, Grigorescu parcă-l cheamă... ba nu, Vasiliu, — Grigorescu îi zicea celui care plecase ieri, din patul de lângă calorifer...

De jos, din curtea spitalului care se întindea sub ferestrele salonului, începu să se audă larma obișnuită a zilelor de vizită. Din cînd în cînd, pe acest fond se reliefa câte-o voce mai puternică, un hohot de rîs, o exclamație, ba chiar și niște pupături din cale-afară de zgomotoase. Auzi un glas de copil, o voce cristalină de fetiță, și tresări. Parcă ceva îl săgetase în inimă. Și iarăși se simți trist și singur.

N. TONITZA

Portret de fetiță

Și paturile astea goale, opt la număr, care purtau, toate, urmele unor trupuri, și salonul acesta mare, cu pereții albi, cu așternuturile albe, cu vopseaua ușilor și a caloriferului albă, și vocile de jos din curte... totul, parcă-i accentua tristețea și singurătatea.

Pavel se dădu jos din pat, respiră adînc de câteva ori, își luă halatul și ieși în balcon. Razele fierbinți ale soarelui îl făcură să se simtă bine. Se învioră. Curios, era aproape jumătatea lui noiembrie și era o zi frumoasă, iar soarele ardea ca-n toiul verii. De aceea și preferaseră oamenii — vizitatorul și bolnavii — să stea jos, în curte, pe băncile lungi și verzi, decât în saloanele cu miros de medicamente.

Curtea era plină. Pavel căută cu privirea pe tovarășii săi de salon și-i găsi, unul cîte unul. Uite-l

colo, pe banca din stînga, pe nea Tudor cu soția stau de vorbă, adică ea vorbește și el ascultă... Uite-i pe moș Ștefan, cu băiatul și cu noră-sa... Mai încolo e nea Onea, dar singur, cu ochii la poartă... Uite-l lângă nuc, pe vecinul ăsta nou, pe Vasiliu sau cum îl cheamă... Nici lui nu i-a venit nimeni, dar se vede că așteaptă să-i vină, e și el tot timpul cu ochii la poartă... Nea Sandu e și el...

Deodată Pavel tresări. Nu-și dădu seama imediat ce-i cu el; dar în clipa următoare își îndreptă din nou privirile spre poartă și începu să caute cu înfrigurare. Oare s-a înșelat? I s-o fi părut doar? Nu, nu... Ea e l și e cu... Olgața!... O ține de mîndă. Își apăsă inima cu mîna să-i potolească bătăile și se aplecă mai mult peste balustrada balconului, să le strige — dar chiar atunci, le văzu apropiindu-se repede de banca de lângă nuc unde stătea Vasiliu, vecinul său de pat. Da, acum o să-l întrebe pe el dacă-l cunoaște, la ce salon e... Dar ceva în înfățișarea lor, în mersul repede al fostei soții, în zîmbetul timid al fetiței și chiar... da, chiar în expresia feței lui Vasiliu care privea spre ele și parcă le aștepta zîmbind bucuros, fericit, — îl făcu pe Pavel să rămîndă nemișcat. Iar în clipa următoare, cînd Vasiliu se ridică cu greutate și le primi pe amîndouă în brațele lui vinjoase, le strînse la piept și le sărută, Pavel se încorda ca un arc. Avu senzația că inima i s-a oprit, că nu mai respiră, că totul în el e mort, doar creierul, prin cine știe ce facultate misterioasă, mai funcționa, doar atît cît să poată înregistra totul, totul...

Mai tîrziu, cînd Vasiliu se întoarse în salon tîrîndu-și piciorul bolnav, Pavel continua să stea în pat, nemișcat, cu fața la perete. Se înapoiară, unul cîte unul, și ceilalți. Dar Pavel tot nu se mișcă. După un timp se întoarse cu fața răvășită spre vecinul său de pat.

— Ai și-un copil? — îl întrebă răgușit, agresiv.

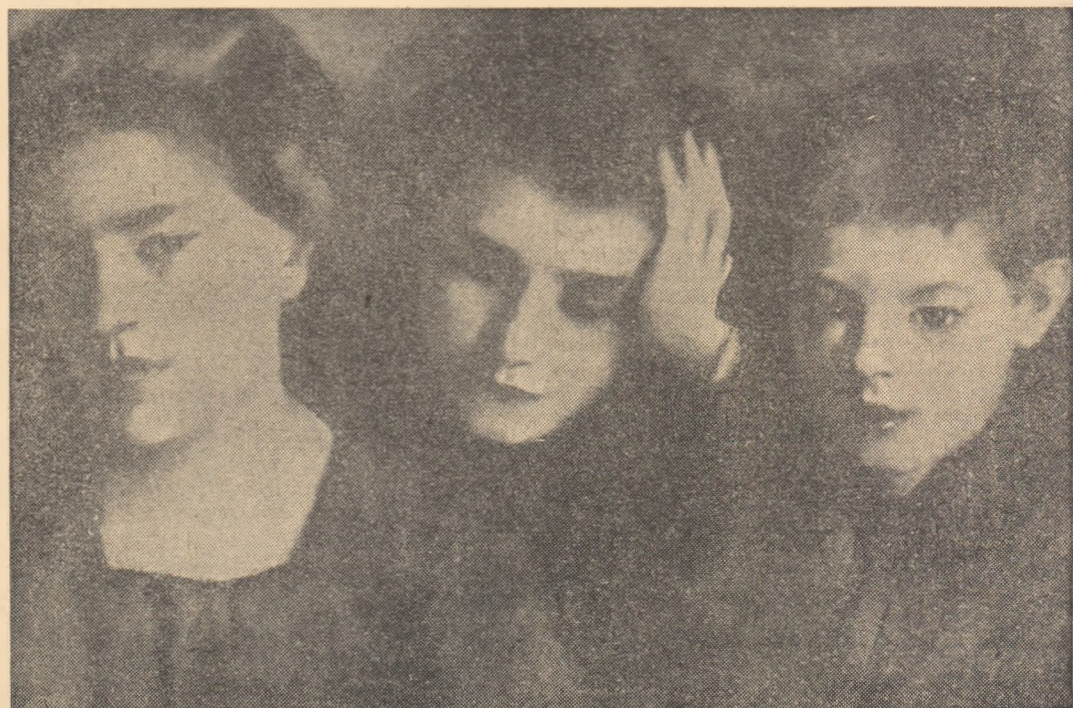
— Da, o fetiță. De fapt nu e a mea, e a soției, de la primul ei bărbat.

— Și ții la ea?

— Dacă țin? Doamne, dar o iubesc mai mult decît dac-ar fi a mea!...

Pavel se întoarse din nou cu fața la perete.

A. GEORGESCU

ȘTEFAN LUCHIAN

Frații

ȘCOALA DIN STRADA MUZELOR

La Iași, ca și la Folticeni, am locuit tot în afara orașului, aparținând prin vastitatea gospodăriei, a terenului din jurul casei și liniștea câteodată neîntreruptă decât de lătratul câinilor și șuierul îndepărtat al trenului pe valea Păcurarilor, mai mult vieții rurale decât celei urbane. De-aici, de la Copou, dintre vii, doi-trei, dintre cei mai mărunți, noi copiii, o apucam spre școala de aplicație de pe lângă Școala Normală „Vasile Lupu”; iar cei patru mai mari — cum trebuiau să treacă șapte-opt ani pînă avea să cumpere „conu Mihai” un „Pontiac” — se urcau în docarașul galben tras de „Corbu” ca să coboare cei trei kilometri și jumătate pînă în inima țirgului.

Mi se dădea jos din „trăsurică” — cum îi spuneam noi — la „Lățescu” și o lua regegiu pe jos spre „Seminarul Pedagogic”; iar noi, cele trei fete mari, — Lia, Profira și Teodora —, ne hurducam pe pietrele colțuroase ale străzilor „Patruzeci de sfinți”, „Română”, „Palade” și „Kogălniceanu”, ca să ne dăm jos chiar la poarta școlii „Oltea Doamna”, acum liceul „Mihail Eminescu”.

Intram pe-o poartă cenușie cu arcadă într-o curte vastă și goală... doar doi-trei salcimi bătrîni depuneau o umbră vara pe pămîntul bătorit de nenunțatele picioare... În dreapta, clădirea greoaie de piatră îngălbenită de ploile și ninsorile anilor, mă privea sever și morocănos, făcîndu-mi semn cu ușa larg căscată să intru pe culoarele întunecoase, să urc scările care gemeau și scrișiau sub pașii mei și să mă strecor într-una din clasele destul de neîncăpătoare pentru cele cincizeci de eleve...

Se întimpla, uneori, ca pe culoarele tăcute și pustii, — cum ajunsesem cam tîrziu și unele profesoare și intraseră în clasă —, să văd venind spre mine silueta subțire și austeră a domnișoarei Tereza Strătilescu, directoarea noastră, cu părul-i cărunț ascuns sub o maramă de borangic care-i cădea pînă pe umeri, ca un șalut, în tailleur-ul clasic cenușiu, de modă veche, cu un catalog la subțioară...

Se oprea o clipă:

— Ce face tata? mă întreba, în vreme ce cu mina liberă îmi aranja gulerușul alb festonat pus cu colțurile înăuntru, ceea ce îmi dădea aerul a fi un pic cam decoltată.

— Bine, — îi răspundeam eu zîmbind, înțelegînd că dacă nu mă ceartă, e pentru că știe precis că sînt fată cuminte și nu mă țin de prostii.

Zîmbeam mai ales gîndindu-mă ce-ar zice colegele mele dacă ar vedea-o aranjîndu-mi gulerușul și fixîndu-i colțurile împreunate cu un ac de siguranță scos de undeva, de sub reverul jachetei ei. Căci, trebuia să știți, toată școala tremura în fața privirii tăioase a ochilor ei scrutători și la auzul glasului aspru și autoritar... Se spunea că umblă pe uliți, cu o pelerină neagră pe umeri și vai de aceea pe care o întilnea plimbîndu-se pe „Lăpușeanu”, gătită ori cu vre un „însoțitor”... Eu

însă nu credeam asemenea povești și nici nu-mi era frică de ea... O priveam ca pe o bunicuță care vrea să pară mai severă decât era în realitate și aveam respect și admirație pentru personalitatea-i cu totul deosebită.

Și cum să n-o admir, cînd nu era materie la care să nu poată face față, în chip strălucit, cînd lipsea una din profesoare! Ea preda Istoria Universală și Istoria Artelor. (Era una din cele dintîi femei care studiaseră la Oxford.) La Limba Franceză, Română, Germană, la Geografie, Filozofie, Higienă, Religie chiar, ne ținea cite o prelegere, de ridica întreaga clasă în picioare după ieșirea ei...

Că nu suporta nedisciplina și era cam neiertătoare cu cele care nu-și dădeau silință, era natural... căci numai așa căpătase școala noastră renumele celei mai bune școli din Iași. Era o tradiție ca elevele de la „Oltea Doamna” să iasă dintre cele mai bune pe țară, dacă nu chiar cele mai bune, și se știa că dacă vrei să știe „carte”, apoi trebuia să-ți dai fata la „Externat”. Să nu rideți dacă voi aduce în sprijinul acestei afirmații un cînticel uitat și revenit brusc în memorie în vreme ce scriu acestor rânduri, un cînticel care se cînta pe melodia din „Voievodul Tiganilor” de Lehar și care parodia chiar cuvintele acelei arii celebre:

Eram să mă însor

C-o fată din „Sacré-coeur”;

Dar vai, m-am înșelat,

Era din „Externat”!...

Căci fetele de care-i vorba în cînticel erau, bineînțeles, fete de oameni fără dare de mină, care trebuiau să învețe cu trînicie pentru a dobîndi un loc temeinic în societate. Pe cită vreme cele de la „Maici” erau odrasle de oameni avuți, care doreau să învețe bunele maniere, limbile și pianul, înainte de a face un mariaj potrivit cu condiția lor socială...

Îmi pare rău că trebuie să o spun, dar n-am fost unul din copiii care au iubit școala. Să nu mă înțelegeți greșit; n-am spus învățătura, ci faptul că eram obligată să mă duc zilnic la aceeași oră, într-o încăpere în care erau îngrămădite cincizeci de fete și unde trebuia să stau nemișcată ore în șir, — eu și imaginația mea vagabondă... Mi-aduc aminte că bunica mea, „Coana Maria” — cum îi spunea toată lumea — mă căina de fiecare dată cînd mă vedea întorcîndu-mă de la școală:

— Vai de mine și de mine! Parc-ai fi o lămiie stoarsă!...

Mă uitam în oglindă și-i dădeam dreptate.

— Tată, știi ceva? Eu fac cu mata un pact: cînd sînt bolnavă, să mă duc la școală. În schimb, cînd nu pot, nu am chef, să stau acasă! Primești?

— Nu! răspundea tata. Pentru că tu o să stai acasă și cînd nu ai chef și cînd ești bolnavă!...

Era totuși înțelegător cu firea mea independentă. Așa s-a făcut că rămîneau mai întotdeauna în urmă cu ascultatul...

M. GRIGORESCU

Cap de fetiță

— Sadoveanu! Cînd te prind să te ascult, draguță! Imi spunea buna doamnă Bută, profesoara mea de Matematici din cursul inferior.

Cît despre teze, le dădeam pe catedră!...

Și totuși, cite clipe plăcute din acel anotimp al minunilor mă leagă de bătrîna școală, ce-a împlinit un veac, școală către care m-am îndreptat pînă și în vis mulți ani după ce dădusem bacalaureatul.

Cum aș putea să uit vreodată simțirea caldă și entuziastă de care îmi era cuprinsă inima cînd apărea în cadrul ușii, la ora de Științe Naturale, silueta înaltă și grațioasă, de o perfectă distincție a domnișoarei Camelia Nădejde. Chiar elevele ei ce nu cunoșteau acele „Miniaturi” iscălite Lucia Mantu, ce i-au dat dintru început un loc aparte în fruntea literaturii românești și tot aveau aproape un cult pentru aceea care ne făcea niște cursuri demne de o aulă universitară. Dar eu care aveam prilejul să-i admir apariția luminoasă sub umbrela de soare, vara, în virful Copoului și să-i ascult cascadele risului printre vorbele pline de spirit?

Dar respectul pe care i l-am acordat de la primul ei pas făcut în clasa noastră Silviei Creangă, care la acea vreme nu avea decât douăzeci și ceva de ani? Mică și subțire, cu o expresie concentrată și oarecum distrată sub ochelarii de mioapă, Silvia Creangă aterizase între noi dintr-o lume fantastică a numerelor, logaritmilor, a ecuațiilor, a sinusurilor, cosinusurilor și a funcției infinitezimale!

Și cum aș putea uita vreodată pe Ada d'Albon, care a făcut din Fizico-Chimice materia mea cea mai bine cunoscută și mi-a dat în liceu iluzia că voi ajunge un om de știință? Și asta numai pentru că n-aș fi putut în ruptul capului

să văd ochii mari și negri, scripitori de inteligență ai „cavalerului medieval” oprindu-se asupra mea cu uimire și reproș și glasul de contraltă rostind cu un ușor accent străin:

— Ce-nseamnă asta, copii?

Cum aș putea uita calmul plin de o fină ironie al doamnei Ghețu, în memorabilele ore de Română? Ori atmosfera prețioasă și în același timp intimă pe care ne-o crea tinăra doamnă Hulubei, proaspăt întoarsă de la Paris, în orele de Limba Franceză?

Da, se învăța serios la „Oltea Doamna”! Și eu, deși mai mult musafir în clasă și deși inamic al uniformei impuse de regulamentul școlii, am purtat totuși cu dragoste urita pelerină neagră destofă aspră și disgratioasele guleruri pepitte cu negru, care izbuteau să transforme pe-o fată tinăra și draguță într-o sperietoare! Și mă gîndesc c-un zîmbet duos că la fel trebuie să fi simțit și Otilia Cazimir ori Raluca Ripan, care au urmat la aceeași școală, cînd se uitau în oglindă și se vedeau cu părul dat după urechi și strîns într-un fileu bătrînesc. Dar, pe de altă parte, dacă ați întreaba pe oricare fostă elevă a „Externatului”, pe Sandina Birsan Stan, pe Magda Ianculescu, pe oricare din fetele Bogdan, Zira, Balif, Parhon, Băncilă și Mezzetti le-ai vedea cu ochii aburiți la amintirea modestelor cămăruțe ale acelei vechi clădiri din strada Muzelor, în care și-au petrecut nenunțate ore din adolescența lor...

Toate aceste lacrimi duioase le închin și eu lașului meu drag, care s-a bucurat de școli serioase și de profesori eminenți și care a rămas în decurs de un veac același țirg al buneii tradiții culturale moldovenești...

Profira SADOVEANU

INTERNATELE ȘCOLARE

Căminul părintesc a rămas undeva, departe, cu cărțile copilăriei, cu jocurile ei, cu căldura pe care i-o dau părinții.

Copilul locuiește acum într-un internat, așadar — într-o familie înghebată pentru zilele de școală, cu zeci sau sute de „frați”, cu sufragerii spațioase, cu dormitoare și săli de studiu utilizate ca pentru o familie numeroasă. Căci, aici totul e ridicat la altă scară. Până și căldura părintescă a celor ce se ocupă de educația și viața acestor câteva zeci sau sute de copii se multiplică, așa ca fiecare să o guste și să se simtă în adevăr...

...„Ca acasă”

Am vizitat cu câțiva timp în urmă mai multe internate școlare, din diferite colțuri ale țării. În mai toate părțile am simțit cum grija statului de a pune la dispoziție fonduri pentru buna utilare a internatelor a fost secundată de preocuparea cadrelor didactice de a face din ele adevărate cămine părintești, locuri plăcute de odihnă și de muncă, prielnice pentru o educație deosebit de îngrijită. Internatul Liceului din Zalău, de exemplu, este o „casă” cu multe flori, cu perdele la ferestre și tablouri pe pereții vopsiți în culori pastelate, odihnitoare, cu camerele mobilate cu gust, din care, întocmai „ca acasă”, nu lipsesc covoarele, lucrurile de mână, bibelourile și cărțile de lectură. Curtea? Amenajată pentru diferite jocuri distractive și sportive, care umplu în mod plăcut timpul liber al elevilor. De altfel, zilnic, adolescenții, în afara programului de pregătire a lecțiilor, au posibilitatea să facă sport, să se joace sau să se plimbe, să vizioneze emisiunile T.V., să citească și să se dedice unor îndeletniciri spre care îi mână micile lor pasiuni. Iar, seara, după ce au luat masa — la orele indicate pentru vârsta lor, se retrag la culcare, în dormitoare curate și primitoare. Ca acasă...

Nu este de mirare atunci, că la întrebarea noastră „Dacă ar fi să alegi între internat și gazdă, pentru ce ai opta?”, 84% din elevi au spus că preferă internatul. („Aici nu ne lipsește nimic...”, „Cele mai bune condiții pentru învățatură le avem la internat, unde pe lângă că nu ne lipsește absolut nimic, avem pe cineva care ne și ajută, ne îndrumază în munca noastră”, „Internatul îmi oferă bune condiții de învățatură. Am timp să învăț, să citesc o carte de la bibliotecă școlii”, „Preferința mea pentru internat se întemeiază îndeosebi pe condițiile deosebit de avantajoase pe care le am pentru pregătirea mea temeinică, zi de zi. Atunci când am unele neclarități la lecții mi le lămuresc cu ajutorul colegilor, al tovarășilor pedagogi sau al profesorilor care vin deseori în mijlocul nostru în orele de meditație”).

Și altfel de cft... cum trebuie

Este de admirat preocuparea directorilor de școli pentru buna pregătire a elevilor interni, faptul că se străduiesc continuu să le creeze condiții bune de lucru (ca de exemplu, la Liceul din Zalău), să le împletească în așa fel activitatea cu odihna încât să crească randamentul lor în muncă (Liceul din Cîmpina), să le pună la dispoziție felurite mijloace de a-și îmbogăți pregătirea, de a le dezvolta interesul pentru adevărurile ascunse între filele cărților (oferindu-le cărți de la bibliotecă, reviste, ziare, punându-le la dispoziție diafilme, programele de radioteleviziune etc.).

În unele locuri însă preocuparea pentru pregătirea elevilor nu conduce întotdeauna la efecte pozitive. Analizând cauzele, am constatat că sînt de vină de regulă exagerările pe această latură. Astfel în unele internate regimul de viață și de muncă nu ține seama cîtăsuși de puțin de particularitățile vârstei elevilor, de cerințele pedagogice elementare, supunându-i la eforturi care îi depășesc. Elevii interni ai Liceului din com. Brănești, reg. București, bunăoară, se „bucură” de un program ca acesta: la ora 6 a.m. deșteptarea; între 6 și 7,30 echiparea, micul dejun și drumul pînă la școală; între 7,30—11,50, meditații; 11,50—13, masa; 13—18,30, cursuri; 18,30—20, meditații; 20—21,30 masa de seară; 21,30—22,30, program în dormitor. Cu alte cuvinte un program în principal de muncă, începînd de la ora 6 dimineața pînă la orele 22,30.

Am întrebat conducerea școlii dacă nu consideră că un asemenea regim împovărează viața copiilor. Răspunsul a fost că rămîne suficient timp pentru recreare și refacere, pentru deconectarea organismului: sîmbătă după amiază și duminică! Dar medicii școlari și psihologii afirmă că organismul și intelectul copilului au nevoie zilnic de timp pentru relaxare și reconfortare. Altfel randamentul în muncă va scădea mereu și pînă la urmă elevul va da semne de oboseală fizică și intelectuală. De altfel, efectul negativ al unui program atît de neștiințific, în contradicție cu igiena muncii intelectuale, n-a întîrziat să se arate: în trimestrul I, 34% din elevii interni ai clasei a IX-a, au rămas corigenți!

În alte locuri, ca de exemplu, la internatele liceului „C.I. Negruzzi” din Iași, „N. Bălcescu” din Pitești se prelungește nejustificat numărul de ore pentru pregătirea lecțiilor, „tăindu-se” din timpul necesar odihnei și recreării, și renunțîndu-se la unele activități reconfortante. În discuțiile cu copiii, aceștia și-au exprimat completa nemulțumire față de un astfel de procedeu și au precizat că timpul de lucru, fiind mult lungit, regimul de viață din internat devine pentru ei foarte obositor. („Pînă și seara — declară cu amărăciune o elevă — cînd avem prevăzută muzică de la stația școlii, nu se respectă programul, deși ne-ar face mare plăcere să ascultăm muzică înainte de culcare”).

Să-și fi uitat educatorii din aceste internate propria copilărie, cînd simțeau nevoia și să se joace și să zburde, să fi uitat necesitatea pe care o simte oricine de a împleti munca intelectuală cu plimbarea, sportul, cu vizionarea spectacolelor, să fi uitat că viața unui om, și cu atît mai mult a unui adolescent, nu se poate limita doar la muncă și că ea se îmbogățește numai gustînd arta în toate manifestările ei, sportul, frumusețile naturii?

De ce monotonie?

La întrebarea „Cum îți petreci timpul liber?” 51,7% din răspunsuri au menționat că vizionează filme. Urmează în ordine, lectura, plimbările în aer liber, excursiile, jocurile distractive, programele T.V. și unele emisiuni radiofonice, participarea la simpozioane, șezători literare, întîlniri cu scriitorii, muncitorii etc. Interesîndu-ne mai îndeaproape despre conținutul programului din timpul liber, am constatat că totuși în multe internate elevii dispun de un registru de activități recreative foarte restrîns și lipsit de varietate; uneori el se reduce săptămîni în șir doar la filmele aduse în școală sau la căminul cultural, la unele din programele T.V., la lectură și, din cînd în cînd, la organizarea cîte unei reuniuni sau serate literare. Spre exemplu, programul timpului liber al elevilor interni de la Liceul Nr. 2 din Iași cuprindea în cursul unei săptămîni: emisiunea pentru tineretul școlar și teleenciclopedia de la T.V. precum și un film adus în școală. În altă săptămîină o seară de dans, emisiunea de la radio pentru tineret, una pentru pionieri și teleenciclopedia de la T.V. „În internat este timp suficient liber — spune un elev — însă de cele mai multe ori nu avem posibilitatea să-l petrecem cum trebuie. Adeseori nu știm ce să facem. Nu ni se dau nici șahuri. N-am văzut nici un șah în internat. Din această cauză se joacă barbut, se fumează, se joacă fotbal „de masă” cu monede...”(!)

Lipsa de grijă pentru organizarea timpului liber se simte chiar și acolo unde acesta este „programat” numai în zilele de sîmbătă și duminică (Liceul din Brănești) și unde ar fi deci posibilitatea să se concentreze forțe pentru buna lui organizare. S-ar cuveni ca măcar sîmbăta și duminica elevii interni de la acest liceu să respire un alt aer decît cel încercat de griji și sarcini de peste săptămîină. Dar din păcate prea puține sînt activitățile care li se oferă „pentru recreare și deconectare”: în cursul unui trimestru timpul liber s-a consumat la Brănești în principal cu 1—2 spectacole de teatru, o reuniune, film și programe T.V.

Deși pedagogia recomandă cu insistență și consultarea copiilor atunci cînd hotărîm programul activităților din timpul lor liber, totuși în internate încă nu s-a încetățenit această practică. Din răspunsurile la ancheta noastră a reieșit tendința educatorilor de a nu lua în considerare preferințele copiilor, uneori chiar de a le îngrădi inițiativele, astfel încît internii au foarte puține posibilități de a-și petrece timpul liber așa cum ar dori. Or, dacă se ține seama de dorințele elevilor, de înclinațiile lor, programul ar deveni mult mai bogat și mai variat, și de bună seamă ar cuprinde o mare gamă de activități amatoare (de pictură, desen, teatru, fotografie, colecții de timbre, roci, ilustrate etc.), exerciții la instrumentele muzicale, audiții variate (de poezie, teatru, muzică), de pe bandă ori de la pickup, vizionări de diafilme, serbări școlare, ce s-au dovedit foarte îndrăgite de către copiii de toate vîrstele.

Împotriva spiritului cazon

Răspunsurile elevilor la ancheta întreprinsă au relevat și tendința unor directori de a reglementa prea riguros viața internilor, de a le impune un regim de viață prea rigid și inflexibil. Uneori programul este respectat mecanic. De exemplu, în unele locuri elevii sînt reținuți în sălile de meditații pînă la o anumită oră, chiar dacă ei și-au terminat lecțiile mai devreme. Lăsăm la o parte faptul că acești elevi i-ar putea deranja pe ceilalți care nu au terminat lucrul. Dar de ce să nu fie lăsați în acest timp în curte să facă sport și să se joace? Nu ar fi mai cîștigați? Alteori se întrerupe vizionarea unor emisiuni interesante la televizor pentru că a trecut ora rezervată programului T.V. Acest procedeu — se înțelege! — îi enervează pe copii. Este mai bine și mai pedagogic să nu se mai programeze decît emisiuni care se încadrează perfect în program.

Pedagogii din internate ar trebui să reflecteze mai serios și la elasticitatea programului. Să existe ore cînd elevii pot fi „numai ai lor”, deci cînd se pot ocupa de micile lor pasiuni și preocupări — să scrie acasă, să-și aranjeze știnuta — dacă vreți să scrie versuri sau numai să mediteze. Și mai ales să nu mai fie obligați să facă în timpul liber mereu lucruri pe care nu le doresc. Bunăoară, să meargă la o conferință pe o temă care nu-i interesează, cînd ei doresc să citească, să picteze sau să asculte muzica. Nu e firesc să-i obligăm pe copii ca mereu, zi de zi, să-și folosească timpul liber așa cum vor alții.

În același timp, elevii interni se simt jenați, pe bună dreptate, de metoda supravegherii și controlului — ca să spunem așa, lipsit de stimă față de persoana lor. Nu pledăm, firește, împotriva supravegherii și controlului, dar nu ar strica mai mult tact pedagogic în efectuarea lor. În unele internate, ca de exemplu cele ale liceelor „C. Negruzzi” și „M. Eminescu” din Iași se controlează pînă și corespondența elevilor, lectura. Credem că o asemenea măsură mai mult strică, deoarece indiscreția noastră le rănește sufletele, le arată cît de îndelicați sîntem și-i îndepărtează de noi. Apoi, să fim sinceri: elevii tot vor citi (dar pe ascuns) ceea ce noi le interzicem și vor găsi căi ascunse de a corespunde cu prietenii lor!

„E un lucru neplăcut la noi în internat — scrie un elev de la Liceul „C. Negruzzi” din Iași. Pentru orice abatere pedagogul te tunde”. Sigur, tunsul este o măsură igienică foarte sănătoasă, poate și de aceea educatori; găesc atît de ușor motive să-l aplice adolescenților. Dar, una este ca elevul să fie lămurit că e mai sănătos să se tundă și alta este dacă e tuns cu forța, drept pedeapsă. Să ne gîndim la complexele psihologice ce se nasc la un tînr, deposedat tam-nesam de podoaba la care ținea cel mai mult.

„Cînd întîrzii cîteva minute la meditații — scrie un alt elev — tovarășul pedagog te pune, drept pedeapsă, să faci de servicii la bucătărie”. Dar de ce pentru pedagogii și deci pentru elevii din acest internat munca la bucătărie să constituie o pedeapsă și nu o obligație față de colectiv, și — de ce nu? — o îndeletnicire frumoasă și necesară?

„Orele de somn sînt puține. Aș dori să nu se mai facă planton noaptea”. Dorința elevului de la același liceu este pe deplin justificată. La o vîrstă cînd organismul este în plină dezvoltare elevul are absolută nevoie de un anumit număr de ore pentru somnul de noapte. Nu ne este îngăduit să-i răpim posibilitatea de a se odihni, de a-și reface forțele necesare muncii pentru a doua zi. Obiceiul de a pune pe elevi de planton noaptea ni se pare, din aceste motive, o greșeală care nu ar trebui să mai persiste.

Cadrede

Multe din deficiențele semnalate provin din lipsă de pricepere și de preocupare a personalului educativ. Am găsit în internate deseori pedagogi fără pregătire... pedagogică, așa încît nici nu ne-au mai contrariat greșelile pe care le săvîrșeau în munca educativă.

Este nevoie în internate de oameni cu practică pedagogică, mînați spre meseria de pedagog din pasiune, din dragoste pentru copil. La angajarea pedagogilor să se țină seama și de „gîndurile” cu care ei acceptă o astfel de muncă. Deoarece, mulți din ei, tineri, aproape de o vîrstă cu elevii, caută doar o plasare în drum spre altceva mai convenabil. Consecințele unei astfel de practici nu sînt greu de presupus.

În sfîrșit ni se pare că nu ar strica o mai mare atenție din partea secțiilor de învățămînt pentru munca și climatul din internate. Cîte secții au analizat măcar odată pe an activitatea celor ce sînt chemați să țină locul a sute de părinți, astfel încît copiii să se simtă mereu „ca acasă”?

Elena ISTRATE
Anton VASILESCU

Catalogul este documentul școlar cel mai solicitat de către părinți. Și pe drept cuvînt. Orice părinte este interesat să cunoască rezultatele obținute la învățatură de copilul său. Interesul pentru prezent cuprinde grija pentru viitor, pentru ceea ce va deveni copilul care abia a trecut pragul școlii.

Reacția părinților în fața catalogului — adică în momentul informării — reflectă stări sufletești foarte complexe. Nota cînd muncă elevului. Însă, cum muncă acestuia este influențată de o serie de factori aparținînd vieții de familie, ca: regimul zilnic și asigurarea condițiilor optime de lucru, atmosfera în familie etc, se poate afirma că nota însumează și aceste condiții. Cu alte cuvinte, nota nu depinde numai de capacitatea elevului, ci și de condițiile de viață și de muncă din familie. Pe drept cuvînt, cînd rezultatele sînt bune, părinții au tot dreptul să se bucure. Bucurie izvorîtă nu numai din dragostea față de copii, ci și din sentimentul îndeplinirii unei îndatoriri sociale. Mulțumirea părinților, care înconjoară cu toată grija munca odraslelor lor, mai are și temeiul cooperării cu școala. Regretele celor care s-au mulțumit numai cu a constata că elevul a plecat la școală, fără a se mai interesa de ceea ce face el după aceea, sînt o consecință a insuficienței înțelegerii a rolului familiei în procesul de educare.

Faptul că părinții sînt interesați ca rezultatele obținute de copiii lor la învățatură să fie cît mai bune este foarte firesc. Tot atît de firesc este ca aprecierile pe care le fac asupra succeselor sau insucceselor copiilor să presupună și apelul la comparație.

Într-adevăr, comparația ca posibilitate de a aprecia nivelul unei activități este cît se poate de indicată. Cu o condiție: comparația să fie făcută și minuită în așa fel, încît să nu-și piardă virtuțile stimulative-educative.

Ar fi indicat, ca în primul rînd, să se pună față în față rezultatele de azi cu cele obținute de elev anterior, adică să-l comparăm cu el însuși. În felul acesta, părinții își pot forma o imagine justă despre nivelul dezvoltării în raport cu particularitățile de vîrstă și individuale. Comparațiile cu alți elevi trebuie să aibă un caracter stimulat, și nu inhibitiv, așa cum se face de multe ori. Întrucît este evident, că dacă un elev va fi comparat neconținut cu un altul dotat cu posibilități mai mari, va fi pus invariabil în inferioritate, situație care poate da naștere unei stări inhibitorii.

Admonestarea care, de obicei, survine pe urma unei comparații nejuste, poate avea și alte urmări. Copilul ar putea să se orienteze spre alte activități, străine de învățatură, unde consideră el că ar putea avea mai mult succes.

Copilul simte dorința părinților de a-l ști că învață bine și, pe măsura puterilor lui, caută să le-o satisfacă. Aceasta constituie un stimul în străduințele copilului și totodată sentimentul tonic, liniștitor, că părinții se află alături de el. Afecțiunii bine înțelese, copilul îi răspunde cu a-

fecțiune. El învață și pentru a face bucurie părinților, nu numai pentru că așa i s-a spus.

Nu rareori se întîmplă însă să se ceară de la copil ceea ce, în realitate, el nu poate da. Este vorba de situațiile cînd copilul este pus în imposibilitate de a satisface ambițiile unor părinți prea zeloși; nu i se admit decît note de zece. De ce neapărat note de zece? Aici este vorba adesea, nu atît de garanția unei pregătiri temeinice, ci de dorința părinților de a-și asigura un plus de prestigiu în raporturile lor cu părinții altor copii. În asemenea cazuri, copiii sînt cuprinși în angrenajul relațiilor sociale ale părinților; iau parte la acțiuni pe care nu le bănuiesc. Nu sînt excluse cazurile cînd minusurile de prestigiu ale părinților tind a fi completate de activitatea copiilor. Dacă o atare compensare nu este posibilă, încep restricțiile, certurile. Este începutul unui proces lent de îndepărtare a copilului de viața de familie. Pretențiile neechilibrate ale părinților pot duce la pierderea încrederii copilului în forțele proprii, fapt deosebit de grav, pentru că determină slăbirea voinei de a învinge greutățile, diminuarea perseverenței atît de necesare în munca școlară.

Exigența părinților față de activitatea copiilor este necesară. Dar trebuie să reflecte raportul just dintre rezultatele vizate și posibilitățile copilului. Cînd a-

DESPRE COPIL

- Om mare e cel ce nu și-a pierdut inima sa de copil.
(Meng-Tseu).
- Datorăm copilului respectul cel mai mare.
(Juvenal)
- Ai copii
Ai grijuri mii,
Iar cel ce nu-i are
Cu dorul lor moare
(popular)
- Celelalte lucruri se iau din pămînt: copiii însă purced din ființa noastră și sînt identici cu noi. De aceea, li se cuvine aceeași dragoste și cinste pe care o avem față de noi înșine.
(I. A. Komenski)
- Farmecul copilăriei este asemenea aceluia al primăverii
● Iubiți copilăria; încurajați-i jocurile, plăcerile și instinctul nevinovat. Care din noi n-a regretat cîteodată această vîrstă în care rîsul e întotdeauna pe buze și sufletul e întotdeauna în pace.
(J. J. Rousseau)
- Viitorul unui copil este întotdeauna opera mamei lui.
(Napoleon)
- Copiii au mai multă nevoie de modele decît de observații.
(I. Joubert)
- Copilul rîzînat rămîne neînvățat.
(A. Pann)
- Copilul e tatăl omului.
(Nisard)
- Cînd n-ai fost copil, nu devii un om.
(Al. Dumas)
- Fiecare copil pe care îl înveți este un om pe care-l cîștigi.
(V. Hugo)

PĂRINȚII ÎN FAȚA CATALOGULUI

cesta nu dă randamentul de care știm că este capabil, atunci este într-adevăr cazul să i se ceară mai mult, oferindu-i-se în același timp și condiții pentru aceasta.

Unii părinți, pentru a asigura succesul la învățatură al copiilor (sau mai exact al lor), intervin în munca lor nu numai cu sfatul, ci și cu fapta — mai ales în clasele mici și mijlocii. Unde nu pot ei, apelează la alții. Elevii primesc note pe teme nelucrate de ei. Cînd temele sînt corect făcute, toată lumea este mulțumită. Ce ne facem însă cînd temele sînt rezolvate greșit? Cui îi aparține nota? Bineînțeles, de vină n-ar fi ei, părinții, ci învățătorii și profesorii, care, chipurile, ar fi subiectivi în aprecieri. Asemenea considerente la adresa educatorilor nu sînt o raritate în cazurile cînd părinții se substituie elevilor. Adevărat, copiii au nevoie de ajutor, mai ales în perioada micii școlarități. Dar ajutorul nu poate depăși limita unor îndrumări care să sprijine dezvoltarea deprinderilor de muncă independentă. Substituirea generează lenea și parazitismul, deprinderea cu o viață ușoară, căutarea unor satisfacții obținute fără eforturi. Dragostea față de copii nu poate fi confundată cu lipsa de exigență față de cerințele dezvoltării lor. Catalogul trebuie să oglindească numai munca elevilor și dragostea echilibrată a părinților.

Curba rezultatelor obținute de elevi la învățatură, oglindită în catalog, indică părinților căile de participare activă la educarea acestora; cu o condiție: catalogul să fie citit și interpretat just.

Gh. SIRETEANU
Învățător emerit
Iași

DIRIGINTELE NOSTRU

Una din figurile luminoase, păstrate printre amintirile scumpe din copilărie, este a primului meu diriginte. Eram în clasa întâia de liceu când a venit la școală domnul I.T. Fusese numit profesor de istorie și diriginte. Mic și slab nu avea în înfățișare nimic măreț, dar avea atîta bunătate și înțelegere pentru noi cei mici.

Fiecare lecție a sa era pentru noi o încântare. Lecțiile sale semănau cu poveștile. Pe măsură ce vorbea, noi vedeam cu ochii minții țara și oamenii. Eram cunoscători uriași care priveam țara unor pitici. Ascultam cearta regiilor și aflam motivele. Mai întotdeauna regele cel puternic și lacom trebuia să se aperse — sărmanul — de răutatea, viclenia și atacurile celui slab și pentru aceea îl pedepsea cotropindu-i țara. Cu acest prilej ne amintea pasajul din „Scrisoarea III” de M. Eminescu, cu Mircea și Baiazid. Ne povestea despre nedreptăți, despre cruzimi inutile, despre moartea soldaților și pustiuul ogoarelor.

El ținea mult să înțelegem lecția, să tragem din ea învățăminte. Își cunoștea atât de bine clasa încît în timpul tezelor șocotea de prisos supravegherea. Astfel reușise să-și educe clasa și să dezvolte la elevii simțul onoarei.

Mai era ceva care ne uimea. La lucrările de control și la teze nu ne obliga să virăm cărțile în pupitru. Totul era ca-n orele obișnuite. Nu-mi amintesc să fi copiat cineva vreodată. Dirigintele nostru mai avea o calitate rară: ne vorbea civilizată. Nu l-am

auzit niciodată ofensînd pe vreunul sau vorbind aspru. Această atitudine ne ridica în proprii noștri ochi, și ne simțeam mindri. La această considerație îi răspundeam cu toată dragostea. Eram convinși că înțelegînd și învățînd lecțiile, așa cum îi plăcea lui, ne împrietenim mai mult. Se forma un soi de comuniune între el și noi.

Prin felul cum se purta cu noi, ne-a învățat jocul cinstit în viață.

Din cînd în cînd un elev îi spunea că nu a învățat lecția și mărturisea cinstit motivul. Promitea să învețe însă pentru lecția viitoare. Și învăța. El ne-a dovedit că bunătatea generează bunătațe și înțelegerea dragoste și ascultare.

Ne-a învățat să nu abuzăm de superlative absolute, de imperative categorice și de pronumele personal la persoana întîi singular. Elevilor mari le vorbea astfel: „Băieți, înainte de a vă angaja în ceva care presupune încercături, gîndiți-vă cum veți putea ieși onorabil. Și să mai știți, curajul răspunderii nu este niciodată un act negîndit, gratuit sau de bravadă prostească, după cum obrăznicia nu înseamnă o afirmare a personalității.”

În momentele în care găsea că e necesar să ne facă educație sexuală găsea cuvintele potrivite, simple și firești.

Cu elevii se înțelegea întotdeauna, mai mari dificultăți avea însă cu unii părinți care nu știau cum să se apropie de copil, cum să-l îndrume. Cînd avea asemenea cazuri îi chema pe ambii părinți la școală și se închidea cu ei într-o clasă, discutînd o oră, două. Cînd izbutea să se înțeleagă și cu ei șocotea că scopul fusese atins. Ne vorbea și despre morală, dar niciodată ceva plictisitor, ci o explica ca necesitate în viață. Avea exemple convingătoare pentru înțelegerea noastră. Îndemna pe toți să facă sport, gimnastică sau cum vrem să-i spunem, dar nu ca scop, ci ca mijloc de a fi sănătoși. Cu ajutorul înotului a dezvoltat patru băieți de obiceiuri urite. A procedat fără vorbe multe. Se apropia vacanța mare. Într-o zi, după lecție, a chemat doi dintre ei și i-a invitat la o cofetărie din centru. Ce-au vorbit nu știu, dar toată vacanța, pînă în toamnă, ei erau pe malul rîului, alergînd și înotînd. După cîteva zile a procedat la fel și cu ceilalți doi. Bunul nostru profesor nu era medic, nici psiholog, dar avea mult bun simț. Toamna, la începu-

rea școlii, toți patru erau niște flacăi zdraveni, arși de soare, subțiri și mușchiușori. La lecții au fost printre primii. Aproape de examene ne-a spus ceva ce ne-a impresionat grozav. „Băieți, se apropie examenele. Voi să nu aveți emoții, dar știu eu, adăogă zîmbînd, e mai ușor de spus. Examenele și notele sînt pentru ministri și statistici, noi, profesorii voștri, cunoaștem foarte bine ceea ce știți și ceea ce nu știți. Cunoaștem posibilitățile și — mai ales — energiile voastre. Acestea, însă, nu se văd la examene. Dacă ar fi după mine nu s-ar ține examene. Profesorul ar avea un carnetel în care și-ar nota la care din elevi să insiste. Voi sînteți toți băieți buni, dar nițel cam împrăștiți. Aș lăsa să termine liceul și cei care nu sînt deosebiți la vreo materie, dar care sînt inteligenți. Celor care vor să meargă mai departe le-aș spune însă să se pregătească serios. De altfel, vor ajunge și ei la vîrsta cînd se vor trezi deabinelea. Dacă nu ar fi examenul, trezirea s-ar face fără emoții, adică mai puțin brutal.” Din cînd în cînd invita cîteva elevi la el acasă și le povestea amintiri din școala ce-o făcuse, impresii despre cărți citite, despre scriitori mari și viața lor, dar niciodată nu aveam impresia că asistăm la o lecție, ci că eram numai musafirii săi. Am uitat de atunci multe date istorice, dinastii, dar umana înțelegere a acestui profesor și lecțiile pe care ni le-a dat despre viață au rămas adînc întipărite în ființa noastră.

A. ARIZAN

La grădiniță copiii își scot ghețele din picioare și umblă în papuci. Cine a fost — a văzut: E un dulap fără uși, înalt cît perețele și împărțit în căsuțe. Fiecare căsuță primește o pereche de ghețe.

Într-o dimineață, la căsuța Paulei — jale mare: Numai o gheată. Unde e cealaltă?

A dispărut fără urmă.

Necazul e de astă dată și al Mărioarei.

Sînt cîteva zile de cînd Mărioara are un ocean. O bucată de sticlă colorată prin care, spune ea, vezi orice. „Văd cum Liviu nu-i cuminte. Văd cum Dima Mihai umblă la chiuvetă. Totul se vede, afară de ghetuța Paulei”.

Nu mai stau din scrișit scaunele copiilor. Sînt toți încălțați cu ghețele, gata de plecare, numai Paula e în papuci și cu o gheată în mînă. Îi așteaptă căprioarele în parc, să le aducă biscuiți. Paula e tristă. „Unde e Paula?” se vor întreba căprioarele.

„Sînt aici.”

Paula murmură... Ghetuța... O ghetuța... Copiii se mai uită o dată la ghețele din picioare, să vadă că-s două — și amîndouă-s ale lor.

— Nu mergem fără Paula — hotărăște, dintr-un scaun vecin, Sandu — și ea capătă curaj. „Mi-o găsește”. Știu ei cine. Așteaptă toți, cu încredere. Mărioara, cu ocheanul la ochi, pîndește la ușa întredeschisă.

— Ce vezi, Mărioară?

— Văd că nu vine.

— Eei! Ce mai vezi, Mărioară? Mărioara fuge la locul ei... Au priceput: vine. Știu ei cine, știu

toți, dar Paulei îi place să-și închipuie că pe sală vine întîi, ca pe apă, vislînd cu capetele șnururilor, gheata ei, cealaltă. Ușa se deschide și în prag e chiar fata asta tină, oacheșă — ANA. Cea aș-

— Ai mîini vrednice. (I le ia, într-ale ei, i le arată). Spune, ce-ai făcut cu mîinile astea?

— Aaa!... Paula se înseninează. Nu știți unde am umblat. La cuburi. Și la ghetuțe.

LA GRĂDINIȚĂ

teptată. La ivirea ei Paula izbucnește în plîns.

— Ce facem, Paula? Mergem la căprioare?

— Plînge ghetuța! i se închipuie Paulei, printre lacrimi. Copiii rîd, Sandu mai ales. Doar Paula plînge, nu ghetuța. Vede oricine. ANA se stăpînește să nu ridă și ea.

— Mărioară, i-ai dat ocheanul?

— Nu se vede ghetuța. M-am uitat eu mai înainte.

— Te-ai uitat! Trebuie s-o lași pe Paula să se uite.

Face o pauză scotită. În pauza asta copiii devin curioși.

— Paula!

Vine lingă dînsa. ANA o ia de mînă.

— Adă-ți aminte ce ai făcut aseară, înainte de culcare. Pe unde ai umblat?

Paula nu spune nimic. N-a auzit? Vede, în loc să audă. O vede

pe ANA. Strigă după ajutor — dar fără glas. ANA o îndeamnă la un efort.

— Ai luat numai o gheată?

— Nu, pe amîndouă. Am făcut din ele vapoare.

— Și pe urmă?

— Pe urmă... o ghetuță nu-i. Una, este. (O arată).

— Mărioară! Mărioară! Adă repede ocheanul. Re-pe-de! se aude alarmată vocea lui Sandu. Atît de alarmată, că Mărioara e gata să-i dea ocheanul.

— Nu-ți trebuie ocheanul, Sandule... ANA vine lingă dînsul. Ai ochii tăi, ochi frumoși, foarte buni.

— O vād! O vād!

— Vezi ghetuța?

Nimeni n-o vede, numai Sandu. Mărioara duce ocheanul la ochi, se întoarce pe cîlcie ca pe șenile, privește în patru zări.

— Sandule, o vezi?

— O vād.

Alergă într-un suflet la vitrina cea mare cu păsări împăiate. Trage ușa cu putere, ușa vine spre dînsul, mai-mai să-l dea peste cap. Copiii ar ride, — nu mai au cînd. Sandu ia de lingă piciorul cocostîrcului într-un picior ghetuța Paulei, pe care i-a încercat-o aseară, chip să-l încalțe. Vine cu ea în triumf.

— Eu am găsit-o. Eu!

Paula i-o smulge din mînă.

— Tu ai pierdut-o. Tu. Tu. Tu.

— Ai ascuns-o. Tu.

— Zeci de arătătoare se îndreaptă spre Sandu, care e năucit.

— N-am ascuns-o. Am pus-o.

— Ai pus-o? Ai uitat unde ai pus-o! îl împunge cu vorba Mărioara și-i viră și ocheanul sub ochi, supărată și pe ochean și pe Sandu.

Paula își pune ghețele. Plînge acum de bucurie. Le mîngîie. ANA e lingă dînsa.

— Repede, Paula. Leagă-ți șnururile. Ne așteaptă căprioarele.

Afară, în stradă, numai de necaz, Mărioara aruncă ocheanul, Victorie!... ANA însă încearcă o părere de rău. Mai e și cite un ochean de care te desparți.

— L-ai aruncat fiindcă s-a spart?

— Nu. Era spart.

— Norocul tău... că nu te-ai tăiat.

— Mărioara rîde, surîde, viclean. Complice la viclenia ANEI?

Căprioarele, în parc, sînt triste, fiindcă au întîrziat copiii.

Dar vin... uite-i, cu ANA după ei îngîndurată.

Marcel MARCIAN

COPIII ȘI POVEȘTILE

(Lumea basmelor — o
poartă deschisă spre
realitate)

Ce lume feerică, plină de fantastice plăsmuiri, de luptă între bine și rău, de victorie hotărâtă și indiscutabilă a frumuseții și bunătații, deschide vocea caldă, mângietoare, a mamei sau bunicii, în serile târzii sau în după-amiezile viforoase ale iernii, atunci când se țese pinza miraculoasă a poveștii, când se înfiripă basmul!

Și cât de mult le place copiilor să asculte povești, poate pentru că simt că în țara de basm, totul e făurit anume pentru ei, totul le aparține.

Părinții întrebă frecvent: când, la ce vîrstă să înceapă a le povesti copiilor, când încep ei să înțeleagă și cum să fie poveștile?

Cred că e greu să determini vîrsta la care să începi a le povesti copiilor, de fapt aceasta depinde și de ceea ce înțelegem prin a „povesti“. Eu aș porni de la ideea că „povestitul“ începe de la cîntecul de leagăn, de care din păcate de multe ori mamele văduvesc prima perioadă de viață a copilului. Desigur, aici nu cîntecul este interesant pentru copil, ci ritmul, rima, melodia caldă și învăluitoare care mîngie pe micuț, îi creează o dispoziție plăcută, echilibru și mulțumire.

Nu este un argument valabil faptul că un copil mic nu înțelege încă poezia; e drept, nu pricepe, dar aude. Aude melodia cuvintelor, legănarea ritmului pe care-l asociază cu deosebită plăcere cu gesturile lui încă stîngace. Și mai târziu, reține cîte ceva din cîntecul de leagăn, măcar o asociație poetică de cuvinte, care-i devin cu timpul dragi.

Pentru copiii de doi-trei ani, povestea cu subiect e încă timpurie. La vîrsta asta cel mai bun pînten „literar“ al copiilor este imaginea. Minții e plină de întrebări în legătură chiar cu pozele cele mai simple. Să le răspundem cu răbdare și povestea se încheagă. Ea constă din descrierea amănunțită a imaginii și din cîteva referiri la caracteristicile animalelor sau obiectelor descrise. În felul acesta, copilul primește o seamă de noțiuni noi. El ascultă întotdeauna cu atenție explicațiile noastre și după ce am repetat povestea de două ori el o va spune singur,

N. TONITZA

Fotită olandeză

ba chiar ne va corecta dacă vom omite sau vom modifica vreun amănunt.

Și cu cît crește, preferințele lui devin altele. Capacitatea de a-și concentra atenția, de a înțelege se mărește. Acum începe în viața copilului „perioada basmului“.

Are o mare însemnătate alegerea poveștilor. În genere, trebuie preferate poveștile care trezesc energie, increderea în propriile forțe, o concepție optimistă despre viață. Să nu le povestim copiilor între 3 și 5 ani povești de groază, cu zmei și balauri, cu imagini înspăimîntătoare și situații tragice, acestea sînt dăunătoare echilibrului lor nervos. La această vîrstă, mintea copilului nu este în stare să diferențieze realul de ireal și, fiind excesiv de impresionabil, devine fricos, născocind în jurul său imaginile teribile ale poveștilor. Le vine și acestora rîndul, dar mai târziu, cînd copilul va înțelege că povestea e doar poveste, pito-rească și frumoasă, nimic de zis, dar poveste; atunci calul înaripat se asociază cu avionul, iar balaurul cu șapte capete nu-l sperie, el însuși fiind un „viteză“, gata să sară la luptă în apărarea celor urgișiți sau nedreptățiți.

Condiția de bază a poveștii este frumusețea. Povestea trebuie să fie neapărat frumoasă și interesantă.

Temerară și nu întotdeauna izbutită este încercarea acelor părinți care se apucă să însăileze povești. Este mai rodnică activitatea de povestitori a acelor părinți care înainte de a spune sau de a citi copiilor lor o poveste, o citesc ei înșiși, cu atenție, se opresc cu grijă asupra acelor cuvinte sau situații de neînțelegere pentru copii, pentru a evita unele pasaje, care ar leza sensibilitatea excesivă a unora dintre ei.

Trebuie să ne gîndim și la momentul în care copilul ia în mînă, de data asta ca cititor, cartea de povești. Este foarte necesar ca în această perioadă să-i urmărim lecturile, să discutăm cu el ce înțelege din cele citite și să-i lărgim intere-

sul de la acțiune la caracterul personajelor. Deosebit de necesar este să-i dezvoltăm o atitudine activă față de cele citite, să-i formăm o opinie fermă față de valorile morale, prin definiție dezbătute în orice poveste.

Mai există unele aspecte foarte importante ale relației „povestitor-ascultător“, de care părinții trebuie să țină neapărat seama. Și anume, crearea unor condiții propice pentru desfășurarea momentului respectiv.

Bunăoară, nu vom povesti niciodată copilului decît după ce ne-am asigurat că este odihnit și capabil să se concentreze, cînd în cameră este liniște și avem convingerea că nici o treabă urgentă nu va întrerupe firul poveștii.

Pentru ca povestea să fie într-adevăr impresionantă, povestitorul trebuie să-și modeleze vocea în raport cu evenimentele povestite sau cu caracterul personajelor. Să aleagă povestiri sau basme în raport cu capacitatea de înțelegere a copilului, cu vîrsta lui, cu nevoile lui sufletești.

În general, copiii mici le place mai mult povestea spusă decît cea citită; în acest caz, povestitorul parcă trăiește și el emoția întîmplărilor în timp ce le deapănă.

Copiii ne cer, uneori, să repetăm de mai multe ori aceeași poveste, pînă o învață pe dinafară, revendicînd cu tărie respectarea unor amănunte, pe care le-au auzit în versiunile anterioare. Explicația acestei solicitări de către copil constă în faptul că la prima audiere a unui basm copilul între 3 și 6 ani nu înțelege povestea în întregime, în toată „complexitatea“ situațiilor relevate de ea... La fiecare audiere el găsește ceva nou, ceva interesant, ceva ce nu a observat pînă atunci. Copiii savurează povestea chiar și atunci cînd ei înșiși știu să o reproducă; atunci e bine să-i activizăm, să o dramatizăm, să joace unul dintre roluri inventînd singuri dialogul.

Iată că am îmbogățit noțiunea „de părinte“ cu aceea de „povestitor“. Și este un aspect foarte serios al meseriei de părinte, un aspect care cere neapărat, pe lingă pregătire, dăruire și echilibru sufleteș, preocupare și grijă pentru permanenta îmbogățire a universului sufleteș al copilului.

Prof. Vera BÎRLĂDEANU

N. GRISORESCU

Munteanca

DĂSCĂLIȚA

Cu numele acesta va rămîne în conștiința celor care au cunoscut-o, Dăscălița. Împarte totul cu inima, iar cuvîntul spus îi e întors ca un ecou de cuvîntul sloconit inițial dat. Cînd se apleacă să culegă din ochii țincilor de clasa I-a naivitatea curată — Dăscălița devine parcă și ea micuța elevă de demult, mirată și sfioasă. Cînd glasul îi se leagănă între două cuvinte, silabisînd, devine mama bună și îngrijorată de tot ce e în jurul ei. Nu-i de aici din sat, dar a devenit a lor, a satului, pentru că s-a apropiat de oamenii cu înțelegere, știind bine că pretutindeni oamenii au nevoie de oameni. Cine mai știe sau se întrebă de unde a venit?

Vin ploile, cad zăpezile, vînturile iernii coboară în cîntecele copiilor, și în vreme ce alții, undeva într-o cafenea de oraș cască privind pe geam afară, ea, dăscălița, împrejmuește cu ochii plini de bucurie dealul pe care țincii ei vor coborî cu săniuțele. Pînă atunci, intră în cîteva case pentru a schimba o vorbă-două cu oamenii. Spîncelul ăsta cu înflorituri i-ar place și ei, și le îndeamnă pe femei să vină la cercul de „usut artistic“. Și portul românesc străbun renaște mereu și prin grija dăscăliței. Discută cu oamenii despre evenimentele internaționale, se consultă, că așa-s oamenii azi, nu se sfîesc. Au ce spune și vor să audă păreri. Și, ziua e prea scurtă, și deși-s la fel, nici o zi nu seamănă cu alta. Da. O puteți întîlni pe această DĂSCĂLIȚA în multe sate din țara noastră, ridîcînd, generații de elevi, pregătindu-i pentru viață, luînd parte la viața satului cu toată ființa ei, bucurîndu-se de munca nobilă ce clocotește peste tot și pe care o duce și ea.

V. VETIȘANU

Literatura beletristică are o importanță formalivă care nu se mai cere demonstrată. În vremea noastră însă transmiterea ideilor nu mai e un monopol al cărții; comunicarea se face prin radio, film și televiziune. Aceste mijloace audio-vizuale acaparează din ce în ce mai mult din timpul liber al oamenilor, și în special al celor tineri, în detrimentul altor activități culturale și în special al lecturii.

După cumpărarea televizorului, părinții constată că copiii își neglijează lecțiile și lecturile obișnuite, chiar odihna, pentru a nu pierde nici o emisiune. Prestigiului literii scrise i se substituie prestigiul imaginii. Unii sociologi, dornici de largi generalizări, vorbesc de o „civilizație a imaginii” spre care s-ar îndrepta omenirea, lăsând în urmă „civilizația cărții”. Pentru a-și justifica afirmația, ei apeleză la argumentul statistic. Procente mari de oameni, ca urmare a influenței mijloacelor audio-vizuale, nu mai citesc literatură, sau citesc mai puțin decât înainte, ori superficial (în „diagonală” urmărind numai acțiunea, suspensul).

Faptul că 49% din telespectatorii americani au încetat să mai citească vreo carte, pare să le dea dreptul sociologilor să generalizeze definiția televizorului dată de Georges Duhamel: „mașină împotriva cărții”.

Sintem sceptici cu privire la justetea procedeelelor folosite pentru determinarea unor asemenea procente dacă nu se poate nega extinderea valorii de cunoaștere a imaginii, este de asemenea clar că circulația cuvintului scris se intensifică neîncetat; dovadă creșterea numărului de tipărituri. Apoi, cuvintele însoțitoare ale imaginii nu măresc și ele densitatea folosirii verbului? Cuvântul rostit sau scris exercită mai departe dominația sa în sfera spirituală, fiind o trăsătură specific umană; celelalte mijloace de expresie sînt și îi rămîn subordonate.

CARTEA ȘI IMAGINEA ÎN EDUCAȚIE

Cercetările arată că de fapt mijloacele audio-vizuale devin stăpîne pe cei lipsiți de variate deprinderi culturale. Acest lucru este cu atât mai valabil în cazul copilului. Pentru copil imaginea filmică sau de televiziune are o deplină valoare ontologică și este infailibilă; spiritul său critic insuficient dezvoltat, atenția care încă nu e autoreglată, afectivitatea nesuspusă adesea raționalului, îl fac să adopte fără rezerve fluxul de imagini.

Lectura unei informații necesită un efort pe care imaginea mișcătoare îl elimină sau îl estompează. Ca spectator ai mai puțin timp să reflectezi asupra celor văzute datorită scurgerii neîntrerupte a imaginilor. Spontan, copilul preferă cărții, vizualizarea ei.

Dar mijloacele audio-vizuale dăunează lecturii numai în condițiile unor insuficiențe formative ale situației pedagogice, pe care le pot duce la extrem.

Valoarea educativ-formativă a materialelor transmise de radio, cinema, televiziune, depinde nu numai de conținutul lor, de ideile cuprinse, ci și de atitudinea auditorului, a spectatorului, de gradul său de educație, de cultura sa, de capacitatea de a stăpîni imaginea seducătoare, fascinatoare. Deci este vorba, aici, de educarea unui adevărat spectator, care se detașează de spectacol, îl vede de la „distanță” și prin aceasta devine capabil să judece în același timp și conținutul a ceea ce i se prezintă și punctul de vedere, poate deformat, a realizatorului.

Școala, care formează și educă deprinderi culturale, sprijinită permanent de familie, poate maturiza „spectatorul” din elev, formându-i

autonomia judecății critice și a afectivității. Se poate spune că de școală, în primul rînd, și de familie, depinde dacă tinerii noștri vor avea în fața mijloacelor audio-vizuale o „conștiință autentic-spectatoare”. Aceasta derivă din alte caracteristici ale omului pe care le solicită societatea modernă: echilibrul în preocupări, reflexivitate, creativitate, calități pe care procesul educațional le poate adînci. Inițierea în arta cinematografică ca mijloc specific de expresie este una din căile propuse pentru eliminarea dictaturii minuțioase a imaginii. Dar o influență mai mare asupra modului de a lua contact cu mijloacele audio-vizuale poate avea obișnuirea copilului cu literatura.

Față de mijloacele audio-vizuale, cartea este permanentă și disponibilă. Ea permite pauza după dorință, ca o rezervă continuă pentru gândire. Scrișul reclamă conștiința activă a cititorului. Pentru copil după cuvintele lui H. Dieuzeide un text literar poate fi chiar o „piesă de muzeu”, dar efortul depus în studierea lui are o valoare formativă excepțională. Acest efort face ca atenția să fie în același timp analitică și sintetică, să-și propună o ipoteză de înțelegere și să o verifice sau să o modeleze în același timp, să fie simultan autonomă — pentru a judeca — și sensibilă — pentru a urma fluiditatea imagistică; în aceeași mișcare ea trebuie să fie receptivă și critică. Acestea sînt și calități ale conștiinței spectatoare. Învățați să citească, copiii pot „citi” cu folos și imaginea filmică. Educația cinematografică, la rîndul său, poate ajuta formației literare a copilului. Multe procedee ale tehnicii cinematografice care nu sînt decît echivalente ale unor procedee literare pot ajuta la înțelegerea acestora din urmă.

În cinematografie și televiziune (remarcabile succese în ultimii ani la noi, dacă ne referim la realizări ca „Pădurea spinzuraților”, „Rășcoala”) sînt numeroase tentative de vizualizare, care vizează să repună un scriitor sau o operă, ori pe amîndoi, în mediul și momentul potrivit, să reflecte în imagini întreaga viață a societății la care se referă o operă literară.

Datorită acestei valori de reconstituire, filmul sau emisiunea de televiziune facilitează sesizarea de către copil a sensului general al operii, îi arată că aceasta reflectă un fapt de viață, o experiență umană, îi alimentează fantezia. Dar cum anume oglindește scriitorul realitatea, aceasta nu o pot face filmul sau televiziunea, ci numai lectura analitică a textului. Scriitorul este autentic în scrierea sa, nu în film sau în emisiunea de televiziune, unde cu sau fără voia lor, realizatorii la rîndul lor *interpretează*, deci sînt subiectivi.

Exercițiul literar, înțelegerea de fond a literaturii, cultivarea limbii, a expresiei literare și a subtilităților ei, sînt probleme care nu se pot rezolva decît centrate pe studiul cărții beletristice. Conștien-

tizarea acestui fapt de către copil prin munca educatorilor, părinților și prin modul de prezentare a operelor respective la radio, televiziune se impune.

Literatura transpusă în materialele audio-vizuale poate fi apreciată ca o introducere și o invitație la lectură. Alte tentative de vizualizare încredințază imaginii sarcina de a susține, de a întovărăși textul literar, mai ales poezia. Dacă imaginea reușește să deschidă drum emoției poetice, dacă ne face să retrăim creația poetică al cărei autor ea nu este, atunci servește cauza poeziei. În acest sens, unii au căutat ritmul vizual care să susțină textul, o dinamică a imaginii corespunzătoare „mișcărilor” textului. Aceasta impune cercetarea înruderii de structură pe care „limbajul” vizual o are cu limbajul poetic.

Organizarea unui colochiu extins cu participarea profesorilor, părinților, a cineaștilor, esteticienilor, lingviștilor, semiologilor (s-ar viza printre primele și funcțiile limbajului literar în raport cu sistemul de semne video și audio), ar însemna un pas în direcția realizării unor filme și emisiuni de televiziune, radio, care să stimuleze la modul optim interesul tineretului școlar pentru literatură și să-i faciliteze înțelegerea acesteia.

S-au folosit încă puțin posibilitățile de sinteză pe care le au noile mijloace de a sluji legătura dintre diferitele arte sau dintre acestea și literatură, de a prezenta generații ilustre de creatori, curente, sisteme, filiații creatoare etc. (De pildă, televiziunea franceză prezintă realismul francez la Flaubert și Zola în literatură, la Courbet și Degas în pictură, ilustrat de Bizet în muzică).

Cu ajutorul televiziunii nu este prea greu să se organizeze înțelegerea unui autor dificil. Se poate elabora, de asemenea, o colecție de discuri (exemplul colecțiilor Hachette și Bourdas), cuprinzînd dialoguri ce pleacă de la textul autentic și care arată că opera unui scriitor nu poate fi înțeleasă decît în funcție de alte opere anterioare, pe care *sui generis* le continuă, le contrazice, le dă un răspuns.

S-ar putea produce filme pentru televiziune, asamblate într-un *de* umanistică (după încercări tentate). Acest curs poate fi conceput a pune în evidență legăturile ce unesc toate ramurile cunoașterii, deschizînd elevilor largi perspective asupra lumii ideilor. S-ar întîlni artele plastice, arhitectura, diferitele genuri literare, muzica, filozofia, istoria, geografia și alte științe, privite din punctul de vedere al umanistului. Un cadru larg, astfel trasat, va permite nu numai înțelegerea diverselor capodopere prezentate, ci și eliminarea separărilor, a excluderilor care există între disciplinele școlare.

Cele mai bune filme și emisiuni de radio și televiziune consacrate științei, literaturii sau altor arte, urmăresc nu numai să furnizeze spectatorilor și auditorilor cunoștințe, ci mai ales să le suscite dorința de a și le însuși prin efort propriu.

La întrebarea, care s-a mai pus în presă, dacă mijloacele moderne audio-vizuale și literatura sînt concurenți sau aliați, răspundem hotărît: sînt „aliați”.

Această alianță trebuie întărită prin efortul comun al realizatorilor, al părinților și al școlii.

ANA ILIUȚ

Copil din Drăgușeni

Emilian DIMITRIU
Virginia CREȚU
cercetători la Institutul de științe
pedagogice

SPECTATORUL DE FILM

Se discută din ce în ce mai mult, și nu întâmplător, despre criteriile de apreciere ale unui film, mai ales de către tineret. Chiar în această revistă comentându-se un studiu, se vorbea despre „a-i învăța pe tinerii spectatori să-și păstreze libertatea de a gândi, fără să se lase ademeniți de sugestiile filmului, uneori nocive.”

Mi se pare interesant a discuta și comportamentul spectatorului în general — nu numai al celui tânăr — în momentul în care se decide să vadă un film, adică să participe la un spectacol. Cele două ore de vizionare a unei pelicule, indiferent de natura ei, nu constituie numai un mod plăcut de a-ți petrece timpul. În realitate chiar sub aspectul celei mai bune distracții se poate face o acumulare culturală. Cumpărând un bilet de cinematograful, ne pregătim pentru un spectacol. O dată cu intrarea în sală începe și participarea noastră, și aici este vorba de ținuta civică, morală, a spectatorului, indiferent de vârsta sa. Așa cum sînt filme și filme, sînt moduri și moduri de a vedea un film. Ocupîndu-și locul, nimeni nu trebuie să-și uite identitatea, identitatea de om. Și, raportat la această identitate, reacțiile. Pardaillon sau Winetou, de exemplu, sînt eroi simpatici. Ne bucură cînd înving într-o împrejurare dificilă. Dar să nu uităm că sîntem într-o sală de cinematograful și nu pe stadion. Nici unul din eroii noștri n-are nevoie de suporteri, de vociferări, de manifestări zgomotoase, care, hai să zicem, sînt numai rezultatul unui entuziasm neînfrînat. Poate și vecinii sînt la fel de satisfăcuți de izbînzile eroilor, dar asemenea izbucniri îi deranjează. Nu numai atît, dar dacă după vizionare, „urmînd exemplul” unuia dintre eroi, ne schimbăm comportamentul pe stradă, în autobuze, dăm dovadă de scăzută înțelegere. Nu mai este vorba de curaj, neînfricare, ci de un mimetism de cea mai ieftină speță, de un mod de a reacționa necontrolat, fără discernămint. Exemplul unor asemenea eroi de film poate fi urmat, numai după ce a trecut prin filtrul gîndirii noastre, numai după ce s-au selectat situațiile în care printr-o reacție sau alta, adecvată împrejurării, mobilul acțiunii a fost interpretat și înțeles în situația concretă dată.

Acesta este un exemplu. Mai sînt și altele. Au rulat pe ecranele cinematografulor noastre filmele japoneze „Insula” și „Femeia nisipurilor”, două producții, care cereau spectatorului o anumită participare emoțională fără a-l supune însă unor eforturi de nedepășit. În afară de părăsirea sălii, uneori chiar cu ostentație, unii din cei rămași voind să-și arate inventivitatea și disponibilitatea așa zis spirituală, de proastă calitate, au început cu voce tare seria comentariilor lamentabile. Ambele atitudini au fost prilej de dezaprobare și de indignare pentru spectatorii care urmăreau filmul cu interes. Este mai onest dacă nu-ți place ceva, dacă nu vrei să te „sacrifici”, dacă n-ai răbdare pînă la sfîrșit, să-ți părăsești locul în liniște, fără să deranjezi pe cel de alături care vrea să vadă, să asculte, să înțeleagă. Respectînd pe alții ne respectăm în primul rînd pe noi și integrîndu-ne în disciplina liber consimțită a unei colectivități nu ne depersonalizăm, ci dimpotrivă ne afirmăm personalitatea. Trebuie să înțelegem că participăm la o realizare artistică și că între faptul de viață selectat și produsul finit, filmul, este un drum foarte lung. Parcurgînd acest

N. TONITZA

Frații

Cap de fetiță

N. TONITZA

drum, Taptul de viață se transfigurează artistic, nu se mai petrece exact pe aceleași coordonate ca pe bulevard, de exemplu. Interpretarea cinematografică capătă alte valori, alte forme de exprimare. Nu totdeauna regizorul folosește metoda exprimării directe, de multe ori sugerează, de multe ori insistă sau revine, nu fără motiv, asupra unor momente. Să ne amintim de pildă revenirea, pe un flux al memoriei, a amintirilor, din filmele românești „Duminică la ora șase” sau „Diminețile unui băiat cuminte”. Este adevărat că e vorba de un „procedeu cinematografic”, dar acesta nu este gratuit. Cu puțină sollicitudine ne putem aminti de cîte ori în viață nu am fost obsedați de o întîmplare care ne-a revenit pe ecranul memoriei, indiferent de gravitatea și acuitatea ei, în diverse intensități. Este necesar să înțelegem aceste procedee cerute de factura filmului, dacă evident, realizarea artistică este de calitate. Vorbeam înainte de cele două producții japoneze. Cine nu a înțeles semnificația acelor pași obsedanți de-a lungul poteci gloduroase, dans tragic al drumului spre una din sursele primare de alimentație, apa? Desigur „Insula” cerea o participare mai atentă, intelectuală putem spune, pentru a percepe limbajul regizorului, necesară de altfel și pentru a înțelege simbolică filmului „Femeia nisipurilor”. Fiindcă este inutil să alergi, după ce ai văzut filmul, la un atlas în care să găsești zona în care oamenii trăiesc așa. Dar dacă regizorul japonez și-ar fi ales o exprimare mai directă, poate opera sa n-ar fi avut aceeași profunzime, aceeași semnificație. Sau să luăm o altă realizare cinematografică, vizionată cu o frecvență mai mare decît „Femeia nisipurilor” și anume „Zorba grecul”. Ei bine, formula clasică aleasă are un subtext grav cu diferite și nenumărate implicații. Să ne gîndim la rolul Bubulina, interpretat admirabil de Kedrova, de la prima ei apariție, destul de comică pînă la ultima imagine tragică a ei, moartă, în camera devastată. Felul cum se îmbracă, cum are interiorul aranjat, totul e vechi, încărcat, de rămășițele unei alte vieți; Bubulina trăiește printre aceste lucruri, se agață de ele, fiindcă ele îi dau iluzia unei mai lente scurgeri a timpului. De ce? Fiindcă aici unde a ajuns, unde a apucat-o bătrînețea, nu a găsit la nimeni o atitudine, un gest, care să o cheme, care să-i dea căldura adevărată de care avea nevoie. De Zorba se agață cu aceeași deznădejde cu care s-a agățat de vechile ei lucruri fiindcă el o tratează cu omenie, o ridică astfel, chiar dacă nu o ia în serios, pe înalta treaptă la care Bubulina a jinduit toată viața, aceea a calității de om. Devastarea finală a camerei capătă valoare de generalizare. Nu numai moartea Bubulina e prădată de puțina ei agoniseală. Toată viața, această femeie, care a crezut că își alege un drum ușor, a mers pe cea mai grea, mai ineficientă cale. Toată viața a fost prădată de sentimente, de tinerețe, de iluzii, de umanitate. Cu mult înainte de a muri, ea era aidoma camerei, goală. Astfel capătă sens acumulările făcute de-a lungul filmului, se pot percepe semnificațiile adînci, zguduitoare, se va înțelege avertismentul pe care autorii filmului îl adresează unei anumite vieți. Un alt asemenea avertisment adresat umanității îl găsim pe alte coordonate în „Pădurea spînzuraților”, filmul regizorului Liviu Ciulei, în finalul scenei de la închisoare cînd Ilona așterne masa, ultima masă a condamnatului. Se rostesc puține cuvinte, banale, cotidiene, dar pline de un conținut adînc, răsfrînt în ochii ei fixați pe Bologa, ochi ce se măresc cuprînzînd tot ecranul. Împreună cu muzica devenită țipăt, marchează semnalul de alarmă. Strigătul acesta nu este decît rezultatul unui crescendo existent de-a lungul filmului, este o concluzie la care ajunge regizorul, în interpretarea contemporană a romanului lui Rebreanu.

Păstrînd acea libertate de a gîndi, de care s-a vorbit în numărul trecut, se poate merge și viziona un film, se poate comenta lucid, urmărindu-i sensurile, chiar dacă ele nu sînt totdeauna „servite pe tavă”. De la spectator și mai ales de la cel tânăr se așteaptă și chiar i se cere această înțelegere, legată într-un fel și de înțelegerea înaintată a vieții pe care o trăiește în familie și societate.

O MICROANCHETĂ

N. CRIȘAN
M. RAȚIU

„COPII-PROBLEMA”

Multe școli au la direcție mici dosare pe copertile cărora figurează cu vîntele: *copii-problemă*; cotidienele noastre relatează curent cazurile mai spectaculoase, totuși „copii-problemă” nu există, credem, așa cum spre pildă există în natură diferite soiuri de minerale sau plante. Ei nu apar decît atunci cînd în procesul educațional există vreo fisură; cînd unul sau altul din factorii care trebuie să formeze și sînt răspunzători de formarea copilului funcționează prost. Cu această convingere am întreprins o anchetă la Liceul Nr. 37 București.

Liceul se află în strada Silviei, raionul I Mai, cam la jumătate cale între mănăstirile Plumbuita și Fundeni. În vechime, în jurul mănăstirilor, au trudit robii — îndeobște țigani — tot aici s-au înghesuit poporeni și negustorii, dînd naștere unor așezări stabile, cu loc de tîrg — obor — și cu „Moși”, la rusalii. Adăugînd, în timpurile mai noi, migrația țăranilor la oraș după „cîștig” de bani, și o dată cu ei înmulțirea micilor meserii, a micilor slujbași, a micului negoț și a transporturilor — cu roaba sau cu camionul cu cai — avem succinta explicație a formării unui vast, pitoresc și foarte întins cartier al Bucureștilor, Colentina, mărginit la o latură de Obor, tăiat de calea Moșilor, prea lungit — sub alt nume — pînă în apa nelipsită de pește a Colentinei. Populația aici e amestecată și ca origină și ca ocupații; iar dintre meserii predomină cele manuale; oamenii sînt, în mare parte, muncitori, slabsau mediu calificați, la fabricile, uzinele sau întreprinderile din jur, — de obicei de tip O.C.L. Aprozar.

Liceul 37 e una din mîndriile cetățenilor din cartier: a fost ridicat de ei, prin muncă voluntară, într-un timp record, — din mai pînă în septembrie 1959, — pe locurile fostelor „gropi de gunoaie” din „spatele Izolatorului” (o uzină n.n.)

Copiii care în 1959 au cărat toată vara cu mînuțele lor pe schele căni cu apă la zidari, apoi au intrat în clasa I-a, încă n-au absolvit liceul, care are cca 1500 de elevi. Elevi mulți — părinți mulți, educatori mulți, factori care, adăugați la cele spuse, ne-au făcut să ne adresăm acestei școli, pentru sondarea problemei „copii-problemă”.

Atenție, părinți!

„În general părinții iubesc școala și o consideră a lor. Ei au clădit-o. Ei au făcut și terenurile de sport și tot ce se vede” — ne declară directorul Liceului 37, prof. C. Petricu. Și în continuare: „Părinții participă concret la viața școlii. Avem echipe speciale, pe meserii: tîmplari, instalatori, vopsitori, etc. care întrețin, ca să zic așa, existența fizică a școlii; vin la ședințe regulate, se poate colabora cu ei în procesul educativ, și totuși avem „cazuri” pe care vi le voi detalia, dar înainte de orice trebuie să subliniez că întotdeauna părinții sînt de vină dacă și cînd copiii lor ajung „probleme”.

SE ÎNCEPE CAM AȘA...

Din dosarul „copiilor-problemă”, am desprins cîteva cazuri pe marginea cărora vom încerca să tragem unele învățăminte. Primul e acela că și familiile organizate furnizează copii-problemă. Familia lui Mihalache C. e relativ unită: tatăl forjor la „Vulcan”, mama vopsitoare la „Decorativa”. În afară de M.C., elev în clasa a V-a D, mai există în familie doi copii: o soră mai mare, Alexandra și un frate mai mic, Ilie; amîndoi elevi fruntași. Cît despre M.C. iată-i „fișa școlară”: e repetent, are absențe nemotivate cu duimul. A fost prins de miliție speculînd bilete la cinematograful „Colentina”. Într-o noapte aduce și adăpostește în școală — în vecinătatea bufetului — un musafir, o halmana de vreo 17 ani „care n-avea unde dormi”, cu intenția (negată de ei, dar normal de presupus) de a da o „lovitură” la bufet. Sînt prinși de paznic și „eliberați pe cauciune morală”. M.C., în contul „cauțiunii” pesemne, fură de acasă ceasul soră-si, îl joacă și-l pierde la barbut. Toate acestea se derulează pe perioada a două trimestre și dovedesc că elevul e complet „ieșit” de sub controlul ambilor părinți. Cum a fost posibil?

Căutăm răspuns, mai întîi la dirigintă, profesoara Anca Vlădescu:

— „Băiatul, dacă-l vezi, îți face impresie bună. Nu-i prost, e chipeș, bine îmbrăcat, numai că nu-l prea vedem în ultimul timp la școală. Și nici acasă. Am impresia că mama „il acoperă” și îl ferește de tată, care s-ar putea să fie violent. Am fost pe la ei, nu-i găsesc niciodată acasă”.

Am avut noroc, am găsit acasă întreaga familie M.C., mai puțin „cazul”. Locuiesc în casă proprie; interior curat, camere multe, televizor — se văd dintr-o dată două salarii bunicele.

— Nu știu ce să ne facem cu el — Începe tatăl — de-o săptămîină n-a mai dat pe acasă.

— Ba a fost, completează mama, a mîncat azi dimineață — cînd tu nu te sculaseși — i-a dat Sanda, apoi s-a dus, nu știu unde. O să ajungă rău băiatul, știu asta, dar ce să facem?

— Cînd vine acasă și cere cîte ceva îi dăm, spun sora și fratele mai mic, — ne e frică de el și milă.

— Unde își petrece copilul vremea? întrebăm noi.

— Nu știm. Pe la unii și alții, pe la vecini. S-a înhăitat cu unii, cu alții, că am vorbit și cu sectoristul care l-a prins la miezul nopții la cinema... spune tatăl.

Paradoxală și stranie situație: un tînr de 13 ani lunecă pe un tobogan ce duce sigur la pierzare și toți, sau aproape toți factorii („școala, oricum are puteri limitate”, precizează directorul C. Petricu) responsabili de viitorul lui stau cu mîinile în sîn și se vaetă asemeni femeilor din povestirea lui Creangă, care boceau și se jeluiau așteptînd să cadă drobul de sare!

Atenție părinți, cam așa încep toate cazurile: cu *absențe nemotivate la școală*. Cînd unul din părinți — de obicei mama — ascunde în fața celuiilalt — de obicei tatăl — greșeala copilului, în loc de a se sfătui împreună cum să o îndrepte, îi deschide în același timp și ușa spre stricăciune și descompunere.

Totuși ce-i de făcut?

Iată două cazuri ce pot constitui un răspuns:

— Eleva Mandac Elisaveta, acum doi ani, ajunsese, cum se spune, de speriat. Venea la școală, își lăsa cărțile în bancă și dispărea, pînă seara sau chiar și a doua zi. „Înhăitată” cu prietene binevoitoare „băteau” cinematograful „Colentina”.

Amîndoi părinții fetei — în cîmpul muncii — „nu știau ce să facă”. La sfatul dirigintei Ionescu Elena și-au luat concediu pe rînd, amîndoi. Și-au supravegheat fata, ducînd-o și aducînd-o de la școală, interesîndu-se de lecțiile ei, și, după o lună și jumătate, fata (care avusese o „criză adolescentină”, prost canalizată, datorită în primul rînd lipsei de supraveghere) s-a dat pe brazdă și acum e în pragul absolvirii, în rînd cu colegele ei. Puițu Eugenia, elevă în cl. VII-a acum un an, nu mai voia să vină la școală. Toate argumentele folosite de aparatul pe care școala se bazează: diriginte, deputatul sectorului, — diversele comitete, de stradă, de femei, sectoristul, au fost pentru mamă inoperante. Se ascundea după formula: „Eu o trimit la școală, ea nu vrea să meargă”. În sfîrșit, școala folosește ultimul argument: se adresează întreprinderii care lucrează părintele. A doua zi eleva vine la școală. Acum eleva P.E. e și ea în pragul absolvirii. În treacăt fie zis, apelul pe care școala îl face la *întreprinderea sau la instituția unde lucrează părintele elevului* este unul din cele mai eficiente mijloace de a reduce numărul „copiilor-problemă”. Părinții care rămîn surzi și indiferenți la apelul atîtor factori (de la școală la deputat și sectorist) aud și se mobilizează aproape automat, cînd sînt somați de instituțiile care îi salarizează.

Intermezzo...

...pricinuit de faptul că înțelegerea, nivelul părinților, mentalitatea lor rămîne în urma dezvoltării sociale, în urma vremii.

Iată unele cazuri, mai puțin comice decît s-ar părea:

Eleva D. Viorica din clasa VI-a (14 ani) nu mai vine la școală. Tatăl, zidar la I.R.C.R., mama, casnică. Locuiesc în casă curată, spațioasă cu mobilă nouă.

— De ce nu vine fata la școală? (întrebare adresată tatălui)

— O mărit, domnule.

— Cum așa, la 14 ani? Cu cine?!

— Păi, domnule, cu un elev de la școala 27, e mai mare, are f-o cincispe ani. Părinții băiatului mi-a cerut-o, au fost la noi cu rachiou roș, și i-o...

— Bine, omule, ce poate ieși din asta, dumneata nu știi... (urmează o scurtă și convingătoare argumentație, de care îl scutim pe cititor, la capătul căreia, ne răspunde:)

— Păi, așa-i la noi. Eu la 15 ani mi-am furat țiganca. Dacă nu i-o dau acu, că mi-a cerut-o, mi-o fură și-i tot aia!...

— Alte vremi, alte socoteli. la parul la mire, păzește-ți fata, că altfel, de...

Școala intervine la Sfatul Popular (de care ține IRCR-ul!) care reușește să aflu argumente mai convingătoare.

Fata încă nu s-a măritat, și își urmează școala.

S-a însurat, în schimb, anul trecut, D. Nicolae, din clasa VII-a, 17 ani, tînr înalt, voinic. Tatăl lucrează la „Vinalcool”, mama e casnică. D.N. mai are șase frați și vrea să-i „ajute”, aducînd încă o femeie în casă și „întrînd” în serviciu la Aprozar. Tatăl, om pipiriu, distrus de vinalcoolul cu care trudește mai ales după orele de serviciu — nu are, firește, nimic de obiectat: obține încă un salariu în casă și în plus și... o noră.

Cu toată atmosfera negativă din casă, școala — și întreaga „echipă”: deputat, comisia de stradă, sectorist — reușește să-l „readucă” la învățătură. D.N. termină clasa VII-a, se înscrie într-a opta și... începe povestea de la capăt. Școala intervine din nou, și din nou de „argumentele” părintelui: „Că ce dacă? Că și așa are carte prea multă. Că școala nu-i dă bani, că Aprozarul îi dă. Lasă-l la Aprozar să cîștige”. Unul din argumentele dirigintei: „Dacă va avea opt clase va avea o calificare mai bună” e înțeles doar de elev, care acum e în clasa VIII-a, cu șansa de a o termina. D.N. nu e un elev rău. Faptul că a părăsit școala a avut la bază dorința de a-și ajuta frații. Dar faptul că el, în fond un copil, a ajuns „stîlpul casei”, ridică mari semne de întrebare; cele privind familia — cum un tată sănătos, apt de muncă, își abandonează copiii și nevasta dedîndu-se beției — nu cad în competența școlii, decît tangențial; pentru cele privind educația elevului școala face eforturi mari; prea mari chiar ținînd cont de cheltuiala enormă de timp a multor cadre calificate, necesitate de asemenea „cazuri”.

Și fiindcă veni vorba: „cazurile” de acest fel, adică elevi care „fug” de școală pentru a „cîștiga bani” sînt relativ frecvente. Pentru împuținarea lor, interzicerea verbală, educația din școală nu sînt bariere suficiente; ar fi necesar să se reglementeze prin lege ca în nici un sector de muncă să nu se angajeze oameni care nu au cele opt clase obligatorii de școală, tineri

al căror loc firesc ar fi pe băncile școlii. E de notat, în această ordine de idei, că în Cehoslovacia, o lege recentă pedepsește pe acei părinți a căror copii absentează de la școală sau au purtări rele, cu pedepse variind de la sistarea alocăției de copil, pînă la darea afară din serviciu sau privarea libertății (părintelui).

Cîteva fișe de romane dickenslene

I. *Răzbunarea fiului.* Profesoara Roman Maria e disperată. A mai văzut copii răi, dar ca D. Nicolae, ba. Nici vorba bună, nici cea aspră, nici cearta, nici intervențiile ei și a întregii „echipe”, nu dau nici un rezultat. D. Nicolae, elev abia în clasa a IV-a, lipsește de la școală, cînd vine îi bate pe ceilalți, fură ce-i cade sub mîină, de prin paltoane, de prin serviete, ba chiar îi atacă pe cei mai mici și îi fură. Caz grav, caz de reeducare. D.N. e orfan de mamă. Tatăl — muncitor — s-a recăsătorit cu o femeie, muncitoare și ea, care are două fete, amîndouă mai mici decît fratele lor și amîndouă la aceeași școală — 37. În casă nu trăiesc, economiceste, rău. Au spațiu suficient — 3 camere, bucătărie, curte, două salarii; tatăl învață după amiezile șoferia, sau mai lucrează ore suplimentare — în general nu vine pe acasă decît seara la 11. Copiii, tustrei, rămîn mai mult cu mama. Firesc, ea știe mai bine în ce fel se comportă copiii. Și-i comunică soțului. Patul lor e un divan comod, bine așternut. Al fetelor e de asemenea un divan. Nu și al băiatului D.N. care doarme, să nu zicem pe jos dar aproape. Cum își așterni așa dormi, spune zicala. Dar ce te faci dacă mama, sau cea care ar trebui să-ți fie mamă, îți așterne cum vrea ea? Și ce te faci dacă tatăl, tatăl tău dulce îți dă ei, mașterei, dreptate și pe tine te bate și te amenință cu internarea în casa de reeducare? Ba îți servește tăticu și argumente: „Acolo la reeducare nu te bate și înveți mai iute o meserie și câștigi mai iute bani!” Ce te faci, copil cu ochi negri care la cei 11 ani ai tăi simți mai mult decît judeci?

Ei bine, te răzbuni!

„Mă port oricum, fac orice, numai să pot scăpa de părinți!”

Cînd un pui de om ajunge să declare așa ceva, atunci prin lege ar trebui, fără altă cercetare, pedepsiți părinții lui. După cum părinții care își „reclădesc” viața în dauna copiilor ar trebui, tot prin lege, sancționați.

II. S. Niculina, clasa VI-a (de 17 ani — repetentă deci) nu vine la școală. Miliția sectorului în schimb vine și se interesează ce anume caută fata după 12 noaptea pe străzi?

Tatăl — muncitor la „Electroizolatorul” — cabluri, pur și simplu s-a mutat de acasă și s-a recăsătorit. Mama s-a mutat și ea, în alt cartier. Casa a rămas goală, copiii (mai există doi: unul salariat, altul tot la școală) părăsîți pe străzi.

Școala face ce-i stă în putere: printre altele cheamă părinții care, firește, nu vin. Se duce atunci dirigintele la ei și nu singur, ci cu „echipa”. Degeaba. Se apelează la întreprindere. Însă pînă cînd tot acest angrenaj să reușească să se pună în mișcare, copiii rămîn cum au fost: de izbeliște pe străzi.

III. Alt caz: B. Ionel — cl. VI — 16 ani. Lipsea de la școală. Nu era supravegheat de acasă, fiindcă n-avea cine-l supraveghea. Mămica, văduvă, avea alte griji: voia să se recăsătorească și, de, în asemenea ocazii trebuie să-i cați în coarne bărbatului, nu să vezi de copil. S-a și recăsătorit, dar între timp băiatul s-a înhăitat cu o ceată de golani, au comis infracțiuni, au fost, normal, condamnați. B.I., mai puțin vinovat, la 6 luni; vreme în care mămica — și noul tătic — și-au prăznuit lunile de miere. După lunile de pedeapsă, B.I. este eliberat, iar școala — spre cinstea ei — intervine să-l reeduce și să-l reintegreze pe copil în viață. Acum B.I. lucrează, e un copil harnic și modest și învață la fără frecvență.

Opriam aici enumerarea cazurilor de acest fel. Ele nu sînt procentual prea numeroase, dar prin asta nu sînt nicidecum mai puțin grave. În complexitatea vieții moderne ne scapă de multe ori adevăruri vechi ca lumea, unul dintre ele fiind acela că pînă nu-i foc nu i iese fum: în cazurile acestea fumul iese din familiile dezorganizate, care întotdeauna dăunează educației și normalei dezvoltări a copilului.

Așchia nu sare departe de butuc

Exemplele rele, se știe, trebuie evitate cu orice preț, ele avînd o mare influență asupra educației copilului. Însă cum să le eviți cînd ele, exemplele rele, constituie, ca să zicem așa, mediul normal de viață al copilului? Familia B. al cărui fiu Constantin e în clasa V-a (de 15 ani, deci repetent) e o familie după expresia unui vecin: „...să trăiești! Beau părinții, că umblă de-a bușilea bea și Costică. Fumează părinții de s-aprinde casa pe ei, fumează și Costică. Bagabondează părinții, cînd poate să umble de nu-s beți, bagabondează și Costică!...”

Mai e de mirare că B.C. a fost condamnat pentru furt, vagabondaj și trimis la școala de reeducare?

Ieșit de la această școală a devenit din nou elev. Un elev „problemă”, pentru care școala va trebui să cheltuiască energie și timp mai mult decît pentru elevii normali. Cu atît mai mult cu cît el, B.C., a devenit la rîndul lui un exemplu pentru colegii lui, și nu din cele mai bune. Repetenții nu sînt niciodată exemple bune, în plus își depășesc ca vîrstă colegii și-i terorizează.

Cum procedează P. Marcel — tot dintr-a V-a, care „trage cu cuțitul” și fură (a atacat pe un elev dintr-a IX-a, l-a împuns cu pumnalul și i-a luat banii). În familia lui e o mizerie, morală și materială, de nedescris. Claie peste grămadă copiii, tatăl, mama (n-am putut stabili exact cu ce se ocupă: fac de toate și nimic). P.M. nu are un fond rău, (a lipsit de la școală, a „lucrat” pe un camion și din banii câștigați și-a „înțolit” trei frați: le-a cumpărat treninguri noi), dar din promiscuitate, cu tot sprijinul școlii, binele crește greu.

Concluzii

Liceul 37 din strada Silviei are — s-a mai spus — 1500 de elevi. Din punct de vedere cifric cazurile de copii-problemă, închise în dosarul cu acest titlu păstrat de direcție, nu reprezintă, în ciuda spectaculozității lor, nimic sau aproape nimic.

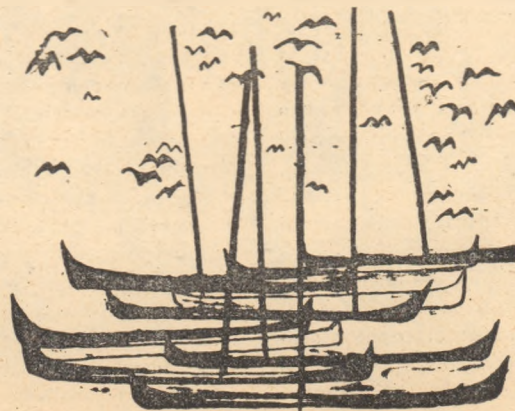
„E normal, ne spune directorul C. Petricu, deși noi nu ne împăcăm deloc cu situația, și, cum s-a văzut, fără a ne lăsa turma, ne străduim să recuperăm „oaia cea rătăcită”.

Cazurile „copii-problemă”, ar putea fi reduse la număr chiar pînă la completa lor dispariție, fiindcă ei nu sînt ceva fatal, ceva „născut așa”, dacă s-ar ține cont, în procesul de învățămînt, de cîteva, să le zicem realități, — nu probleme. Una e aceea că învățămîntul de opt ani obligatoriu și gratuit, așa cum se face acum, ar putea fi îmbunătățit. Programul, nediferențiat, același pentru toți, e mult prea greu pentru mințile multor copii — de aici un număr relativ mare de repetenți (la o clasă de circa 30 de elevi 7—8 repetenți), cu tot cortegiul de probleme pe care repetenții le pun, pentru ei și pentru colegii lor. Revenind la programa analitică: ea a fost stabilită pentru elevii obișnuiți. Profesorii sînt constrînși să parcurgă programa, așa cum e prescrisă, elevii — categoria citată și ai căror părinți nici nu au posibilitatea să-i ajute la învățatură — nu pricep, rămîn în urmă, își creează complexe, găsesc școala inutilă, chinuitoare.

Iată prima sursă a purtării lor rele. Cînd școala e un chin, joaca, cinematograful, jocurile de noroc (pe care le văd practicate în mediul familial!) devin o învățatură plăcută! Ar trebui create mai multe școli cu program diferențiat și pentru mințile mai puțin elevate sau în orice caz ar trebui ținut cont de elevii cu nivel intelectual deosebit, și făcut ceva practic în acest sens. Ar fi poate indicată soluția înființării unor clase cu o programă diferențiată pentru asemenea elevi sau să se dea o mai mare libertate cadrelor didactice în adecvarea programei existente la nivelul clasei. De altfel, o tendință de diferențiere se constată astăzi pentru elevii cu aptitudini speciale (liceele pilot).

Școala nu are nici o forță de constrîngere, aici în cadrul școlii generale de 8 ani; la liceu, cum s-a observat, „cazurile” „copii-problemă” nu prea există. Aici școala are o reală putere de constrîngere: cînd și dacă elevul nu se îndreaptă, este eliminat. Eliminarea prin ea însăși e o pedeapsă — cea mai grea pe care școala o poate aplica. Dar la clasele I—VIII? „Poartă-te bine cu el, că ai să alergi dumneata, tovarășe director, (diriginte sau profesor) după noii!” E un slogan — să nu zic amenințare — pe care părinții ni-l spun ceva mai des decît s-ar presupune. Ce putem face, noi școala, în asemenea „cazuri”? Cum s-a văzut, ne străduim, dar... Mai eficiente sînt comisiile, în general colectivul obștească: dacă la 1500 de elevi am avut cazurile respective și nu mai multe, fiți siguri că se datorează și faptulul că „toată mahalaua” le știe. Dacă un elev lipsește sau e rău și „toată lumea știe”, putem spera că nu va mai lipsi sau se va îndrepta. Mai ales, dacă, așa cum s-a spus, mai intervin cu lămuriri speciale organizația de partid și de sindicat din întreprinderile și instituțiile unde lucrează părinții. Un sprijin deosebit îl pot da comisiile de femei și delegații de stradă, de cartier. La rîndul lor, comitetele de părinți din școală și-ar putea orienta activitatea mai mult asupra acestei categorii de copii și, mai ales, asupra familiilor din care provin aceștia.

În cadrul școlilor se pot organiza activități atractive în afara orelor de clasă care să-i smulgă de sub influența străzii. Dar orice măsură s-ar lua, e necesară în prealabil o cunoaștere exactă pe școlar și familie a cauzelor concrete care generează toate formele de manifestare nesănătoasă. O altă problemă — și ultima — o constituie: familia. Ne întrebăm frunzărind dosarul cu „cazurile” noastre, citind despre altele în presă sau auzind de ele: oare cum s-ar putea completa „Codul familiei” sau alte legi, care să pedepsească în mod real pe acei părinți care în loc să educe copiii și-i strică, prin nesupraveghere, abandon, exemplu prost.

PREADOLESCENȚII

Diriginta unei clase de preadolescenți și părinții acestora despre problemele vârstei

O clasă de preadolescenți

Fermentul de tumultuoasă dezvoltare, care face din preadolescență o vîrstă plină de farmec și de promisiuni, pune în același timp probleme deosebite educatorilor — profesori, diriginți, părinți. Izvorîte din cerințele unei noi etape de creștere, marcînd trecerea de la copilărie la adolescență și la vîrsta adultă, particularitățile preadolescenței sînt observate mai ales prin modificările izbitoare în înfățișarea și comportamentul elevilor.

Ne scapă însă adesea faptul că aceste manifestări corespund necesității preadolescentului de a se adapta, de a răspunde unor solicitări multiple și noi, începînd cu cele ale propriului său organism și pînă la cele, din ce în ce mai complexe, ale raporturilor sale cu mediul social, față de care experiența lui de pînă acum devine uneori insuficientă.

Sînt oare adulții înarmați cu posibilitățile de cunoaștere a preadolescenților, acționează ei în spiritul necesităților acestei vîrste? Convergența acțiunilor educatorilor din școală și familie în a-i asigura elevului climatul necesar dezvoltării sale optime? Aceste întrebări a încercat să le dea un răspuns pozitiv tovarășa Ioana Irimie, diriginta clasei a VIII-a (arte plastice) de la liceul de Muzică și Arte plastice din Brașov.

Ședința cu părinții

Străduindu-se să-i apropie mai mult pe părinți de înțelegerea particularităților acestei vîrste și să-i antreneze într-o colaborare strînsă cu școala pe această linie, tovarășa dirigintă a consacrat una dintre adunările periodice cu părinții, dezbaterii problemelor preadolescenței.

„Am dorit — spunea ea — ca la această ședință să participe ambii părinți, atît mama, cît și tata, pentru că răspunderea educării copilului apasă pe umerii amîndurora.” (Și, într-adevăr, în băncile clasei luaseră loc, cîte doi, aproape toți părinții elevilor). „Constatăm cu toții — remarca tov. dirigintă — unele modificări, nu numai în înfățișarea, ci și în comportamentul copiilor noștri, preadolescenți: încep să aibă o oarecare independență în păreri și

acțiuni: unele preocupări pe care nu le-au avut pînă acum: unii își tin caiete de amintiri, alții fac colecții de fotografii ale actorilor preferați. Mai toți au predilecție pentru anumite filme... Fetele au tendința să-și schimbe coafura, băieții să-și netezească freza. În timp ce-și fac lecțiile, uneori cad pe gînduri. Unii copii învață mai bine, dar alții scad la învățătură...” „Firește aceste schimbări nu trec neobservate de noi. Unele ne amuză numai, altele ne dau de gîndit, iar cîteodată ne îngrijorează chiar”. „Scopul acestei ședințe — este acela de a ne sfătui — cu toții — cum trebuie să procedăm pentru a obține rezultate cît mai bune în munca noastră comună. Nu intenționez să fac o expunere teoretică și nici să vă ofer soluții de-a gata, rețete pentru o situație sau alta. Aș vrea, mai mult, să facem un schimb util de informații, de experiență. Prin urmare aș supune dezbaterii comune următoarele probleme:

1. Ce atitudine trebuie să avem față de copiii preadolescenți?

2. Cum se poate realiza unitatea de acțiune dintre familie și școală în această direcție?

Răspunzînd la solicitarea diriginței, mai mulți părinți au luat cuvîntul, prezentînd — din cunoștințele lor de specialitate sau din experiența proprie — informații utile și păreri despre psihologia preadolescentului și posibilitatea de a-l îndruma prin educație.

Particularitățile vârstei

În cuvîntul său, medicul Florin Stinghie, — părinte al unuia dintre elevi, — a prezentat cîteva informații cu privire la particularitățile anatomo-fiziologice ale vârstei. El a insistat asupra modificărilor somatice și funcționale ale organismului puberilor ca și asupra unor manifestări de comportament, tipice pentru această vîrstă, a căror sursă principală trebuie căutată tocmai în modificările amintite. Medicul a stăruit și asupra unor tulburări neuro-psihice care pot apare în această perioadă, solicitînd atenția părinților în vederea evitării, contracarării sau remedierii lor, atunci cînd e cazul.

„Din toate cele expuse pînă aici — a spus dr. F. Stinghie — se desprinde pentru noi, părinții, mai ales

o concluzie cu valoare practică. Pubertatea e un fenomen natural în dezvoltarea copilului, dar care nu se produce totdeauna lin, ci uneori cu conflicte interioare și exterioare... De aceea e hotărîtoare atitudinea educatorului în această perioadă critică. Îndrumarea copilului presupune perseverență și pricepere. Afectivitatea lui să nu fie biciuită. Copilul nu trebuie să fie umilit. Să ținem seama că, umilindu-l, ni-l înstrăinăm. Cînd copilul nu-și iubește și nu-și respectă educatorul, sau devine un revoltat pentru că nu este înțeles, mijloacele de constrîngere nu duc la nici un rezultat”.

Uităm de propria noastră copilărie?

Un alt părinte, tov. Nicolae Boian, a insistat, în cuvîntul său, asupra obligației educatorilor de a se apropia sufletește de preadolescenți, de a le înțelege mentalitatea, modul lor de a privi lucrurile.

„Nu putem judeca faptele copiilor numai prin raportarea la o experiență dobîndită de noi de-a lungul anilor. În schimb, putem să le împărtășim amintirea propriei noastre tinereți, pentru ca ei să vadă că și noi am avut cam aceleași probleme și căutări și să-și vadă astfel vîrsta de acum în perspectiva maturizării ulterioare”.

Oarecum în același spirit, tovarășa Paula Buzamet a arătat că atît ea cît și soțul ei nu se dau în lături să participe la jocurile copiilor lor pentru ca aceștia să se simtă în familie veseli, fericiți și plini de încredere: „Chiar dacă nu prea avem timp, trebuie să ni-l facem. Să ne apropiem de sufletul copiilor. Dacă vom fi cu ei împreună și la efort și la joc, îi vom putea cunoaște și ajuta mai bine. În joc, vedem adevăratul fel de a fi al fiecăruia. Ne coborîm la gradul lor de înțelegere; ei se conving că îi iubim și căutăm să-i înțelegem și să-i facem fericiți și în acest fel uneori putem să-i influențăm mai ușor.

Exemplul personal

Daric Bîscoveanu a evidențiat semnificația deosebită pe care o capătă pentru preadolescent exemplul personal al părinților.

„La această vîrstă, copilul devine foarte atent și surprinde, cu mai

multă luciditate, realitățile din jurul său și în primul rînd situația existentă în familie. Preadolescentul observă totul și în fața unor atitudini negative este ori necruțător, ori dispus să le copieze. Exemplele pozitive care se degajă din atmosfera vieții de familie, înțelegerea, abnegația, sinceritatea, străduința fiecăruia dintre soți de a-l cruța pe celălalt, împărtășirea reciprocă a bucuriilor și a durerilor, toate acestea se întipăresc de obicei adînc în sufletul copilului.”

„Oricum, — am convingerea că în raport cu ce vede în casa părintească își formează preadolescentul de azi, atitudinea lui de viitor familist, și, în genere, atitudinea lui față de sexul opus.”

Putem interveni în prietenii copiilor noștri?

La această problemă o poziție oarecum împărtășită de aproape toți părinții a fost exprimată de tovarășa Virginia Drugănișteanu: „Trebuie să supraveghem, să urmărim atent, fără a interveni cu brutalitate, relațiile copiilor noștri. Ori de cîte ori am încercat să-i atrag atenția fetiței mele asupra anumitor defecte ale unei prietene, pot să spun că am eșuat, pentru că fata s-a încăpățînat în părerea ei, pînă cînd nu s-a convins singură... și numai atunci a bătut în retragere, rușinată, și lecția primită a fost mai convingătoare”.

Sensibilitatea preadolescenților

Un cuvînt extrem de interesant și util l-a adus în discuție în calitate de părinte, tovarășa Neaga Stinghie, ea însăși profesoară și dirigintă la o școală generală din Brașov.

„La vîrsta aceasta, copiii sînt de o sensibilitate exagerată, uneori deasupra limitei normalului; ei pîng foarte ușor cînd sînt contrariați, pedepsiți, certați. În familia noastră, am văzut adesea astfel de manifestări chiar dramatice și le-am atribuit o vreme numai revoltei neputincioase, fără posibilități de ripostă în fața adultului. Mai tîrziu mi-am dat seama de faptul că revolta era pricinuită numai cînd observațiile le făceam odată, ambilor copii. De atunci am schimbat metoda: discutăm cu fiecare abaterile, făcînd în așa fel ca celălalt frate să nu afle, dacă se poate, deși ei de obicei își împărtășesc ulterior pășaniile. Copiii au adesea, la această vîrstă, complexe de inferioritate și nu e bine să le adîncim, umilindu-i în fața altora. De altfel, cei doi băieți ai noștri sînt diferiți ca fire, problemele ridicate de fiecare diferă de asemenea: cel mic abia a intrat în perioada puber-

tații, cel mare se află în plină criză pubertară. Cel mare e chiar gelos pe cel mic — neîntemeiat de altfel din punctul nostru de vedere, al părinților, care-i considerăm geloza un simptom al sensibilității exagerate a vârstei. Și tocmai acest sentiment ne-a determinat să procedăm cu mai mult tact față de cel mai mare.

Aș mai putea adăuga că atitudinea noastră, a părinților, este de prietenie față de ei; ne povestesc despre colegii lor, ne împărtășesc micile lor „secrete”, care astfel încetează de a mai fi secrete, iar noi ne străduim să discutăm cu ei natural, așa cum ne-am jucat cu ei când au fost mici. Când ceva totuși „nu merge”, căutăm să le strecurăm un sfat potrivit, stimulându-le mândria, bunătatea, bunul simț și respectul față de alții”.

Cuvîntul dirigintei

„Trebuie să vă spun că multe dintre lucrurile pe care le discutăm acum aci, ne-au preocupat și pe noi, profesorii, — a mărturisit diriginta. Pentru a le putea soluționa, am socotit că este necesar, în primul rînd, să le cunoaștem cît mai direct, să încercăm a le înțelege și din perspectiva lor, a preadolescenților. În

acest scop, le-am cerut elevilor mei, la o oră de dirigenție, să răspundă în scris la cîteva întrebări în legătură cu problemele care-i frămîntă. Am precizat că răspunsurile pot fi anonime și că singurul lucru care mă interesează sînt părerile lor, sincere. Printre întrebările acestui sondaj, cîteva se refereau la măsura în care ei cer și primesc ajutorul dumneavoastră, al părinților, în această problemă. Cei mai mulți au răspuns că n-ar putea să facă un pas în viață, să întreprindă ceva mai important pentru ei, fără să ceară părerea părinților.

Unii scriu că, în ultima vreme, părinții sînt la curent cu problemele care se pun în presă în legătură cu educația tineretului; că citesc aceste articole și le comentează împreună. Dar destul de mulți — opt din 21 — au mărturisit că nu obișnuiesc să se sfătuiască cu părinții. Motivările cele mai frecvente ale acestei stări de lucruri sînt de genul acesta: „Nu pot pentru că mi-e rușine”, „Nu, pentru că mi-e frică”. Deosebit de semnificativ mi s-a părut acest răspuns: „Înainte, am cerut părerea, mai ales mamei. Cu timpul însă, mi-am dat seama că folosește acest lucru împotriva mea, după ce ea își schimbă părerea, sau într-un ceas cînd e supărată din alte motive”;

și conchide: „Ar fi bine să se țină o ședință cu părinții, în care să se discute această problemă. Părinții să se apropie mai mult de sufletul copiilor.”

Într-adevăr — a subliniat dirigența — socot că trebuie să ne apropiem mai mult de copiii noștri, preadolescenți. Ei au nevoie de acest lucru. Este și ceea ce m-a îndemnat, în primul rînd, să inițiez această discuție.

Fără a cădea în exagerarea de a face din adolescență și preadolescență o perioadă de criză primejdioasă, confruntarea observațiilor și experiențelor noastre confirmă ideea — susținută și de teoria pedagogică: această vîrstă de tranziție și adaptare solicită o atenție și un sprijin educativ mai susținut. Acțiunea noastră echilibrată și justă trebuie să se întemeieze pe convingerea că avem de a face cu o fază normală de dezvoltare biologică și psihologică.

Ce-i drept, cum a rezultat și din cuvîntul unora dintre părinți, sensibilitatea exagerată, emotivitatea, irascibilitatea, instabilitatea afectivă — sînt fenomene și manifestări frecvente la această vîrstă și care uneori ne îngrijorează; însă în măsura în care ele sînt firești pentru etapa de dezvoltare în care se află copiii noștri, nu sînt motive de alarmare în sine. Ceea ce trebuie să ne preocupe mai cu seamă este ca vîrsta aceasta, cu particularitățile ei, să fie trăită în limitele ei normale, să nu treacă dincolo de acestea, în forme realmente primejdioase. Unii copii trec prin adolescență fără să le dea prea mult de furcă părinților și educatorilor, pe cînd alții constituie efectiv o problemă gravă. În acest din urmă caz, nu încape îndoială că părinții au o responsabilitate deosebită în însăși apariția „problemelor”. Mă refer în primul rînd la cei care nu se preocupă deloc, nu se interesează de ce fac copiii lor. Îi am însă în vedere și pe aceia care, nesuportînd „imperfecțiunile” copiilor lor la această vîrstă, cred că îi îndreaptă prin cîcăleală, pedepsire, batjocorire, brutalizare. De fapt, acționînd astfel, aceștia nu fac decît să-și submineze propria lor influență educativă și să agraveze simptomele pe care vor să le trateze.

Deci, ni se cere atenție și nu suspiciune, o atitudine de înțelegere și tratare delicată și nu una de interdicții și izolare. La această vîrstă e hotărîtoare cîștigarea încrederii copiilor noștri, care trebuie făcuți să simtă nevoia de a ne încredința secretele

lor. Se observă că atunci cînd copilul găsește la părinte răbdare, bunăvoință de a-l asculta, cînd el se convinge că părintele îi este un adevărat prieten, că sfaturile lui îl ajută, atunci se dobîndește cel mai important lucru: sinceritatea față de părinți. Atunci se creează și condiția pentru ca adolescentul să ceară și să folosească în mod optim, ajutorul părintesc.

Dacă ei înșiși nu simt această nevoie, nici o obligație și nici o pedeapsă nu-i va face să nu ne ascundă anumite momente ale vieții lor și să nu ne pună în fața unui fapt împlinit. În această privință, colaborarea ambilor părinți e absolut necesară, ambii au, în mod egal, răspunderea.

Evident, nu e vorba de nici o rețetă aplicabilă în toate cazurile, cu excepția aceleia de a înțelege procesul de formare care ne impune:

- să fim prezenți în viața copiilor noștri; să le cunoaștem preocupările și mediul pe care-l frecventează;
- să distingem ceea ce este inerent vîrstei de ceea ce este fenomen dăunător;

- să urmărim cu multă răbdare evoluția copiilor noștri;

- să fim, ca părinți și educatori în primul rînd cei mai buni prieteni ai copiilor noștri.”

*
* * *

Interesul problemelor dezbătute, tonul sincer al schimbului de păreri au făcut ca discuțiile să continue încă multă vreme, după ce se anunțase încheierea ședinței.

Evident, îndrumarea preadolescenților este o chestiune delicată și nimeni nu crede că toate dificultățile au fost înlăturate prin această unică discuție.

Fiecare colectiv de adolescenți aduce, în fața educatorilor, pe lîngă situațiile oarecum tipice și comune, ale vîrstei, și unele inedite care-și cer analiza și înțelegerea proprie.

Dar chiar dacă viața va înscrie — în fiecare zi — alte noi întrebări pe canavaa complicată a dezvoltării preadolescentului, prin conștientizarea problemelor vîrstei, s-a făcut un pas în direcția soluționării lor.

Meritul principal al acestei ședințe cu părinții constă în aceea că a reușit să stabilească un climat de sinceritate, de comunicare, de colaborare între educatorii din școală și cei din familie, că a suscitât un interes real din partea părinților, în această privință, stimulîndu-i să reflecteze asupra propriei lor răspunderi, în dialogul necesar dintre generații.

S-a văzut că preadolescentul are nevoie de îndrumare, căldură, răbdare și tact. Depozitul de căldură umană, de înțelegere pe care i-l dăruim noi acum, se va converti mai tîrziu în echilibrul final al personalității sale constituite, în propriile sale rezerve de înțelegere și generozitate sufletească.

Bianca BRATU
lector universitar

I. IRIMESCU

Cap de copil

FUMAȚI?

Nu sînt și nici n-am fost fumător. Am și satisfacția ca pe fiul meu (17 ani) să nu-l fi „simțit” tentat să fumeze, deși are prieteni printre tinerii care-și închipuie că-s mai înalți cu un lat de palmă dacă puffăie din țigară. (Aproape sigur, imită pe cineva!). Poate, la început, au făcut-o numai din plăcerea de a

„face rotocoale de fum” — plăcere privită, probabil, îngăduitor de cei ce ar fi trebuit s-o privească altfel! — dar care s-a transformat apoi în deprindere. Cred că nu-s singurul care am văzut copii ai căror părinți „la ei acasă” în domiciliul pedagogiei, educației (chiar profesorii!), fumînd pe furis. Aceștia prinzîndu-i „în flagrant delict”, i-au pedepsit, dar cu asta tot nu i-au lecuit de țigară. Oare de ce? Pentru că exemplul părinților este, cel mai adesea, mai puternic decît sancțiunile...

Știu și părinți care, fără să-și pedepsească copiii (le înțeleg... „micul viciu”, pentru că îl au și ei), își închipuie că sînt convingători atunci cînd îndemnîndu-i să se lase de fumat, invocă pericolul de a fi prinși de către profesori și

eliminați din școală, sau îi invită binevoitori să mai rabde pînă și-or putea cumpăra țigări din propria lor leafă... Evident, o astfel de muncă educativă este tot atît de consistentă ca și fumul de țigară. La urma urmei, nici nu poate să fie altfel, cînd e contrazisă de exemplul personal...

Pentru a putea feri copiii de o deprindere atît de dăunătoare sănătății lor, și a-i convinge ca nici măcar să nu încerce din curiozitate fumul de țigară, se impune un efort de voință din partea părinților: să nu fumeze nici ei, sau în orice caz, să nu fumeze în fața copiilor. Desigur, mai bine e să nu fumeze de loc.

La înălțarea barierei la care ne referim, un rol de seamă îi revine școlii, atît prin mijloace, pur educative, cit și prin exemplul educatorilor de toate categoriile: învățători, profesori, pedagogi din internate.

În cadrul propagandei pedagogice în rîndurile părinților, se poate arăta pericolul fumatului pentru copii și cum se poate preveni acest pericol; iar în cadrul activității educative, inclusiv în orele de dirigenție, educatorii pot arăta toate neajunsurile fumatului (bolile pricinuite de otrava tutunului, pagubele bănești, alte pagube pricinuite de o eventuală neglijență cu țigara, chibriturile etc.)

Regulamentul școlar interzice fumatul. N-ar fi rău dacă s-ar prevedea și pentru educatori interzicerea fumatului în școală sau în fața elevilor. Cum? Ei care educă voința elevilor, nu-și pot înfrîna propria patimă? Nu pot da dovadă de voință măcar atît timp cît sînt în școală?

Inv. I. V. BERCA
Com. Vladimir — Gilort

CE SĂ PRIMEZE?

Nu e nouă constatarea că în anumite zile, după anumite emisiuni la televiziune, elevii sînt obosiți, aproape dorm spre sfîrșitul cursurilor; alții mărturisesc, pur și simplu, că nu și-au pregătit lecțiile pentru că au urmărit emisiunea la televizor.

În vizitele la domiciliu, nu o dată dirigenții găsesc elevii „studii” cu aparatul de radio deschis la maximum sau urmărind programul la televizor, deși nu-și pregătiseră nici jumătate din lecțiile pentru a doua zi. De asemenea, constatăm că mulți elevi au o lectură bogată, citesc cărți multe și din domenii variate (fapt foarte lăudabil pînă la un anumit punct), dar cu surprindere aflăm că n-au parcurs toate operele obligatorii cerute de programele de limba și literatura română.

Atunci? Elevul să excludă televizorul și radioul din viața lui extrașcolară? Nicidecum. Problema care se pune este de a-l educa astfel încît să recunoască și să-și impună primatul necesității asupra plăcerii. Cînd elevii capătă

deprinderea de a-și utiliza rațional timpul, în funcție de sarcinile pe care le au, dispar și neplăcerile legate de exagerările în gustarea programelor de la televiziune și radio.

Voi încerca să prezint felul cum am căutat să rezolv această importantă problemă în cadrul internatului liceului nostru, cu speranța că experiența noastră poate fi utilă și altora.

Pentru vizionarea filmelor aduse de cinematografe am stabilit o zi pe săptămînă, marța între orele 18—20, dată valabilă și pentru restul elevilor care locuiesc în oraș; în această zi întregul program al activității de internat este întocmit așa ca să faciliteze vizionarea, fără a-i lipsi de timpul necesar lecțiilor; pentru asta meditația începe mai devreme și se prelungește după masa de seară. Luînd legătura cu cinematograful din localitate, cunoaștem cu cel puțin o lună înainte succesiunea filmelor și, în cazul unor producții foarte bune, însă programate în alte zile, luăm și noi măsuri ca

acestea să fie văzute în colectiv, cu aceeași încadrare în programul special.

Constatăm însă că, în timp ce internii se încadrează strict în program, familiile elevilor externi, mai puțin exigente, le permit să frecventeze cinematograful, în detrimentul timpului afectat pregătirii lecțiilor. Dar părinții au sarcina să-și convingă copiii să respecte regimul zilnic de muncă. Ei nu trebuie să cedeze la insistențele, chiar lacrimogene, ale fiicei sau fiului care ține cu orice preț să-l vadă — să zicem — pe Jean Marais.

În același mod am procedat și cu audițiile radiofonice și cu emisiunile de la televiziune; de îndată ce apare programul emisiunilor, îl studiem împreună cu pedagogii, alegem emisiunile cele mai interesante, și întocmim un program săptămînal de vizionări, care în nici un caz să nu depășească o jumătate sau cel mult o oră pe zi, cu excepția programelor de sim-bălă seara sau duminică după masă.

Fără îndoială că întocmirea unui asemenea program și în cadrul familiei și respectarea lui cu strictețe ar fi cit se poate de util. S-ar

realiza astfel o corelație judicioasă între timpul afectat de către elevii studiului și cel dedicat ridicării nivelului cultural prin mijloacele auxiliare.

Prof. GH. MOVILĂ
director adjunct al Liceului
din Comănești

EDUCAREA SENSIBILITĂȚII PENTRU FRUMOS PRIN ARTA POPULARĂ

Dragostea pentru frumos s-a transmis la noi din generație în generație, pe calea creațiilor artistice de tot felul, care trădează o sensibilitate impetuoașă, un deosebit simț al culorii, al proporțiilor, împletite cu rafinamentul unei imaginații creatoare, cristalizate de-a lungul procesului dezvoltării istorice a poporului român.

Și astăzi, contactul direct cu creațiile poporului din cele mai vechi timpuri — devenită o practică îndrăgită de tineri și vîrstnici — cultivă intens gustul pentru frumos, trezind admirație pentru tradiția și tezaurul culturii naționale.

În cele ce urmează vreau să dau cîteva sugestii pentru întărirea contactului copiilor cu valorile artei populare.

Din ansamblul mijloacelor care concură la educarea estetică a copiilor nu trebuie să lipsească vizitarea muzeelor sociologice și etnografice cu secții în aer liber, a comunelor și satelor care au valori etnografice, ca și a locurilor în care se află monumente de artă. Obiectele văzute aici pot constitui, în cercurile de artă plastică din școli, subiecte pentru schițele de desen sau culoare ale elevilor, țintind realizarea echilibrului formelor și armonia coloristică.

În programul excursiilor organizate cu elevii este adeseori cuprinsă și vizitarea monumentelor

de artă. Pe baza unor astfel de vizite se pot duce apoi discuții interesante și edificatoare pentru elevi, în cadrul lecțiilor de convorbiri despre artă. Se pot organiza și discuții pe marginea lucrărilor executate de marii artiști, inspirate din arta populară, văzute cu prilejul vizitelor la galeriile de artă.

Lecțiile teoretice de convorbiri despre artă pot fi completate cu activitatea practică de la lecțiile de desen. De exemplu, la capitolul privind natura statică, grupul de obiecte pe care copiii îl vor ține poate fi ales din arta populară: un vas de ceramică, ștergare cu motive decorative, căucuri vechi, vase pirogravate de lemn, blide cu motive decorative, și multe altele. Tot astfel la orele de desen decorativ putem folosi motive decorative inspirate din arta populară, alese de noi sau de copiii înșiși.

Firește, înainte de a cere executarea desenului e mai instructiv și educativ să explicăm elevilor aceste obiecte, încadrîndu-le în epocă, regiune și în aria de răspîndire geografică.

După cît se știe, un rol important în dezvoltarea simțului estetic al copiilor îl are dezvoltarea imaginației. Pentru aceasta putem folosi desenul tematic inspirat din textele literare de proveniență folclorică sau cultă cu subiecte din viața poporului: legende, basme, poezii populare sau lucrări din opera lui Creangă, Eminescu, Coșbuc, Sadoveanu etc. În acest caz nu trebuie să uităm ca, la întocmirea desenului tematic, să explicăm locul în care se petrece acțiunea, dînd și indicații etnografice, bineînțeles cît mai corecte.

În școlile unde posibilitățile permit este bine să-i antrenăm pe

elevi să facă colecții de artă populară. Ajutorul nostru va consta în primul rând în a-i ajuta pe copii să stabilească valoarea estetică a obiectelor colecționate.

Ar fi necesar ca manualele de desen să cuprindă pe un spațiu mai larg lecții despre contribuția artei populare în dezvoltarea artei

culte, anexându-se reproduceri colorate. Un interes deosebit ar trezi editarea unor cărți de artă populară tratate la nivelul școlii generale și al liceului care să contribuie la realizarea educației estetice a elevilor.

Prof. Ștefanuța SABIN
București

BUNE ȘI RELE, DINTR-O EXCURSIE

Am condus în iarna aceasta o excursie cu 40 elevi ai Școlii generale nr. 5 din Oltenița. Mi-au plăcut întotdeauna astfel de excursii, pentru că elevii sînt foarte receptivi și în măsura în care timpul excursiei este bine folosit, procesul de educație cîștigă nebanuit de mult.

Programul prevedea o scurtă plimbare prin București — cu autocarul — vizitarea Muzeului de științe naturale „Grigore Antipa” și vizitarea Muzeului de istorie a Partidului Comunist, a mișcării revoluționare și democratice din România; la cererea profesorilor am mai vizitat Muzeul Militar Central.

Excursia aceasta permite o serie de concluzii, atât pozitive, cit și negative.

Ca fapt pozitiv trebuie menționat modul admirabil în care s-au comportat elevii, deși în majoritate copii sub 11 ani, apoi modul în care cei doi profesori, Sava și Sebea au condus copiii, cu înțelegere, dar și cu autoritate, așa că nu s-a manifestat nici un fel de ieșire obraznică sau cit de cit lipsită de respect; datorită prezenței utile a profesorilor în mijlocul elevilor, programul, destul de încărcat, s-a desfășurat în cele mai bune condițiuni.

Ca parte negativă remarc, în primul rând, componența grupului: elevi de vîrste deosebite, între 7

și 14 ani, primii abia descifrînd slovele, ultimii pregătindu-se pentru liceu.

Pentru un asemenea grup, desigur că trei muzee într-o zi este

mult prea mult, mai ales cînd aceste muzee — în special cel de Istorie a Partidului și cel Militar — presupun o serioasă bază de cultură istorică. Deci întocmirea programului consider că a fost o a doua parte negativă a excursiei.

Concluziile acestei excursii? Gruparea copiilor într-o excursie ar trebui făcută pe criterii de vîrstă și cunoștințe la o diferență de maximum doi ani. Programul de vizitare trebuie să fie ales, în funcție de pregătirea școlară, care creează premisele firești de receptivitate.

Mircea DUMITRESCU
ghid O.N.T.

EXPLICAȚII

Sînt dator cu o explicație mamei mele

„Tata mormăia ca de obicei în capul mesei, scuipînd bucăți mari de fum printre dinți. Actualul meu

„Tată. Mama despăturise, peste desert, ziarul ud, în care fusese împachetată brînză și citea cu glas tare din el. Citea cu glas tare pentru că eu eram destul de mic ca să mă prefac că nu înțeleg. Citea „Decretul”, și eu îmi spuneam că o asemenea chestie în secolul XVII

nu s-ar fi citit la masă. Din cînd în cînd, mama se oprea și sublinia: „Ei vezi, vezi!” Tata își punea ochelarii și vedea, apoi iar nu mai vedea. La sfîrșit au împăturit ziarul, și mamei i-au sticlit ochii: „Bine le-a făcut! Iată un lucru cumsecade; prea se depravaseră nerușinatele...”

Cum adică „nerușinatele”? Simțeam că fusese vizată oarecum, firește nu prea mult, și generația mea.

Mi-e frică de palma grea a tatălui meu, dar ieșind tot am trîntit ușa.

Sînt datoare cu o explicație fiului meu

„Eram învățătoare într-un sătuc din nordul Moldovei. M-am măritat. Am venit în Botoșani; îmi doream un copil. Aveam douăzeci de ani și puteam să-l am. Deși țineam mult la soțul meu nu m-am supus sfatului său insistend de a mă opri la timp. Doream un copil pe care credeam că-l va iubi și el

după ce-l voi avea; sau cel puțin că se va obișnui cu el. După ce te-am avut, tatăl tău a început să bea. Ar fi făcut orice ca să nu te mai audă. Atunci ne-am despărțit. Am acceptat să spună orice: că te-am avut cu altul, că-i eram necredincioasă, știam că mare lucru tot nu mai puteam cîștiga din dragostea lui de odinioară. O, nici vorbă! Am plecat la Arad cu o plapumă în spate și cu tine în brațe. Era iarnă, era frig, îmi degearau mîinile și simțeam că-mi aluneci printre ele, că te pierd! Cum, să te pierd? Te strîngeam nebuună lîngă mine. La Arad te-am dat la o creșă. După doi ani (ții minte:

au fost anii în care un cîine mare și negru, cîinele portarului, îți smulgea brăduții pe care-i sădeai în nisip), am venit în București. Era pe vremea crizei de locuințe. Stăteam împreună cu citeva colege în cameră. Și noaptea, cînd plîngeai, te duceam în baie și tremuram amîndoi de frig. În cameră nîngea, și mîncam împreună cu celelalte — bomboane de zăpadă. Eram toate tinere. Dar numai eu aveam un copil, numai eu avusesem curajul să am un copil. Restul poate ți-l amintești singur”

Tudor VASILIU
București

PROCEDEE CARE LASĂ URME

În activitatea pe care o desfășor am avut adeseori prilejul să cunosc părinți cu concepții cel puțin stranie despre felul cum se poate face educație, despre țelurile ei, despre exigențele și dragostea părintească față de cel mic. Unii vor, de exemplu, ca odrasla lor să fie în viață o persoană „descurcarea”. Pînă aici nimic greșit. Părinții aceștia însă, creează climatul „propice” unei astfel de dezvoltări, încuviințîndu-le brutalitățile, fiind ei înșiși certați cu normele conviețuirii pașnice. Și așa, fără să-și dea seama, ei pregătesc de fapt începutul unui viitor huligan. Niște fapte semnificative.

La tribunalul popular al orașului Cluj a fost judecat un proces între două mame. Copiii lor s-au luat la bătaie de la o joacă. Din această pricină, cele două mame s-au luat și ele la ceartă și apoi la bătaie. Scandalul încă mai continua cînd copiii lor și uitaseră de bătaie și-și reluasă joaca!

Unul din copii era un mare bătăuș, spaima copiilor. Indisciplinat la lecție, obraznic cu profesorii, avea o purtare huliganică pe stradă. De vîină era, în primul rînd mama, pe care nu o jena deloc o astfel de comportare. Ba dimpotrivă. Cînd o prietenă i-a spus să ia măsuri deoarece fiul ei este bătăuș și că obișnuiește să injure, mama i-a replicat: „lasă-băta și să injure, să vadă lumea că-l descurcăreț”. Și aceasta în auzul copilului!

Îngăduința a mers mult mai departe. Cînd copilul avea nevoie de un calet, și-l lua din ghiozdanele colegilor sau de la alți elevi, și li schimba doar eticheta. Cînd avea nevoie de vreun stilou sau de alte obiecte școlare, proceda la fel. Deși copilul aducea mereu lucruri străine acasă, mama nu întreba niciodată de unde și cum și le procură, fiind mulțumită că se descurcă singur și că nu-i cerea bani. Pentru ea nu era o problemă nici felul cum își petrecea copilul timpul liber, nici relațiile lui de prietenie, fiind satisfăcută că odrasla ei făcea față de bine de rău sarcinilor școlare.

Așa că nu după mult, copilul a căzut sub influența unor elemente descompuse, care l-au atras în fel de fel de rele. Constatîndu-se că acest copil se afla într-o stare de decădere morală și că mama sa nu prezenta garanții suficiente pentru educarea minorului, s-a dispus internarea lui într-un institut de reeducare morală.

Alți părinți tratează drept copilării niște fapte care ar trebui să le dea foarte serios de gîndit. Așa au fost părinții elevilor B.I. și R.A. din Cluj. Nefiind supravegheați de familie copiii aceștia au căzut sub influența unor tineri înrăiți și s-au dedat la furturi; o dată au furat chiar din laboratorul școlii!

Părinții lor cîștigau destul de bine, așa încît aveau cele necesare traiului. De ce apucaseră totuși pe acest drum? Răspunsul l-am găsit în atitudinea părinților. Cînd li s-a adus la cunoștință isprăvile fiilor lor, ei nu au fost deloc șocați; socoteau astfel de fapte — care se concretizau în obiecte furate în valoare de mii de lei — simple copilării!

Uneori îngăduința față de copil întrece orice măsură. Și atunci educația se soldează cu eșecuri jalnice. Iată, de exemplu, pe mama elevii A.P. foarte „întelegătoare” și îngăduitoare cu fiica ei. La început — cu știrea mamei, simple absente de la școală, fără o justificare serioasă. Apoi, cu îngăduința mamei, fata a început să-și petreacă serile pînă la ore tîrzii, prin localuri, cu diferiți tineri. După ce a prins gustul petrecerilor, eleva mergea tot mai rar la școală.

Dar, vai! a început și să nu mai asculte de mamă. De la un timp fata nici n-a mai dat pe la școală și a început să ducă o viață imorală și nedemnă. Și minora aceasta, aflîndu-se într-o stare de decădere morală, mama ei neprezentînd garanții suficiente pentru buna ei educare, a fost internată într-un institut de reeducare.

Dar și severitatea excesivă, bătaia, lipsa de încredere și neînțelegerea dorințelor copilului pot împinge pe căi greșite.

„Am fugit de acasă și de la ore, deoarece n-am găsit înțelegere nici la părinți, nici la profesori”, a mărturisit un elev atunci cînd a fost întrebat de ce vagabondează. Cum de a ajuns să ocolească familia și școala? Elevul nu era bun la

carte, nu putea face față cerințelor. Dar în loc să fie ajutat cu răbdare și respect pentru ființa lui, educatorii își manifestau în fel și chip impaciența în fața lui. Tatăl, de exemplu, îl ajuta... bătîndu-l cu cureaua. Mama, ca orice femeie mai blajină, sărea în apărarea copilului. Atunci era lovită și ea. Copilul a început să-i fie frică de tată. De aceea cînd lua o notă proastă nu mai dădea pe acasă; vagabonda prin oraș cîte 2-3 zile, dormind prin grajduri și trăind din cerșit sau din furt.

Discutîndu-se cu părinții, tatăl și-a recunoscut vina luîndu-și obligația să-și apropie copilul, să nu mai întrebunțeze bătaia ca mijloc de pedepsire, să-l ajute la învățătură cu calm și înțelegere (mai ales că este intelectual și are posibilitatea să-l ajute substanțial în această privință). Totodată profesorii au hotărît să manifeste mai multă căldură și înțelegere față de copil, astfel încît să-l recîștige încrederea.

Rezultatele scontate nu au întîrziat. Copilul a început să vină la școală regulat, cu lecțiile învățate, să obțină note bune, a început să fie disciplinat.

Și cînd te gîndești că toate aceste necazuri, care lasă urme adînci în viața omului, puteau fi evitate dacă părinții ar fi fost receptivi la propaganda pedagogică pe care o fac școala, ziarul, radioul, dacă ar fi stat să judece atent țelurile educației și răspunderile educatorului!

Vasile SABĂU

Judecător la Tribunalul regional Cluj

CAMPING CU ELEVII

Un grup de cadre didactice din Focșani: „Vă rugăm să ne dați lămuriri în legătură cu organizarea campingului“.

Am invitat pe prof. Fl. Frazzei să vă dea explicațiile necesare.

„Drumeția fără cabane este o formă de turism practică în ultimii ani și la noi. Parcurgerea unui traseu turistic în condiții de camping este foarte apreciată de elevi și cadrele didactice, deoarece permite vizitarea locurilor mai puțin umblate, care ascund frumuseți incomparabile. În plus absența cabanelor și depărtarea de așezările omenești impun o viață de tabără anume — cu mult mai plăcută decât aceea oferită de excursiile realizate în condițiile confortului modern de la cabane. Elevii, puși în situația să se gospodărească singuri, își însușesc cu plăcere și pe nesimțite deprinderi practice cu aplicație în viața de toate zilele ca: spartul lemnelor, aprinsul focului, prepararea alimentelor, spălătul vaselor, circipitul etc.

Colectivul optim cu care se poate organiza acest fel de excursii este de 30 de elevi, însoțiți de doi profesori. El va fi împărțit în grupe de câte patru elevi (cât este capacitatea unui cort).

La plecarea în excursie profesorii vor distribui elevilor materialele pe care trebuie să le transporte fiecare, pe lângă echipamentul personal. Cortul (cel mai indicat este cel de tip „canadian“ care seamănă cu un acoperiș de casă), împreună cu accesoriile (montanți, picheți, țaruși etc.) va fi transportat de un singur elev. Celorlalți membri ai grupeii li se va repartiza, în proporții egale, restul de încălzire — alimente, pături sau, și mai bine, saci de dormit. (Pături se vor lua câte 6 de fiecare grupă: o pătură de fiecare persoană și în plus — una pentru a se așterne în cort și alta să-i învelească pe toți).

Fiecare grupă va aduce în excursie câte o lanternă electrică și fiecare elev va avea un bidon pentru apă, o cană și o farfurie din aluminiu, precum și o cuțit și o furculiță. Întregului colectiv i se vor afecta două-trei toporiști pentru spart lemne, o găleată smălțuită pentru gătit, două lopeți cu coadă scurtă pentru săpat șanțuri și instalații sanitare. În plus, trusa sanitară și eventual un aparat de filmat de 16 mm.

Amplasarea taberei se va face în raport cu natura terenului, în general pe platforme ușor înclinate, pe care să nu se stringă apa provenită de la ploaie. Corturile se așează cu ușile spre vale. Dacă terenul permite, așezarea corturilor în cadrul taberei se va face în mod ordonat, fie în formă de semicerc, fie în formă de careu cu ușile spre interior. Cortul comandant (adică cel al profesorilor) se va afla în centru.

Când corturile sînt așezate ordonat, distanța dintre ele va fi

cît se poate mai mică, de multe ori țarușii unui cort servind și pentru legarea celui vecin. În cazul că terenul nu permite o astfel de aranjare (de exemplu, într-un culoar de pădure) distanța dintre corturi nu trebuie să depășească 3—4 metri, iar punctele cele mai depărtate ale taberei să nu întrecă 30 de metri. În porțiunea de sus a platformei se sapă un mic șanț pentru a opri apa de ploaie, care ar șiroi deasupra pantei. În caz de ploi prelungite și cu debit mare, se sapă șanțuri în jurul fiecărui cort. Pe locurile unde se va instala fiecare cort se aștern rămurele subțiri peste care se așează un strat de frunze mari (de exemplu, ferigă) sau paie. Foaia de sol (un adevărat covor al cortului) se fixează peste culcușul de frunze, cu ajutorul unor „picheți“ (adică niște bucăți de sîrmă groasă îndoită la capăt), care se înfig în pămînt cu mina. Montanții (adică niște bețe care formează scheletul de sprijin al cortului) se ancorează cu ajutorul sforilor. Fiecare montanț este compus din 2—3 segmenti demontabili, ceea ce ușurează transportul în rucsac. Segmentii se racordează, iar capătul de jos al montantului se așează pe un „picior“ din tablă pentru a nu se infunda în pămînt. Un capăt al sforii de ancorare se leagă de un inel al cortului de la nivelul montantului, iar celălalt capăt se prinde de țaruș. Țarușii se bat în pămînt cu o înclinare de 45° în partea opusă cortului, în așa fel încît sfoara de ancorare, împreună cu țarușul, să formeze un unghi de 90°. După ancorarea ambilor montanți, se întind și sforile laterale care sînt susținute tot de țaruși.

Excursiile cu corturi se numără printre cele mai puternice mijloace de cultivare a dragostei pentru turism, a pasiunii pentru frumusețile naturii patriei. Îndemnăm pe profesori și părinți să le folosească larg în zilele de vacanță ce vor veni.“

SE POATE ÎNLOCUI DRAGOSTEA PĂRINTEASCĂ?

Învățătoarea Zecheria Umeiran de la Școala generală nr. 4 Medgidia, în urma unei ședințe cu părinții, are — am zice — revelația rolului grav, plin de răspundere, pe care trebuie să-l îndeplinească în educarea copiilor — și ne relatează un caz, pe care îl vom rezuma:

În clasa 4-a, printre alți elevi ai Zecheriei Umeiran, se află și fetița Mihaela: „vioaie, drăguță, dezvoltată normal atât fizic cît și psihic. Cu ochi albaștri senini, energică, ascultătoare, uneori chiar supusă, se adaptează ușor la mediile diferite de viață, se simte bine în colectivul din care face parte. Participă cu plăcere și cu bune rezultate la activitatea organizației de pionieri. Nu de mult, la un concurs „debuturi“ a luat premiul I la recitări (...) Poate învăța foarte bine dar nu perseverează, datorită tocmai condițiilor din familie...“

Iată, rezumate, respectivele condiții: Mama elevei, salariată la un spital, a fost părăsită de soț. Mihaela, fetița — sfătuită și de școală — a făcut tot ce i-a stat în puteri (scrisori, felicitări de ziua onomastică, întâlniri la care s-a purtat frumos) ca să-l readucă acasă pe tatăl ei, Zadarnic. Acesta, salariat la Fabrica de ciment, a rămas neînduplecat și la vorba bună și la lacrimile și rugămintile fetei sale. Între timp, mama Mihaelei, tînără, „și-a găsit un nou tătuc“.

Acesta, după spusele Mihaelei: „O ia la plimbare pe mama, la film... eu sînt mulțumită cînd o văd pe mama fericită. Sînt mare și înțe-

leg (...) Tatăl meu, acesta (n.n. e vorba de cel nou) mi-a cumpărat recomier. Acum am camera mea. Dorm singură. Cîtesc, îmi fac lecțiile, sînt mare“.

Fetița comunică învățătoarei acest lucru prima oară, după ședința cu părinții la care mama Mihaelei a lipsit pe motiv că are o ședință la spital, dar în realitate ea a fost „la cinematograful cu noul tătuc“.

Vorbele Mihaelei îi dezvăluie învățătoarei o dramă pe care n-o cunoscuse. O simte pe eleva care i se destăinuie „ca o colegă, ca o prietenă“ — nefericită „ca pe un om ce trece prin greutăți mari, pe care trebuie să le învingă pe rînd“ și ne scrie: „Ce pot face pentru ea. Sînt gata să fac orice, dar sfătuiți-mă“.

Rugămintea voastră, Zecheria Umeiran, ne pune în grea încurcătură. În fond, e vorba de un copil din viața căruia lipsește dragostea de părinte. Or dragostea de părinte nu poate fi înlocuită cu nimic.

Mica dramă pe care ne-o relatați, din păcate, e departe de a fi singulară. Destule familii s-au destrămat cu ușurință. Sîntem de părere că, într-o familie, cînd apare copilul apare o nouă răspundere, căreia părinții trebuie să-i facă față chiar dincolo de sentimentele ce-i leagă reciproc.

general, cum e în cazul Mihaelei, mama e cea „sacrificată“. Tatăl pleacă — singur firește — și își poate cirpi viața la loc. Mama rămîne cu copilul, și de regulă, cu greu își poate refăce viața. Are totuși dreptul să și-o refacă, sau să încerce acest lucru. În acest caz, sacrificat e copilul. Fiindcă așa cum bine ne scrieți: „Mă întreb: dragostea de tată poate fi înlocuită cu o mobilă?“ Nu, nu poate fi nicicum înlocuită cu nimic altceva. Golul din sufletul Mihaelei nu va putea fi mobilat de nici o atenție „materială“, recomier, cameră separată, jucării etc. Și nici un alt fel de dragoste — cel puțin la vîrsta ei — nu va putea suplini dragostea de părinte. Dar de ce sînt lucruri sînt vinovați și răspund părinții Mihaelei. Ce-i de făcut? ne întrebați oarecum îngrijorată; însăși întrebarea dumneavoastră, Zacheria Umeiran, conține în ea răspunsul: Școala, pe care dumneavoastră o reprezentați, are datoria să intervină, în acest caz mai mult, poate, decît în cazul copiilor cu o viață familială normală, și în procesul educațional, nu numai în cel instructiv. Prietenia învățătoarei, integrarea Mihaelei în colectiv — printre altele, cum ea are aptitudini speciale, prin îndrumarea spre lectură, scris, recitări; colectivul școlar, educatorii, organizația de pionieri, fără a suplini în totul lipsa afecțiunii paterne, pot lecuși și „mobila“ golul sufletesc al Mihaelei.

De altfel înșivă remarcăți: „Tratarea individuală a elevului, iată una din principalele sarcini ale muncii pedagogice. Cunoașterea individuală a elevilor rămîne o modalitate de rezolvare concretă a problemei educative“. Cu asemenea principii sîntem conșinși că veți găsi multe alte mijloace pentru ca Mihaela să se simtă, în școală, ca într-o familie.

REDACȚIA

N. TONITZA

Portret de fetiță.

La masă ne aşezăm pe locul indicat de gazdă, ferindu-ne de a exprima preferinţă pentru cutare sau cutare vecinătate. Coatele nu se pun pe masă. Nici nu se stînjinesc cu ele vecinii. Cuţitul se ţine în mîna dreaptă. Dorind o felie de piine, sau solniţa, nu ne vom întinde peste masă. Nici nu vom gesticula prin faţa vecinilor, ci ne vom adresa cuiva care ajunge la ele fără a fi nevoit să se întindă.

Piinea se ia cu furculiţa anume aflată în coşul de piine, sau cu furculiţa proprie, dacă nu există una anume. Dar fără a se atinge, în această a doua ipoteză, alte felii, decît cea pe care am ales-o cu... ochii. Cel ce începe să caute prin coşul de piine după o felie mai pe placul lui dă dovada unei pronunţate lipse de bun-simţ. La fel cel care, solicitat fiind de unul dintre comenseni, în loc să-i întindă coşul cu piine, îi întinde o felie infiptă în propria-i furculiţă. Sau chiar i-o întinde cu mîna.

Ne servim cu sare luînd-o din solniţă cu vîrfurile cuţitului şi nu întingînd în ea bucaţa din care am muşcat!

Piinea se mîncă rupînd în felie atîta cît băgăm o dată în gură. Nu muşcăm din ea!

Tacimurile adeseori ne pot pune în mare încurcatură. Cum le folosim, ţinînd seama de felurile variate ale unei mese? Aşa, de pildă, nu vom folosi furculiţa de peşte pentru friptură şi invers. Dacă nu le cunoaştem întrebuiţarea, aşteptăm exemplul celor din jur.

Din bucată de carne, din farfurie, tăiem numai cît putem lua dintr-o dată în gură. Cine

SFATURI DE COMPORTARE ÎN SOCIETATE

III. La masă

şi mărunţeşte mai întîi carnea spre a o putea consuma apoi mai comod, ţinînd furculiţa în mîna dreaptă, dă dovadă de lipsă de educaţie.

Ridicînd paharul în care ni s-a turnat, sau ne-am turnat băutura, vom ciocni cu cei doi vecini. Sau, dacă lăşimea mesei permite, şi cu una sau două dintre persoanele dimpotrivă. Dar nu vom insista şi nu ne vom apleca peste toată masa pentru a ciocni cu fiecare conviv. Cu persoanele ale căror pahare nu le-am ajuns decît ridicîndu-se, sau chiar colindînd prin prejurul mesei, vom ciocni doar simbolic, ridicînd adică paharul înspre ele. Paharul se ţine cu toate degetele ţinîndu-l doar, cu două, risîti să... dai cîntea pe ruşine. Depărtînd ostentativ degetul cel mic de pahar nu se cheamă cituşi de puţin că ai făcut un gest elegant, dimpotrivă.

Supă sau ciorba se mîncă fără a sorbi. Mestecaţi bucatele cu gura închisă. Nu vorbiţi cu gura plină!

După masă, este îngăduit o sumară toaletă a danturii, executată cu o scobitoare. Dar atît şi nimic mai mult! A-ţi acoperi gura cu cealaltă mîna şi a te scobi apoi la infinit nu faci decît să atragi atenţia asupra unei operaţiuni care trebuie făcută cît mai discret.

Înfruptîndu-te din bucatele gazdei se cuvine să le lauzi. Chiar dacă acelea ar fi aduse de la bucatărie de bloc. Cel ce, laudîndu-le formal, face totuşi aluzii la bucate încă şi mai bine preparate („Ehei! făcea mama nişte sarmăluţe“!), comite cea mai gravă necuviinţă.

Ştînd la masă eşti dator să dai aceeaşi atenţie ambilor vecini. Nu să te întorci spre unul oferindu-i celui altul doar spatele.

Nu se cuvine să aprinzi ţigara înainte ca toată lumea să fi terminat masa, decît dacă amfitrionul, sau persoana care prezidează masa, a făcut ea însăşi acest lucru. Chibritul întrebuitat, scrumul şi mucusul de ţigară se pun în scrumieră. Nu în farfuriile din care s-a mîncat. Decît să faci acest lucru e preferabil să te ridici şi să cauţi o scrumieră. Chiar fără nici o nădejde de-a găsi vreuna: gazda va observa încurcătura în care te-a pus, prin neglijenţa ei, şi se va grăbi să o repare.

În fine, împrejurări deosebite sau obiceiurile casei în care eşti învitat pot reclama comportări pe care nu le putem prevedea. În asemenea cazuri, bunul simţ, spiritul de observaţie, buna cuviinţă sînt sfătuitorii cei mai buni.

Nic. A. STRĂVOIU

Discuri pentru cei mici

Sărbătorirea „Zilei copilului“ ne îndeamnă să întreprindem un succint tur de orizont în domeniul discurilor de diferite genuri, destinate celor mici.

În mod firesc, cînd este vorba de copii, ne gîndim în primul rînd la basme şi povestiri. Cercetînd cataloagele casei noastre de discuri, constatăm că a existat — şi există în mod curent — un „sortiment“ destul de variat în această direcţie. Principalii autori de basme din literatura română (Creangă, Ispirescu, Delavrancea, Argezi, Vladimir Colîn, Pancu-Iaşi etc.) şi universală (Fraţii Grimm, Collodi, Perrault, Wilde etc.) sînt reprezentaţi cu o seamă de lucrări din cele mai caracteristice pentru opera lor.

Unele din discurile de basme — cum sînt „Scufiţa roşie“, „Punguţa cu doi bani“, „Capra cu trei iezi“, „Păcălîi de vulpe“ — au apărut în mape deosebit de atractive, la a căror deschidere răsar figuri în relief închipuînd personajele basmului, proiectate pe fundalul unui decor adecvat. A fost editat pe disc şi un mînuşchi de fabule (La Fontaine, Krilov, Grigore Alexandrescu, Argezi, Breslaşu) în lectură bogată în sensuri expresive a unor actori ca Radu Beligan, Silvia Chicoş, Ion Lucian. În pregătire se află un disc dedicat năzdrăvăniilor lui Păcălă, aşa cum le-a repovestit, cu simţul său specific al umorului, Tudor Muşatescu.

Tot celor mici le sînt dedicate însă şi altele de discuri, în care povestitorul cedează locul compozitorului, iar interpretii — actori, interpretii — cîntăreţi sau instrumentişti. Referindu-ne aşadar la domeniul muzicii pentru copii, vom constata că există cîteva discuri cu ajutorul cărora pot fi ascultate piese din repertoriul special destinat preşcolariilor în execuţia unor formaţii cum sînt corul de copii al Radioteleviziunii sau corurile unor şcoli medii de muzică. O utilitate indiscutabilă pentru crearea unei baze de cunoştinţe muzicale elementare prezintă discul conceput de profesoara Maria Cernovodeanu, în care povestirea unui basm clasic — „Frumoasa din pă-

durea adormită“ — este imbinată cu exemple din muzica baletului cu acelaşi titlu de Ceaikovski, urmărindu-se prezentarea diferitelor instrumente ale orchestrei simfonice. Pentru copiii aflaţi în primii ani de şcoală au fost editate discuri cuprinzînd piese din programa analitică de muzică a claselor respective. În categoria muzicii pentru copii se înscrie şi discul pe care se află înregistrate cîteva din cîntecele popularelor echipaj Val-Virtej, binecunoscute din emisiunile televiziunii noastre.

Nu încapem însă îndoielă că în sectorul muzicii pentru copii mai este mult de făcut, pentru a satisface cerinţele justificate ale educatorilor şi chiar ale copiilor înşişi. Din bogatul repertoriu al acestei muzici trebuie selecţionate încă numeroase piese, care se cer a fi editate pe disc după o prealabilă consultare cu cadrele didactice specializate în educarea copiilor de diferite vârste. Se va putea astfel pune la dispoziţia grădiniţelor şi a şcolilor generale de 8 ani o listă mai substanţială de piese, din care fiecare profesor să-şi poată alege lucrările potrivite pentru colectivul său. Audiate în grup, aceste piese pot servi drept model de interpretare formaţiilor corale înjghebate în diferitele clase. Evident, discurile trebuie în aşa fel concepute, încît fiecare să se adreseze unei anumite categorii de vîrstă ţinînd seama de capacitatea corespunzătoare de înţelegere şi de redare a melodiilor respective.

Adoptarea de către casa noastră de discuri a unui plan lărgit de editări de muzică pentru copii este însă condiţionată de folosirea cît mai intensă a discurilor apărute. Or, şi în această direcţie mai este mult de făcut, avînd în vedere că prea puţini educatori utilizează discul în practica activităţii lor. În măsura în care atît producătorii, cît şi consumatorii de discuri se vor ocupa mai intens de promovarea în rîndurile copiilor a acestui mijloc modern de răspîndire a artei, se va putea accelera ritmul de creştere a nivelului culturii muzicale a copiilor de astăzi, cheazăse a formării gustului estetic al publicului de mîine al sălilor noastre de concerte.

E. ELIAN

RECOMANDĂRI DE CĂRŢI PE VÎRSTE ŞCOLARE

Basme, versuri, romane.

7—10 ani

EUGENIA ADAM ROŞCA: La izvorul cu pietre albastre, 120 p., 6 lei. Ed. tineretului, 1967.

Basme originale în care autoarea dezbate subiecte pline de interes pentru micii cititori. Cel mai adesea elementele fantastice sînt împletite cu elementele reale. Desprinde din zilele noastre sau dintr-un trecut nu prea îndepărtat.

În „Povestea cu un negru şi un pui de leu“, ideea de bază este elogiarea libertăţii umane care nu poate fi înlocuită cu nici un fel de bogăţii sau onoruri.

În „Fata grofului şi fata lobagului“ înfruntarea dintre bine şi rău exprimă de fapt o realitate socială: fata săracului intră slugă la casa grofului şi este supusă unei crunte apăsări, dar frumuseţea ei fizică şi sufletească nu pot fi strîmte. Cu ajutorul haiducului Florea, ea va triumfa asupra duşmanilor.

„La izvorul cu pietre albastre“ e o feerie, un vis al unei fetiţe, soră bună cu Lizuca din „Dumbrava minunată“ de M. Sadoveanu, care iubeste natura şi ocretoştele animalele pîdurii. În basm sînt cuprinse mai multe întîmplări din viaţa viitoarelor care contribuie la sădirea în sufletul copiilor a spiritului de dreptate, a curajului, a dragostei faţă de frumuseţile naturii. Tratarea dintr-un unghi înedit a basmului „Albă ca zăpada“ oferă autoarei prilejul înălţării unui poem al prieteniei, al recunoştinţei.

ROZENA NEMCOVA: Virtutea de aur. În româneşte de: Otilia Cazimir, Liviu Stoescu şi Traian Ionescu-Nisocov, 233 p., 7,25 lei. Ed. tineretului, 1967.

Culegere de basme traduse din limba celălaltă în care copiii vor găsi, pe lângă unele variante ale cunoscutelor basme: „Cenuşăreasa“ („Cele trei surori“) sau „Fata cea isteată“ („Munteanca cea isteată“) şi altele mai puţin cunoscute, specifice folclorului celălalt. Întîmplările povestite, în care elementele reale se împletesc strîns cu cele fantastice, arată cum merite ca hărnicia, bunătaţea, isteţimea, curajul sînt răsplătite în cele din urmă. Povestile sînt scurte, atractive şi mai ales educative.

10—14 ani

DESPINA SADOVEANU: Căluţii năzdrăvani, 224 p., 5 lei. Ed. tineretului, 1967.

Pornind de la pretextul răsfoirii unui vechi album de familie, autoarea, fiica lui Mihail Sadoveanu, evocă scene din copilărie, revine figura tatălui, atmosfera familială. În acest sens este revelatoare scena în care Sadoveanu le citeşte copiilor săi din Creangă, amintirile legate de naşterea soriei mai mici, Profira, impresiile despre învăţătoare şi despre şcoală.

Cartea are valoare prin faptul că prezintă cu căldură aspecte şi date interesante din viaţa marelui prozator. De asemenea este preţioasă prin abilitatea cu care autoarea înregistrează specificul psihologiei copilului, reacţiile sale în relaţiile cu cei de aceeaşi vîrstă şi cu oamenii maturi.

14—17 ani

JULES VERNE: Castelul din Carpaţi. Cu o postfaţă de Vladimir Colîn, 180 p., 4,25 lei. Ed. tineretului, 1967.

Micul roman al lui Jules Verne, devenit celebru în întreaga lume, e cu atît mai valoros pentru noi cît prezintă personaje şi situaţii din ţara noastră şi anume din Valea Jiului. Eroii lui sînt români transilvăneni, cărora autorul le-a înţeles tragedia — asuprirea străină — şi cărora le prezice un viitor mai fericit.

Eroul principal, Radu Gorj, asemenea altor eroi din romanele lui Jules Verne luptă pentru libertate şi sacrifică totul pentru victorie, dar învins de împrejurări potrivnice devine un izolat. Eroii acestui roman, mîndri şi demni, sînt un simbol al intrinsecii luptătorului pentru independenţă.

KAREL CAPEK: Krakatit 368 p., 8,25 lei. Ed. tineretului, 1967. Savantul Prookp descoperă un explosiv („krakatit“) de o forţă uriaşă care ar putea să distrugă întreaga lume. El este hăituit fără întrerupere de cei care încearcă să folosească invenţia în scopuri distructive. Mînat în luptă de dragostea pentru oameni, el îşi va învinge propriile slăbiciuni omeneşti şi va ieşi victorios, reuşind să păstreze pentru sine secretul descoperirii. În final, îl vedem preocupat de folosirea cunoştinţelor sale în vederea usurării vieţii, a năucii oamenilor.

În acest roman Capek anticipează cu mai bine de două decenii descoperirea bombelor atomice şi en hidrogen, precum şi problemele pe care le pune energia atomică în faţa omenirii.

Roman cu acţiune palpitantă, deosebit de atractivă, nu lipsit în acelaşi timp de valoare educativă.

HORIA MATEI: Măiaşii, 206 p., 6 lei. Ed. tineretului, 1967.

Apărută în colecţia „Oameni şi locuri“, interesanta monografie despre civilizaţia măiaşilor descrie condiţiile istorice şi naturale în care s-a dezvoltat această populaţie, modul de viaţă, preocupările şi obiceiurile măiaşilor, religia, arta şi ştiinţa lor.

Scrisă într-un limbaj accesibil şi antrenant, însoţită de ilustraţii şi fotografii sugestive, cartea răspunde cu succes interesului elevilor de a cunoaşte locuri şi civilizaţii îndepărtate.

ION BARBU: După melei. Ilustraţii şi copertă Sabin. Bălaşa, 44 p., 2 lei, Ed. tineretului, 1967.

Poemul „După melei“ exprimă viziunea proaspătă a copilului asupra vieţii, bucuria ieşirii în natură după o iarnă lungă, dar şi tristetea, regretul pentru moartea unui melc, provocată de copil fără voie. La descîntecul „mele, melc, eudobele...“ un melc se lasă înşelat înşelînd din cochilia prea devreme, căci gerul îl surprinde la începutul unei primăveri înşelătoare şi îl ucide. Lectura atentă a poemului însoţită de o uşoară îndrumare din partea părinţilor, constituie o admirabilă iniţiere a cititorului tînăr în lumea imaginilor esenţiale şi a versificaţiei muzicale specifice artei poetice moderne.

Zorina REGMAN

În Franța, examenul de bacalaureat a provocat în ultimii ani numeroase discuții. Aceasta se explică, în primul rând, prin faptul că numărul candidaților s-a mărit considerabil. Dacă acum zece ani, ei nu depășeau 85.000, în 1965 ajunseseră la 235.000. Creșterea numărului elevilor ajunși la bacalaureat nu se datorește doar elementului demografic, ci și unei școlarizări aflate în plină dezvoltare. În al doilea rând, numărul elevilor care n-au reușit să ia bacalaureatul este și el mai mare față de anii precedenți; ceea ce a determinat organele răspunzătoare să facă o atenție și foarte laborioasă analiză a structurii și organizării acestui examen.

O anchetă fulger, întreprinsă de serviciile Biroului universitar de statistică și de documentare școlară și profesională, — denumit pe scurt B.U.S. — în marile licee pariziene, a dus la următoarele concluzii: 10—12% dintre elevi abandonează liceul, după ce au eșuat o dată sau de mai multe ori la examenul probatoriu iar aproximativ 8% renunță să se mai prezinte la examen.

Dacă o bună parte dintre ei au capacitatea și posibilitatea să se încadreze în viața activă, o parte sînt amenințați să rămână dezarmați în fața vieții, strada chemîndu-i cu miile de tentații spre aventuri care i-ar putea face să eșueze între zidurile caselor de reeducare.

Situația acestor tineri, căzuți la examenul de bacalaureat, constituie o problemă importantă pe care Ministerul Educației Naționale caută să o rezolve. Printr-o decizie dată anul trecut, el a creat, alături de numeroase certificate de aptitudini profesionale existente, o nouă categorie de titluri, brevete de studii profesionale, care deschid noi și mari posibilități tinerilor care n-au reușit la examenul de bacalaureat. În primul rând, legiuitorul a urmărit să încurajeze pe elevii tineri și doțai să repare un eșec, adeseori accidental, prin repetarea clasei sau eventual prin corespondență — dacă au fost nevoiți să ia un serviciu provizoriu. Cît privește pe cei care, din cauză că nu și-au terminat studiile, întîmpină dificultăți pentru a obține o amîinare a încorporării militare, ei vor avea posibilitatea să-și prepare bacalaureatul în timpul serviciului militar. Datorită colaborării ofițerilor consilieri ai regimentelor și a Centrului național de Tele-învățămînt (C.N.T.E.), s-au și obținut rezultate încurajatoare la

● MERIDIANE ●

Ce fac tinerii francezi fără bacalaureat?

ultimele două sesiuni ale examenului de bacalaureat, ținute în 1966.

Tinerilor care au renunțat, cel puțin provizoriu, la obținerea diplomei de bacalaureat, li se oferă acum nenumărate posibilități de reorientare. Astfel, cei din secțiile științifice pot fi admiși, prin concurs, într-o școală de ingineri, fie în anul normal, fie în cel preparator. În aceste școli, ei pot căpăta o formație de tehnician sau de tehnician superior în diverse specialități, începînd cu desenul industrial, chimia, mecano-grafia, construcția etc. și terminînd cu electronica. Dacă această nouă calificare profesională se poate obține, în general, în școli particulare (unde taxele de școlarizare pot constitui un obstacol pentru unii dintre tineri), ei o pot căpăta și în institute ale unor organizații profesionale pentru adulți, unde cursurile sînt gratuite.

Cei care vor să se pregătească pentru carierele para-medicale și sociale au la dispoziția lor școli de masajekinesiterapie, de infirmieri și infirmiere, de asistenți și asistente sociale, de puericultură. Cunoștințele științifice necesare intrării în aceste școli fiind la nivelul bacalaureatului, s-a instituit un concurs de admitere. În acest domeniu de specializare, tinerii își pot rezolva problemele de ordin material prin burse de întreținere, acordate în schimb unui angajament de a servi organizația care a eliberat bursa.

Cei care se orientează spre sectoare economice, comerciale etc., pot dobîndi o pregătire corespunzătoare cu un profil apropiat de acela al școlilor superioare de comerț (școli ale Camerelor de comerț și industrie, școli comerciale de științe comerciale), fie în școli speciale

de tipul secretariat, contabilitate, reprezentanțe comerciale etc).

În sfîrșit, carierele juridice nu necesită neapărat reușita bacalaureatului. Pentru a urma studiile de obținere a diplomei de capacitate în drept, cursanții n-au nevoie de nici o diplomă prealabilă; același lucru se întîmplă cu școlile de notariat.

La capătul acestei prezentări asupra noii orientări a învățămîntului din Franța, e necesar să arătăm că majoritatea acestor instituții de învățămînt care primesc pe elevii căzuți la bacalaureat procedează la o verificare a cunoștințelor lor printr-un examen sau un concurs a căror dată se situează de obicei în iulie. Pentru reușita acestor examene se organizează, în timpul vacanțelor școlare, cursuri pregătitoare.

Același lucru se observă în domeniul profesiunilor legate de activitatea băncilor și a asigurărilor sociale, posibilitățile lor de adaptare deschizîndu-le în scurt timp drumul spre funcții de răspundere. O evoluție asemănătoare se observă și în domeniul funcțiilor publice, unde au loc numeroase concursuri de admitere, pentru care nu se cere decît certificatul de aptitudini profesionale. Tinerii care în afară de acest certificat stăpînesc și bogate cunoștințe de cultură generală, se pot pregăti și pentru un concurs care le dă posibilitatea să urce apoi toate treptele ierarhiei administrației de stat.

Aceste posibilități de progresiune ierarhică nu sînt apanajul exclusiv al funcțiilor publice; promovarea elementelor capabile este larg deschisă și în alte profesii. Astfel, centrele Promoției Sociale și ale Promoției Superioare a Muncii, concepute la început spre a compensa inegalitățile sociale, oferă și ele tinerilor care au suferit un eșec școlar, datorită lipsei de maturitate, nenumărate posibilități de a se recalifica în profesii mult căutate azi (conducător de lucrări, operator geometru-topograf, desenator de studii mecanice, de proiectări în beton armat, agenți tehnicieni, electrotehnicieni, tehnicieni electronicieni, tehnicieni fizicieni, chimiști etc.)

Paul B. MARIAN

● Poșta redacției ●

Tov. Calagiu Alexandru, Tulcea. Sub titlul „Pentru părinți”, formulați câteva sfaturi care sînt, fără îndoială, utile, dar spre dezamăgirea celor cărora le adresați, lipsite de atributul nouității. Sînt cunoscute, chiar dacă nu practice de către toți. Inedită ar putea fi — eventual și pe alocuri — cel mult frazarea, deși și aici sînt de observat unele asemănări cu tonul propriu consultațiilor de la „Sfatul medicului”.

Apoi, în finalul corespondenței, este sesizabilă și urma unei ușoare comprehensiuni a artificiosului și formalului în recomandările pe care le faceți relativ la „crearea atmosferei educative din familie”.

Scrieți-ne în continuare, dar nu sub forma de sentințe moral-educative.

Tov. GAL MARTIN, Deva. În cele două pagini de manuscris trimise redacției vă propunem să demonstrați părinților cit este de necesar să nu deroge, în activitatea lor educativă, de la principiul consecvenței. Enunțată chiar în titlul corespondenței tema ne-a atras atenția. Dar deși fiecare paragraf conține cite un adevăr (de altfel, cunoscut de părinți), modul de tratare și exprimare (un fel de sfaturi rostite „ex cathedra”) le constrînge să rămîna prizonierii expozeului „la general” și le văduvește de suflul persuasiv.

Sîntem convingți că, abordînd probleme de această natură și avertură, dar pe care să le dezbăteți în chip adecvat, și lor și profilului nostru, cititorii revistei vor avea prilejul să vă urmărească articolele în paginile ei.

L. ALIU, Orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej. Din păcate, nici despre „Mare păcat...” nu prea avem altceva nou să vă spunem; în general, considerațiile privind folioțelul anterlor (pe care vi le-am comunicat tot în acest loc) nu sînt încă infirmate nici de către cel de față.

Și o veste bună: am reținut elevii din recomandări; răzbate din ele un umor de bună calitate.

Vă așteptăm, în continuare, folioțele, scotînd că dacă veți fi mai zgîrcit cu spațiul pe care le așteptăm, veți fi mai darnic cu esența și mesajul lor.

Szin Eugen — Timișoara. E îmbucurător că avem cititori tineri ca Dr. — spuneți că sînteți student în anul doi la facultatea de Electrotehnică — care urmăresc cu atenție și seriozitate problemele educative discutate în revista noastră. Ne scrieți că: „Eu sînt încă prea tînăr pentru a-mi pune problema creșterii copiilor însă citind revista îmi dau seama cum ar trebui să fie un părinte ideal și în momentul în care am să ajung și eu tată știu cam ce poziție trebuie să iau în altitudinea mea față de copil”.

Cît privește dorința dumneavoastră de a citi în revista noastră articole legate de problema „cum trebuie să cîștigăm prietenia copilului” ea va fi fost satisfăcută prin apariția articolului „Educaatorul, un prieten mai mare” de Stela Predescu, apărut în nr-ul 4 (aprilie, 1967) al revistei noastre.

V. Ionescu, Iași: Ne scrieți despre modul defectuos în care școala Nr. 7 a organizat sesiunea de examene fără frecvență din ianuarie a.c. Credem că în urma obiecțiilor pe care, desigur, le-ați adus la cunoștința conducerei școlii, pe viitor nu se vor mai repeta asemenea scăpări astfel că vi se va da nu numai satisfacție, ci și prilejul de a vă bucura, după merit, de roadele muncii dvs.

În ce privește organizarea de meditații, pentru elevii de la seral și fără frecvență, vă recomandăm să vă adresați școlii sau altor foruri competente locale.

Corneliu Stănelulescu, economist planificator. Com. Talpa, raionul Videle. Am primit schița dvs. E scrisă sprinten, cu un anumit umor, dar păcătuiește prin aceea că e ostentativ moralizatoare. Nu sîntem nici noi de părere că unui tînăr, fie el elev zootehnist sau altceva, i-ar sta bine cu bărbușă sau mustață — și credem că școala e datoră să intervină, cînd asemenea specimene apar. Școala de altfel și intervine printre altele, cu morală: îi atrage atenția pentru nesocotința și îi explică de ce nu-i bine, civilizată, să porți bărbușă. Însă în arta literară nu se poate proceda așa. Demascarea „morală” într-o schiță trebuie să țină de launtrul caracterelor ce se înfruntă, altfel, oricît de hazlii ar fi replicile și unele situații (ca aceea că elevul e trimis de la școală acasă în sat la cooperativă agricolă și de aici înapoi la școală, cu scrisori al căror conținut nu-l cunoaște) ele rămîn exterioare acțiunii și par „lipite” — forțate.

Mai scrieți și trimiteți-ne lucrări, fie schițe, fie eventual micile articole sau note cu realități — educative — din comuna (G.A.S.-ul) la care lucrați.

COMENTARII

Redacția pentru copii și tineret a radiodifuziunii române a inițiat un concurs pentru copii, în cadrul emisiunii „Ineluș Învîrtecuș” cu titlul: „Meșterii de jucării”.

În toate regiunile țării, mîini îndemnatice de copii au trudit cu hărnicie în timpul lor liber, pentru a da trup de vis și materie imaginației lor vii, stîrnite de concurs.

Mănuși vechi, cutii de chibrituri, moșoare de ață, ambalaje de nylon, ghindă, cozi de linguri etc., s-au transformat în făpturi expresive și vii: ursuleți, zîne, pitici sau jucării, la care nu știi ce să admiri mai întii, ingeniozitatea sau măiestria; trenuri, rachete, fîntîni, case, mai ales case cu interiorul amenajat „de-a adevăratelea”.

Tradiții locale, de formă, de culoare, de materiale — pădurenii ciopliind lemnul, cei din cîmpie strălucind prin costume populare de-a dreptul uimitoare ca linie și podoabă, confecționate din stofă și hîrtie — și-au dat întîlnire în sala pregătită pentru expoziție, fiind o mărturie a continuității unui vechi artizanat și, în același timp, o garanție a frumosului în patria noastră.

Micii concurenți au avut de executat șase lucrări: patru pe teme date și două la alegere. Cei ce am avut privilegiul de a vedea expoziția, înaintea deschiderii

ei oficiale (1 iunie), am retrăit o clipă toată tensiunea emoțională a micilor concurenți și am înțeles plînsul copilului întîrziat care se ruga la poarta Radiodifuziunii să i se primească lucrările și să i se dea neapărat o hîrtie scrisă că le-a depus, altfel n-o să-l creadă Ineluș-Învîrtecuș. Emoțiile, ostentiv și în-grijorarea redacției emisiunii care își explica verbal — fără ajutorul imaginii — temele date pentru concurs, au fost din plin răsplătite atît de numărul mare al participanților, cît mai ales de calitatea jucăriilor trimise juriului.

Aplaudînd inițiativa Radiodifuziunii, invităm, alături de „Ineluș-Învîrtecuș” — marea păpușă simbol ce a prezidat concursul — cadrele didactice, în deosebi învățătoare și învățători, să sprijine redacția pentru copii și tineret a Radiodifuziunii. Copiii care participă cu interes la acest fel de concurs își apropie frumosul, învață să-l cunoască și în același timp să prețuiască cel mai scump bun al omului: munca.

Concursul inițiat, căruia îi dorim să nu fie ultimul, constituie un eficient mijloc deopotrivă distractiv și instructiv — educativ pentru folosirea timpului liber al copilului.

REPORTER

9. REGIUNEA GALAȚI

1.	Minist. Înv.	Galați	Lic. nr. 4	80	1.VII-30.VIII	nu
2.	"	Brăila	Lic. nr. 1	80	"	nu
3.	"	Brăila	Lic. nr. 4	80	"	nu
4.	"	Focșani	Lic. „Unirea”	50	"	nu
5.	"	Focșani	Lic. „A.I. Cuza”	50	"	nu
6.	"	Mărășești	Liceu	75	"	nu
7.	"	Panciu	Lic. „I. Slavici”	80	"	nu
8.	"	Tecuci	Lic. nr. 2	100	"	nu
9.	M.I. Metal.	Galați	Gr. șc. Comb. siderurgic Gh. Gh. Dej	100	1-30.VII	nu
10.	M.I. Alim.	Galați	Gr. șc. M.I.A.	100	15.VII-15.VIII	nu

10. REGIUNEA HUNEDOARA

1.	Min. Înv.	Alba Iulia	Liceul „Horia, Cloșca și Crișan”	180	1.VII-20.VIII	da
2.	"	Teiuș	Liceu	60	1.VII-25.VIII	nu
3.	"	Zlatna	"	60	"	nu
4.	"	Brad	"	80	"	nu
5.	"	Ilia	"	120	"	nu
6.	"	Hațeg	"	120	"	da
7.	"	Orăștie	"	200	"	da
8.	"	Sebeș	"	200	"	da
9.	"	Miercurea	"	60	"	nu
10.	"	Simeria	"	160	"	da
11.	"	Deva	Șc. gen. „Petofi Sandor”	200	"	nu
12.	"	Alba Iulia	Șc. prof. construc.	100	15.VII-25.VIII	da
13.	"	Hunedoara	Șc. gen. nr. 4	80	"	nu
14.	"	Hunedoara	Lic. nr. 1	130	"	nu
15.	M. Ind. Metal.	"	Gr. șc. Comb. siderurgic	100	1-31.VII	nu
16.	M. Minelor	Petroșeni	Gr. șc. minier	70	15.VII-25.VIII	nu
17.	"	Lupeni	"	200	1.VII-1.IX	nu
18.	"	Zlatna	"	60	15.VII-1.IX	nu
19.	M.I.C.M.	Cugir	Gr. șc. Uz. mec.	50	15.VII-15.VIII	nu
20.	"	Simeria	Gr. șc. A.R.M.R.	50	"	nu

11. REGIUNEA IAȘI

1.	Min. Înv.	Iași	Lic. pedagog.	150	1.VII-30.VIII	nu
2.	"	Iași	Lic. nr. 2	150	"	nu
3.	"	Bîrlad	Lic. nr. 1	200	"	nu
4.	"	Iași	Șc. prof.	150	1.VII-1.IX	da
5.	"	Huși	Liceu	50	"	nu
6.	"	Pașcani	"	50	"	nu
7.	Min. C. Ferate	Iași	Șc. pr. M.C.F.	70	15.VII-15.VIII	nu
8.	M.I.C.M.	Bîrlad	Șc. pr. F.R.	100	"	nu
9.	C.S. Agric.	Podul Iloaiei.	Lic. agric.	80	"	nu

12. REGIUNEA MARAMUREȘ

1.	Min. Înv.	Vișeu	Liceu	50	1.VII-30.VII	da
2.	"	Baia Mare	Lic. nr. 1	80	1.VII-15.VIII	da
4.	"	Sighetul Marmației	Lic. nr. 1	100	"	da
5.	"	Carei	Liceu	150	"	da
6.	"	Satu Mare	Șc. prof. de meserii	120	"	da

13. REGIUNEA MUREȘ AUTONOMĂ MAGHIARĂ

1.	Min. Înv.	Tg. Mureș	Lic. „Unirea”	100	1.VII-30.VII	da
2.	"	Sovata	Șc. gen.	50	"	nu
3.	"	Ditrău	Lic. nr. 1	60	"	nu
4.	"	Gheorghieni Toplița	Șc. prof. a sf. reg.	100	"	da
5.	"	Borsec	Șc. gen.	100	"	nu
6.	"	Gheorghieni	"	50	"	nu
7.	"	M. Ciuc	Liceu	150	1.VII-30.VIII	da
8.	"	Reghin	Lic. nr. 1	130	"	nu
9.	"	Tg. Mureș	Șc. prof. sfat	60	15.VII-30.VIII	da
10.	Min. Înv.	Sovata	Liceu	50	1.VII-30.VIII	nu
11.	"	Gheorghieni	Șc. gen. nr. 2	50	"	nu
12.	"	Odorhei	Lic. „Dr. Petru Groza”	100	"	nu
13.	M. Com. Int.	Tg. Mureș	Gr. șc. comercial	50	15.VII-15.VIII	nu
14.	C.S. agric.	Odorhei	Gr. șc. agric.	100	1.VII-1.IX	da

14. REGIUNEA OLTENIA

1.	Min. Înv.	Craiova	Șc. surdomuți	200	1.VII-30.VIII	da
2.	"	Tg. Jiu	Lic. nr. 2	150	"	da
3.	"	Tr. Severin	Lic. nr. 1	150	"	nu

4.	"	Calafat	Liceu	80	15.VII-15.VIII	nu
5.	"	Corabia	Liceu	80	"	nu
6.	"	Craiova	Lic. nr. 1	150	1.VII-31.VIII	nu
7.	Min. C. Ferate	Craiova	Gr. șc. C.F.	70	15.VII-15.VIII	nu
8.	M.C. Int.	Craiova	Gr. șc. comerc.	50	"	nu
9.	M.I. Alim.	Craiova	M.I.A.	100	"	nu
10.	M.I.C.M.	Craiova	Șc. pr. „7. Nov.”	50	"	nu
11.	"	T. Severin	Șc. pr. Uz. mec.	50	"	nu

15. REGIUNEA SUCEAVA

1.	Min. Înv.	Cîmpulung Moldovenesc	Lic. „Dragoș Vodă”	100	1.VII-31.VIII	da
2.	"	Săveni	Liceu	60	"	da
3.	"	Botoșani	Lic. nr. 1	80	"	da
4.	"	Dorohoi	Lic. nr. 1	100	"	nu
5.	"	Fălticeni	Lic. nr. 2	80	"	nu
6.	"	Gura Humor	Liceu	80	"	da
7.	Min. Înv.	Rădăuți	Lic. nr. 1	140	1.VII-31.VIII	nu
8.	"	Suceava	Lic. pedagog.	200	"	da
9.	"	Vatra Dornei	Liceu	80	"	da
10.	M.C. Int.	Botoșani	Gr. șc. comerc.	50	15.VII-15.VIII	nu
11.	M. Minelor	Liveni	Șc. prof. mine	100	1.VII-15.VIII	nu

ORAȘ CONSTANȚA

1.	Minist. Înv.	Constanța	Lic. pedagog.	300	5.VII-10.VIII	nu
2.	"	"	Șc. gen. nr. 4	230	1.VII-15.VIII	nu
3.	"	"	" nr. 5	240	"	nu
4.	"	"	" nr. 1	230	"	nu

ORAȘ BUCUREȘTI

1.	Min. Înv.	Rn. 30 Dec.	Șc. gen. 17	250	1.VII-31.VII	da
2.	"	"	Șc. spec. nr. 1	190	1.VIII-31.VIII	da
3.	"	Rn. 1 Mai	Lic. „Zoia Kosmodemi-anskaia”	270	"	da
4.	"	Rn. 23 Aug.	Șc. gen. nr. 64	175	15.VII-31.VII	da
5.	"	"	Lic. „M. Vi-teazul”	185	"	da
6.	"	"	Lic. nr. 15	170	15.VII-31.VII	da
7.	"	"	Lic. nr. 14	190	1.VII-31.VII	da
8.	"	"	Șc. sp. nr. 4	80	1.VIII-31.VIII	nu
9.	"	Rn. T. Vla-dimirescu	Lic. „Matei Basarab”	150	1.VII-31.VII	da
10.	"	"	Șc. gen. 70	55	1.VIII-31.VIII	da
11.	"	"	Șc. gen. 73	65	"	da
12.	Min. Înv.	Rn. N. Băl-cescu	Lic. „Gh. Șincai”	90	16.VII-31.VII	da
13.	"	"	Lic. „Ion Creangă”	55	1.VIII-31.VIII	da
14.	"	Rn. Lenin	Șc. gen. 150	75	1.VII-31.VII	da
15.	"	"	Șc. gen. 128	70	1.VIII-31.VIII	da
16.	"	Rn. 16 Feb.	Lic. „N. Băl-cescu”	70	"	da
17.	"	Rn. Grivița Roșie	Șc. gen. nr. 182	80	1.VII-31.VII	nu
18.	M.C. Ferate	Or. Bucu-rești	Șc. prof. C.F.	70	1.VII-1.VIII	nu
19.	M. Ind. Alim.	Or. Bucu-rești	Gr. școl. MIA	100	15.VII-15.VIII	nu
20.	M.I.C.M.	Or. Bucu-rești	Gr. șc. Vulcan	100	15.VII-15.VIII	nu
21.	"	Or. Bucu-rești	Șc. pr. Se-mănătoarea	50	"	nu
22.	"	Or. Bucu-rești	Șc. pr. Timpuri Noi	100	"	nu
23.	Min. Înv.	Or. Bucu-rești	Gr. șc. M.I.	150	"	nu

18. REGIUNEA PLOIEȘTI

1.	Min. Înv.	Azuga	Șc. gen.	60	1.VII-30.VIII	nu
2.	"	Sinaia	Șc. gen. Izvor	80	"	nu
3.	"	Cîmpina	Lic. nr. 1	100	1.VII-25.VIII	da
4.	"	"	Lic. nr. 2	40	1.VIII-25.VIII	da
5.	"	Bușteni	Șc. gen. 1	80	1.VII-30.VIII	nu
6.	"	Pucioasa	Liceu	40	"	da
7.	"	Tîrgoviște	Lic. nr. 1	80	1.VII-25.VIII	da
8.	"	Vălenii de Munte	Liceu	80	1.VII-25.VIII	da
9.	"	Buzău	Lic. nr. 1	120	"	da
10.	Min. Înv.	Buzău	Lic. pedagog.	120	15.VII-25.VIII	da
11.	"	R. Sărat	Lic. nr. 1	40	1.VIII-25.VIII	nu
12.	"	Mîneciu-Ungureni	Liceu	60	1.VII-25.VII	nu
13.	"	Ploiești	Lic. nr. 1	200	1.VII-25.VIII	da
14.	M. Ind. Chim.	Bușteni	Gr. șc. chim.	150	1-30.VII	da
15.	M.I.C.M.	Sinaia	Gr. șc. Uz. met.	50	15.VII-15.VIII	nu
16.	"	Tîrgoviște	Gr. șc. U.U.P.	100	"	nu
17.	C.S. Agric.	Nucet	Gr. șc. agric.	100	1.VII-1.IX	da

MUZELE DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

1. REGIUNEA ARGES

1. Muzeul regional Pitești, Bd. R.S.R. nr. 66
2. Muzeul din Golești Com. Golești, rn. Pitești
3. Muzeul din C. Lung Muscel Str. Republicii, nr. 5
4. Muzeul din Rm. Vlcea cu Filiala Anton Pann Str. Ștefan Gheorghiu, nr. 35
5. Muzeul din Slatina Str. Ionașcu nr. 81
6. Muzeul din C. de Argeș Str. Negru Vodă, nr. 2
7. Muzeul Culele din Măldărești, Com. Măldărești, rn. Horezu

2. REGIUNEA BACĂU

1. Muzeul regional Bacău, str. Mărășești, nr. 42
2. Muzeul din Piatra Neamț, Piața Libertății 1
3. Muzeul de istorie din Roman, Str. Cuza Vodă, 33
4. Muzeul de șt. naturii, din Roman, Str. Proletariatului, 4
5. Muzeul din Tg. Neamț, Str. V.I. Lenin, 173
6. Muzeul din or. Gh. Gheorg. Dej, Bd. Republicii, 4
7. Muzeul din Bicaz str. Barajului 1
8. Muzeul din Casa memorială I. Creangă Humulești Com. Humulești rn. Tg. Neamț
9. Muzeul „C. Hogaș” din P. Neamț Str. Avintului nr. 1
10. Muzeul Mănăstirea Neamț rn. Tg. Neamț
11. Muzeul Mănăstirea Agapia rn. Tg. Neamț
12. Muzeul Mănăstirea Bistrița rn. Tg. Neamț
13. Muzeul Mănăstirea Secu rn. Tg. Neamț

3. REGIUNEA BANAT

1. Muzeul reg. al Banatului, Timișoara, P-ța Huniadi 1
2. Muzeul din Arad Str. G. Enescu 1
3. Muzeul din Lugoj, cu filiala Muzeul etnografic Găvojdia Str. Gării Nr. 8
4. Muzeul din Lipova Str. N. Bălcescu, 21
5. Muzeul din Caransebeș Str. Bistrei nr. 2
6. Muzeul din Lенаuheim Com. Lенаuheim nr. 542 rn. Snnicolaul Mare
7. Muzeul „I. Slavici” Com. Șiria, rn. Arad
8. Muzeul din Reșița Str. 7 Noiembrie, 50

4. REGIUNEA BRAȘOV

1. Muzeul din Brașov Str. Lungă nr. 9
2. Muzeul „Bruckenthal” Sibiu, P-ța Republicii, 45
3. Muzeul Cetății Bran Str. Principala 164
4. Muzeul din Sighișoara Str. Maior Iscov nr. 1
5. Muzeul din Râșinari Com. Râșinari nr. 1 Sibiu
6. Muzeul din Agnita Str. Gării nr. 2
7. Muzeul din Mediaș Str. 23 August, nr. 3
8. Muzeul din Făgăraș P-ța Republicii, 22
9. Muzeul din Blaj Str. Armata Roșie, nr. 2
10. Muzeul din Sf. Gheorghe Str. 16 Februarie, nr. 10
11. Muzeul „Al. Petofi” Com. Albești, rn. Sighișoara

5. REGIUNEA BUCUREȘTI

1. Muzeul din Călărași Str. Progresului 7
2. Muzeul din Giurgiu Str. Dorobanților 16
3. Muzeul din Alexandria Str. Libertății, 152
4. Muzeul din Oltenița Str. Argeșului 37
5. Muzeul Roșiorii de Vede Cal. Dunării nr. 54

6. REGIUNEA CLUJ

1. Muzeul etnografic al Transilvaniei Cluj, str. 30 Decembrie, 21
2. Muzeul de Artă Cluj Str. P-ța Libertății, 30
3. Muzeul de istorie Cluj Str. Emil Isac, nr. 2
4. Muzeul „Emil Isac” Cluj Str. 1 Mai, nr. 23
5. Muzeul de istorie Aiud Piața Republicii, 24
6. Muzeul de șt. naturii Aiud Str. 11 Iunie, nr. 1
7. Muzeul din Bistrița, Piața Unirii, nr. 10
8. Muzeul din Huedin Str. Horea, nr. 5
9. Muzeul din Năsăud B-dul Republicii, nr. 25
10. Muzeul „G. Coșbuc” Com. Coșbuc, rn. Năsăud
11. Muzeul din Gherla Str. 30 Decembrie, nr. 2
12. Muzeul „Avram Iancu” Com. Avram Iancu, rn. Cimpeni
13. Muzeul din Lupșa Com. Lupșa, rn. Cimpeni
14. Muzeul din Dej Str. 1 Mai, nr. 24
15. Muzeul din Rimetea Com. Rimetea rn. Turda
16. Muzeul din Turda Str. Hașdeu, nr. 2
17. Muzeul din Zalău Str. Pieții nr. 9
18. Muzeul „L. Rebreanu” Com. Prislop, rn. Năsăud
19. Muzeul „Ion Pop Reteganul” Com. Reteag, rn. Dej

7. REGIUNEA CRIȘANA

1. Muzeul regional Oradea, str. Muzeului nr. 4
2. Muzeul „Ady Endre” Oradea, Str. Parcul Traian 1
3. Muzeul „Iosif Vulcan” Oradea, Str. Muzeului nr. 4
4. Muzeul „Arany Janos” Salonta, P-ța Libertății, 4
5. Muzeul din Beiuș, Str. 23 August, nr. 11
6. Muzeul din Secuieni Str. Ady Endre, nr. 4
7. Muzeul din Tincea Str. Avram Iancu, nr. 55

8. REGIUNEA DOBROGEA

1. Muzeul arheologic Constanța, str. Muzeelor nr. 23
2. Acvariu din Constanța B-dul 16 Februarie, nr. 1
3. Muzeul din Eforie Sud B-dul Republicii, nr. 149
4. Muzeul din Tulcea Str. Progresului nr. 52
5. Muzeul de artă Constanța, cu filiala Topalu Limanu, Babadag, Măcin Str. Muzeelor
6. Muzeul din Histria Com. Histria, rn. Histria

9. REGIUNEA GALAȚI

1. Muzeul de istorie Galați Str. Alex. Ioan Cuza, nr. 80
2. Muzeul de științ. naturii, Galați. Str. Avintului nr. 9
3. Muzeul de șt. nat. Focșani Str. Republicii, 79
4. Muzeul de istorie, Focșani Str. Karl Marx, 1
5. Muzeul din Brăila, Piața Lenin, nr. 3
6. Muzeul din Tecuci, Str. 23 August, nr. 36
7. Muzeul „Al. Vlahuță” Com. Dumbrăveni, rn. Focșani

10. REGIUNEA HUNEDOARA

1. Muzeul regional Deva, P-ța Dr. P. Groza, nr. 4
2. Muzeul din Alba Iulia Str. Engels, nr. 2
3. Muzeul din Sebeș Str. Parcul 8 Mai, nr. 4
4. Muzeul din Sarmisegetuza Com. Sarmisegetuza, rn. Hațeg
5. Muzeul din Orăștie P-ța Aurel Vlaicu, 1
6. Muzeul din Petroșani Str. N. Bălcescu, nr. 2
7. Muzeul din Poiana Sibiului Com. Poiana Sibiului, rn. Sebeș
8. Castelul Corvineștilor Hunedoara, str. Curtea Corvineștilor, nr. 3

11. REGIUNEA IAȘI

1. Muzeul etnografic al Moldovei Iași, str. Palatului nr. 1

2. Muzeul Politehnic Iași, str. Palatului nr. 1
3. Muzeul Unirii Iași, str. Lăpușneanu nr. 14
4. Muzeul „Ilie Pintilie” Iași, șos. Iași-Ciurea 62
5. Bojdeuca I. Creangă Iași, Str. Simlon Bărnuțiu, 4
6. Muzeul din Birlad Str. St. Dumbravă, nr. 1
7. Muzeul din Huși Str. M. Kogălniceanu, nr. 17
8. Muzeul „V. Alecsandri” Com. Mîrcești, rn. Pașcani
9. Muzeul „E. Racoviță” Gurănești, Com. Emil Racoviță, rn. Vaslui
10. Muzeul de istorie naturală Iași, Str. Gh. Dimitrov, nr. 72

12. REGIUNEA MARAMUREȘ

1. Muzeul regional Baia Mare, str. 1 Mai, nr. 8
2. Muzeul din Carei Str. Tractoriștilor nr. 1
3. Muzeul din Satu-Mare P-ța Libertății, nr. 21
4. Muzeul „Ady Endre” Com. Ady Endre, rn. Carei
5. Muzeul din Sighet. Str. Bogdan Vodă, nr. 1

13. REGIUNEA MUREȘ-AUTONOMĂ MAGHIARA

1. Muzeul regional Tg. Mureș, str. Horia, nr. 24
2. Muzeul din Odorhei Str. V. I. Lenin, 13
3. Muzeul din Cristur Str. Libertății, 45
4. Muzeul din Miercurea Ciuc Str. Florilor nr. 8
5. Muzeul din Reghin Str. Vinătorului, nr. 51
6. Muzeul din Gheorghieni Str. Republicii, nr. 1
7. Muzeul din Sîngioagiu de Pădure Piața Unirii, nr. 7

14. REGIUNEA OLTEȚIA

1. Muzeul regional Craiova, str. M. Gorki, nr. 58
2. Muzeul de Artă Craiova, cal. V.I. Lenin, 17
3. Muzeul „Traian Demetrescu” Craiova, str. M. Gorki, nr. 58
4. Muzeul din Tr. Severin Str. Independenței, 2
5. Muzeul din Caracal Str. Negru Vodă, nr. 1
6. Muzeul din Corabia Str. Cuza Vodă, nr. 64
7. Muzeul din Orlea Com. Orlea, rn. Corabia
8. Muzeul din Tg. Jiu Str. Tudor Vladimirescu, 73
9. Muzeul „Ecat. Teodoroiu” Tg. Jiu, str. 1 Mai
10. Muzeul „T. Vladimirescu” Com. Cernestii, rn. Tr. Severin
11. Muzeul „T. Vladimirescu” Com. Vladimiri, rn. Gi-lort
12. Muzeul de artă din Caracal Str. Negru Vodă

15. REGIUNEA PLOIEȘTI

1. Muzeul de istorie Ploiești, str. N. Bălcescu, 25
2. Muzeul de științ. naturii Ploiești, str. Krupskaja, nr. 1
3. Muzeul „I.L. Caragiale” Ploiești, str. Grigorescu, nr. 1
4. Muzeul din Buzău Str. Unirii, nr. 145
5. Muzeul din Ilrigoște Str. Muzeului nr. 4
6. Muzeul din Urlița Str. Orzoaia de Sus nr. 12
7. Muzeul din Rm. Sărat Str. Snagov nr. 130
8. Muzeul din Vălenii de Munte Str. G. Enescu, nr. 3
9. Muzeul „N. Iorga”, Vălenii de Munte Str. G. Enescu, nr. 3
10. Muzeul din Smeeni, Com. Smeeni, rn. Buzău
11. Muzeul din Doftana, or. Climpina
12. Muzeul Peșea Sinala
13. Muzeul Petrolului Ploiești
14. Muzeul „N. Grigorescu” Climpina
15. Muzeul „B.P. Hasdeu” Climpina, str. 23 August, 190
16. Muzeul de Artă Ploiești. Str. Krupskaja, 1

16. REGIUNEA SUCEAVA

1. Muzeul regional Suceava, str. Florilor 2—4
2. Muzeul din Rădăuți Str. Bogdan Vodă nr. 2
3. Muzeul din C. Lung Mold. Str. Pictor Grigorescu 1
4. Muzeul din Vatra Dornei Str. 7 Nolembrie, nr. 113
5. Muzeul din Dorohoi Str. Alex. Sahla, nr. 3
6. Muzeul „G. Enescu” Str. Republicii, nr. 81
7. Muzeul din Botoșani Cal. Națională, nr. 251
8. Muzeul din Gura Humorului Str. Ștefan cel Mare, nr. 1
9. Muzeul „M. Eminescu” Com. Ipotești, rn. Botoșani
10. Muzeul „G. Enescu” — Liveni Com. G. Enescu
11. Muzeul „C. Porumbescu”, Stupca, Com. C. Porumbescu, rn. Gura Humorului
12. Muzeul din Fălticeni Str. Republicii, nr. 294
13. Muzeul Mănăstirii Putna Com. Putna, rn. Rădăuți
14. Muzeul Mănăstirii Dragomirna Com. Dragalina, rn. Suceava
15. Muzeul Mănăstirii Sucevița Com. Sucevița, rn. Gura Humorului
16. Muzeul din Popăuți Botoșani, str. Ștefan cel Mare, 33 A

17. ORAȘ BUCUREȘTI

1. Muzeul Satului Șos. Kiseleff, nr. 28
2. Muzeul de artă populară Cal. Victoriei, nr. 107
3. Muzeul literaturii rom. Str. Zambaccian, nr. 15
4. Muzeul român-rus Str. Fundației nr. 4
5. Muzeul de istorie a or. București B-dul 1848, nr. 2
6. Muzeul „G. Enescu” Cal. Victoriei, nr. 141
7. Muzeul Teatrului Național Pasajul Majestic nr. 2
8. Muzeul șt. experimentale B-dul Ana Ipătescu, nr. 21
9. Muzeul „Dr. Minovici” Str. Dr. N. Minovici nr. 1
10. Muzeul de artă comparată Str. Obdenaru nr. 3
11. Muzeul „C.I. și C.C. Notara” B-dul Dacia, nr. 51
12. Muzeul „Dr. Marinescu” Str. I. Fucik, nr. 27
13. Muzeul „Dr. V. Babeș” Str. Andrei Mureșanu, nr. 14 A
14. Muzeul de istorie a PCR, a mișcării revoluționare și democratice din România, Șos. Kiseleff, nr. 3
15. Muzeul de artă al R.S.R. Cal. Victoriei, nr. 11
16. Muzeul „Gr. Antipa” Șos. Kiseleff, nr. 18
17. Muzeul Militar Central Str. Izvor nr. 137
18. Muzeul Energetic și electrotehnice Parcul Libertății
19. Muzeul căilor ferate și Expoziția permanentă a eroicelor lupte ale muncitorilor cefești, Cal. Griviței nr. 193
20. Grădina Botanică Parcul Cotroceni
21. Grădina zoologică Băneasa Parcul Băneasa
22. Muzeul „Zambaccian” Str. Muzeul Zambaccian 15
23. Muzeul „G. Tattarescu” Str. Domnița Anastasia 7
24. Muzeul „C. și Fr. Storck” Str. Vasile Alecsandri, 16
25. Muzeul „Th. Aman” Str. C.A. Rosetti, nr. 8
26. Muzeul „Cornel Medrea” Str. Gen. Budișteanu, 16
27. Muzeul „Dr. Dona” Str. Gen. Dona, nr. 12—14

CUPRINSUL

MIHAI NEGULESCU:

Casa cu vrăbii (versuri)

MIRCEA SINTIMBREANU:

O nouă sărbătoare

ION PAS:

În casa lui H.C. Andersen

ION HOREA:

Învățătorii

MONICA MACOVEI:

Recunoștință

ION DODU BĂLAN:

Dascălii

FLORIAN POTRA:

Copiii în film

VIRGIL TEODORESCU:

Profesorul Ion Fodor

A. GEORGESCU:

Zi de vizită

PROFIRA SADOVEANU:

Școala din strada Muzelor

VALERIU CEAUȘU:

Treptele idealului

ELENA ISTRATE

ANTON VASILESCU:

Internatele școlare

GH. SIRETEANU:

Părinții în fața catalogului

A. ARIZAN:

Dirigintele nostru

MARCEL MARCIAN:

La grădiniță

VERA BÎRLĂDEANU:

Copiii și poveștile

V. VESTIANU:

Dascălița

N. CRIȘAN

M. RAȚIU:

„Copii-problemă”

EMILIAN DIMITRIU

VIRGINIA CREȚU:

Cartea și imaginea în educație

ANDRIANA FIANU:

Spectatorul de film

BIANCA BRATU:

O ședință cu părinții

PAUL B. MARIAN:

Ce fac tinerii francezi fără bacalaureat?

COLOCVII CU CITITORII, PAGINI SCRISE DE CITITORI, RECOMANDĂRI DE

CĂRȚI PE VÎRSTE ȘCOLARE,

COMENTARIU, POȘTA REDACȚIEI.

Reproduceri după lucrări de:

N. GH. ANGHIEL, ȘTEFAN LUCHIAN,

CONSTANTIN BRÂNCUȘI, N. TONITZA,

CATUL BOGDAN, ION ANDREESCU,

N. GRIGORESCU, ION VLASIU, I. IRI-

MESCU, ANA ILIUȚ

COLOCVII

DESPRE ȘCOALĂ, FAMILIE ȘI SOCIETATE

Revistă lunară editată de Ministerul Învățămîntului

COLEGIUL DE REDACȚIE: CONST. ARSENE,

Inv. emerit. Pitești; ION ASZODY, publicist; Dr. OCT.

BERLOGEA; BIANCA BRATU, lector univ.; TĂȚIANA

CAZACU-SILAMA, psiholog; SABINA CONSTANTIN,

vicepreședinta a Sfatului popular regional Cluj;

GH. DIACONU, dir. Școlii profesionale „Grivița

Roșie”, București; AL. GEORGESCU, dir. Editurii

tineretului; EMIL GIURGIUCA, prof. emerit (redactor

șef); CRISTINA GOGA, dir. Casei de copii nr. 2,

București; MARIA IACOBESCU, dir. Școlii pedagogice,

Bacău; I. MATEI, sociolog; Conf. Dr. IOAN MORARU;

LIDIA NICULESCU-MIZIL; LUCIA OLTEANU red. șef

al publicațiilor pentru copii; VERONICA PORUM-

BACU; STELA BREDESCU, prof.; M. RAȚIU, prof.; Conf.

univ. dr. URSULA SCHIOPU; ECATERINA TIRCA, edu-

catoarea; RADU TUDORAN; PETRU VINTILĂ (redactor

șef adj.); ERWIN WILK, profesor, București.

Prezentarea grafică de CONSTANTIN BIVOLARU

Redacția și Administrația, București,

Str. Virgiliu Nr. 40

Tel. 14. 84. 09 și 14. 09. 21

MAȘINA DE CUSUT „ILEANA“
Pentru iubita-mi Cosînzeana!

Și astăzi trlcal din poveste Căci după cum știe oricine
Ca și pe vremea lor se potrivește, ILEANA COASE REPEDE ȘI BINE

PREȚ 1800 lei tip masă
 2500 lei tip mobilă

Salariații o pot procura și cu plata în rate de la MAGAZINELE

Cooperatiunile de consum CUMPĂRĂ de la dv.
CU PLATA PE LOC orice cantități de sticle și borcane
goale prin :

- toate magazinele care vînd produse alimentare;
- centrele specializate de achiziții de sticle și borcane;
- achizitori autorizați care se prezintă la domiciliu;

IMPORTANT: SE CUMPĂRĂ sticle și borcane goale atît de la POPULAȚIE cît și de la INSTITUȚII sau ÎNTREPRINDERI (spitale, creșe, cantine etc.)

Părinți și educatori!

CITIȚI ȘI RĂSPÎNDIȚI REVISTA

COLOCVII

despre școală, familie și societate

COOPERATIVA „CHIMICA“ BUCUREȘTI

Cal. Șerban Vodă 22-24
Telefon: 23 77 41; 23 40 67

produce și livrează unităților din comerțul de stat și cooperatist:

- **CARPETIN** — soluție pentru curățat covoare, tapițerii din material plastic.
- **VITRO** — lichid pentru curățat geamuri și oglinzi.
- **BATISTE DEZINFECTANTE** — hîrtie impregnată, se folosește în scopuri igienice.
- **MASĂ GALBENĂ DE TURNARE ELECTRO-IZOLANTE** — dielectric pentru cutiile de funcționare a cablurilor electrice.
- **LUMINĂRI** — albe de parafină în pachete de 1 kg
- **SEPTOL** — soluție dezinfectantă de uz extern, are acțiune bactericidă și odorizantă. Se folosește ca dezinfectant în unitățile de frizerie, manichiură, pedichiură.